

Sustainability report - 2024

Tartu Green Destinations Standard V2

visit TARTU

Content

1. Reporting context	3
2. Company data	4
3. Introduction	5
4. Mission statement & policy	6
5. Assessment overview	7
6. Detailed overview	8

1. Reporting context

2. Company data

Tartu

Tourist volume

Number of employees

Type of tourism

Special target groups

Destinations offered

Sustainability coordinator

Annika Ojasaar

3. Introduction

4. Mission statement & policy

4.1 Mission statement

4.2 Policy

5. Assessment overview

Main theme	Criteria	Completed
0. Sihtkoha iseloomustus	13	13
1. Sihtkoha juhtimine	20	20
2. Loodus & Maastik	8	8
3. Keskkond & Kliima	20	20
4. Kultuur & Traditsioonid	6	6
5. Sotsiaalne heaolu	18	18
6. Ettevõtlus & Kommunikatsioon	12	12

6. Detailed overview

0. Sihtkoha iseloomustus

13

Üldteave

10

Action			Details
0.1. Kestlikkuse koordinaator			User answer: Janely Trahv User answer: janely.trahv@visitsoutheastonia.com User answer: 57412887
0.2. Sihtkoha jutimisorganisatsioon (DMO)			User answer: SA Tartumaa Turism
0.3. Ööbijate arv aastas			User answer: 100,000-500,000
0.4. Elanike arv			User answer: 97435 User answer: Tartu linna elanike arv on leitav Tartu linna kodulehel>>
0.5. Sihtkoha tunnused			User answer: Marinas,Outdoor bathing water (sea or fresh water sites where swimming is formally allowed),Winter sports (alpine slopes or cross country ski trails),Nature-based tourism (ecotourism),Culture-based tourism (heritage – tangible and intangible)
0.6. Sihtkoha pildid ja video			User answer:

		1. Jõulumeeleolu ja Euroopa kultuuripealinn 2024 maamärk Tartu raekoja platsil 2. Tartu puitlinnaosad ja roheline elukeskkond 3. Teaduslinn Tartu - ülikooli peahoone 4. Tartu linnaliinibussid sõidavad biogaasiga 5. Tartu raekoda, kaarsild ja rattaringluse ratas User answer: Visit Tartu video>> Tartu 2024 video>> Some say that Tartu is a bit too cool video>> Tartu - the City and Beyond video>>
0.7. Sihtkoha kirjeldus	✓ ✓	User answer: Tartu linn – see on värvikas kombinatsioon kultuuripärandist ja tänapäevast. Baltikumi vanima linnana pakub Tartu põnevaid vaatamisväärsusi igal sammul, eriti kesklinnas, mis on omapärane riiklik muinsuskaitseala. Turvaline ja terviklik linnakeskkond pakub mitmekülgeid tegevusi ning avastamisrõõmu. Linnas on arvukalt mänguväljakuid ja parke, põnevaid interaktiivsete eksponaatidega muuseume, hubaseid kohvikuid ja restorane, toredaid veeatraksioone, värvikat tänavakunsti. Ratta- ja rulluisusõpru rõõmustavad mitmed marsruudid, aastaringsest toimuvad kaasahaaravad spordi- ja kultuurisündmused. Läbi linna looklev Suur-Emajõgi, südalinna looduslik kõrgendik Toomemägi, kesklinnas asuv botaanikaaed kui ka arvukad pargid rikastavad linnaloodust ning pakuvad võimalusi nautida rohelist linnast lahkumata.

		Tartu on kompaktne linn – kõik on lähedal ja lühikese ajaga jõuab palju. Puhas ning roheline elukeskkond on aastakümneid olnud Tartu fookuseks – sellest lähtuvalt on tehtud keskkonnateadlikke otsuseid infrastruktuuri ning elanike heaolu arendamiseks. Ühest küljest on Tartu sooviks olla osa globaalsest majandus- ja kultuuriruumist, samas aga säilitades linna jaoks olulised väärtused – koostöö, rohelus, kompaktsus, turvalisus ja kestlikkus. See kõik annab võimaluse luua parim linn elamiseks ning atraktiivne koht turistidele külastamiseks.
0.8. Sihtkoha kestlikkuse argumendid	✓ ✓	User answer: Tartu on tuntud ülikoolilinn, kus elabca 100 000 elanikku. Tartu linnaruum on kompaktne, mis teeb sellest suurepärase koha nii jalgsi kui ka rattaga liiklemiseks. Tartu linnas on läbi viidud mitmeid tervislikku eluviisi toetavaid avaliku ruumi projekte, et parandada kõigi linnakodanike kui ka külaliste linnalist elukeskkonda, vähendada liiklejate süsiniku jalajälge ning suurendada sidet kohalike, külaliste ja ümbruskonna vahel. Puhas keskkond ja roheline linnaelu säilitamine on olnud Tartu fookuses aastakümneid. Tartu on alati püüdnud teha keskkonnateadlikke otsuseid oma keskkonna, ettevõtluse, infrastruktuuri ja linnakodanike tervise osas. Tehakse tõsiseid pingutusi, et ei paisataks õhku rohkem süsinikku kui siduda suudetakse. Tartu on ainuke Eesti linn, mis on valitud 2030. aastaks Euroopa Komisjoni missiooni "100 kliimaneutraalset ja nutikat linna aasraks 2023" ning jätkab liikumist kliimaneutraalsuse suunas. Tartu põhiväärtused: ehe – kohaliku kultuuri ja traditsioonide toetamine; vastutustundlik ja lugupidav – inimeste ärakasutamise vältimine turismis ning häiriva massiturismi ennetamine; majanduslikult jätkusuutlik – kohaliku ettevõtjate kaasamine ja kohaliku kogukonna tööhõive suurendamine; keskkonna- ja kliimasõbralik – võitlus kliimakriisi, keskkonnaseisundi halvenemise ja reostusega, tagades samal ajal rahvatervise; loodus- ja maastikusõbralik – kaitseb maalilisi vaateid, maastikke, looduslikke elupaiku ja elusloodust.
0.9. Tunnustused	✓ ✓	User answer: Euroopa kultuuripealinn 2024>>

[100 kliimalinna hulka pääsemine>>](#)

Tartu aasta tegu 2022: [Emajõe Linnajula>>](#)

2022 arhitektuuripreemiad:

[Vaksali sild ja tunnelid>>](#)

[Emajõe linnajula>>](#)

Linlaste elukeskkond ja keskkonnateemad laiemalt on Tartus kogu aeg tähelepanu keskmes. **2021. aastal** saime selles osas ka riikliku tunnustuse – keskkonnaministeerium tunnustas Tartu linnavalitsust kui [kõige keskkonnasõbralikumat omavalitsust>>](#)

2021-2022 roheliste sihtkohtade **hõbedane kvaliteedimärgis** [Green Destinations Silver Award](#)

[Green Destinations Good Practice Story 2020:](#) Tartu pälvis teise koha keskkonna ja kliima kategoorias, mil tunnustamist leidis ülelinnaline rattaringlus ja eestimaise rohegaasiga sõitvad linnaliinibussid.

2021. aastal esitati Tartu edulooks Autovabaduse puiestee, mis nomineeriti keskkonna ja kliima kategoorias kuue parima hulka.

Tartu aasta tegu 2021: [Riia-Vaksali liiklussõlm, sh. uus Vaksali kergliiklussild>>](#)

2021 arhitektuuripremia [Lodjakoda>>](#)

Tartu aasta tegu 2019: [Tartu rattaringluse avamine>>](#)

LivCom (International Awards for Liveable Communities) Awards 2019: 2nd place in the category of cities in size 75 000-150 000 citizens

Aasta energiategu 2019: [Tartu linna rattaringlus>>](#)

Aasta energiategu 2019: [Tartu linna gaasibussid>>](#)

		Tartu received Green Destinations Silver Award in 2021 after international assessment of the destination. In addition, Tartu has been selected among TOP 100 Sustainable Destinations two years in a row. In 2020, the good practice story about Tartu Smart Bike Share and biogas buses received second place in Green Destinations Stories Awards in Environment & Climate Category. 2019 arhitektuuripremia Tartu linnavalitsusele järjepideva töö eest>> Žürii kommentaar: „Tartu linnavalitsus on aastaid silma paistnud läbimõeldud tegevusega inimsõbralikuma, mitmekesisema ja erinevaid liikumisviise soodustava avaliku ruumi loomisega. Oluline on seejuures olnud tahe otsida dialoogi linnaelanike, linnavalitsuse, projekteerijate ja ehitajate vahel. Tulemuseks on välialad, mis vaatamata sellele, et võivad olla ehitatud erineval ajal, mõjuvad ühtselt ja rikkalikult.“ 2019. aastal kandideeris Tartu ligipääsetava linna auhinnale. Euroopa Komisjon on valinud konkursil „Ligipääsetav linn 2020“ kuue parima kandidaadi sekka ka Tartu linna. 2019. aastal pälvis Tartu linn rahvusvahelisel konverentsil auhinna targa linna GIS-lahenduste eest>> 2018 arhitektuuripremiad: Maastikuarhitektuuri peapremia sai Tartu Vaksali väljak. Maastikuarhitektide liidu aastapremia sai TajuRuum. Neist töödest on Tartus Annelinna kergliiklustee ning Naerumaa lasteaed ja linnaväljak. Maastikuarhitektide liidu eripremia helikunsti ja ruumi sünteesimise eest läks Tartu kaarsilla heli- ja valguskujundusele. Maastikuarhitektide liidu sündmusruumi eripremia sai Jõululinn Tartu. Täpsem info>>
0.10. Sihtkoha turundus ja kommunikatsioon	✓ ✓	User answer:

			Annika Ojasaar, SA Tartumaa Turism, Turismivaldkonna juht, annika.ojasaar@visittartu.com Marleen Otsus, Tartu linnavalitsuse avalike suhete osakond, turundusjuht, marleen.otsus@tartu.ee User answer: www.visittartu.com; www.tartu.ee; kultuuriaken.tartu.ee; tartu2024.ee User answer: https://www.facebook.com/visittartu https://www.facebook.com/tartulinn User answer: https://www.instagram.com/visittartu/ User answer: https://www.linkedin.com/company/visit-tartu/

Hindamise ulatus

3

Action			Details
0.11. Ulatus			User answer: Sihtkoht on Tartu linn, mida haldab Tartu linnavalitsus.
0.12. Muudatused ulatuses			User answer: Muudatusi ei ole.
0.13. Kogu pindala (km2)			User answer: 154

1. Sihtkoha juhtimine

20

Pühendumus & organisatsioon

4

Action			Details
1.1. Kestlikkuse koordinaator Vastutav isik, kes vastutab sihtkohas kestlikkuse põhimõtete ja meetmete rakendamise ning sellega seotud aruandluse eest.	✓	✓	User answer: Yes User answer: Janely Trahv, Tartu ja Lõuna-Eesti kestliku turismi koordinaator. Maret Kuresoo, rohevaldkonna koordinaator. User answer: Turismivaldkonda on kestliku koordinaatori ametikoht loodud täiskoormusega alates jaanuar 2023, varasemalt oli ametikoha roll väiksem (0,5 koormust). Kuni kestlik koordinaator saab vastutusalad täielikult üle võtta, on talle toeks ka varasem Visit Tartu roheteemade koordinaator. Mõlemad koordinaatorid alluvad turismiarenduse eest vastutava sihtasutuse juhatuse liikmetele, kes omakorda alluvad sihtasutuse nõukogule ja ettevõtluse eest vastutavale abilinnapeale. User answer: Janely Trahv, Tartu ja Lõuna-Eesti kestliku turismi koordinaator. Vastustala: Rohe- ja kestlike teemade ning käsitluste sissetoomise turismi arendus- ja turundustegevustesse, Green Destinations Awardsi tunnustuse toomine ja hoidmine Lõuna-Eesti DMO piirkonda. Planeerib, koordineerib ja viib ellu sihtkoha kestliku turismi valdkonna arendustegevusi ja –projekte. Vastutab Green Destinations Awardsi uuendamise- ja taotlemisprotsesside eest Lõuna-Eesti DMO piirkonnas.

		Maret Kuresoo, rohevaldkonna koordinaator. Vatutusala: ülesandeks on rohevaldkonna ja kestlike teemade sidumine Tartu turismi arendus- ja turundustegevustega, kestlike turismitoodete ja -teenuste arendamisele kaasa aitamine ning EU, riiklike, regionaalsete ja kohalike säästva arengu eesmärkide elluviimisele kaasa aitamine oma valdkonna piires. Koordinaatorid toetavad kogu meeskonda, et Tartu ja Lõuna-Eesti piirkonna turism oleks efektiivne ja jätkusuutlik.
1.2. Juhtimisstruktuur Kestliku turismiarenduse ja juhtimise korraldus ning turundus sõltub õigesti loodud organisatsiooni või juhtimisstruktuurist. See tähendab, et sihtkohta juhtivad organisatsioonid peavad oma tegevuses ja otsustes järgima kestlikkuse ning läbipaistvuse põhimõtteid.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Yes User answer: Kestlikkus on üks Tartu linna läbivaid põhimõtteid. Valdkonnaülest kestlikkuse rakendamist suunavad linna juhid ja osakonnajuhatajad. Alates 2021. aastast töötab Tartu linnavalitsuse ruumiloome osakonnas kliimaspetsialist, kelle ülesandeks on linna energia- ja kliimakava elluviimisega seotud tegevuste suunamine ja kontrollimine ning kes teeb oma tööülesannete täitmiseks koostööd kõikide teiste osakondadega. 2022. aastal koostati Tartu Linnavalitsuse 2021. aasta kliimamõju ja kliimaneutraalsuse teekaart (vt lisatud faili). 2023. valmis linnavalitsuse liikuvusuuring (vt lisatud faili), mis näitab, et LV liigub linna keskmisega võrreldes palju kestlikumalt. üle 30% inimestest käib jalgsi tööl aastaringsest. Viimasel ajal on loodud töökohad: linnalooduse koordinaator, kes tegeleb projekti Tartu ROHEring tegevuste juhtimisega ning linnaruumi projekti juht, kelle ülesanne on koordineerida osalemist Tartu linna missioonis “100 kliimaneutraalset ja tarka linna aastaks 2030”. Alates märtsist 2023 loodi linnavalitsuse struktuuri juurde üks lisa kommunikatsioonispetsialisti ametikoht, et suurendada linna võimekust roheteemade kommunikeerimisel. Tartu linna juhtimisstruktuur on kirjeldatud siin>> Turismivaldkonna arendamise eest vastutab SA Tartumaa Turism, mis on loodud Tartu linna ja Tartumaa Omavalitsuste Liidu poolt eesmärgiga koordineerida Tartu linnas ja maakonnas turismialast arendustööd, sh tegeleda piirkonna turunduse, turismitoodete arendamise, piirkonna mainekujunduse ja turismialase informatsiooni kogumise, analüüsimise ning

levitamiseks. Sh kestlik turism. Kestliku turismi koordinaatori ametikoht on loodud täiskoormusega alates jaanuar 2023. Sihtasutuse kontaktid asuvad [siin>>](#)

2023-2026 olulisemad märksõnad [linna eelarvestrateegias](#) on haridus, kultuuripealinn ja rohepööre. Koos arengukavaga on see aluseks nelja aasta linnaelarve koostamisel (sh turismi sihtasutuse toetamine). Kuna kestliku sihtkoha arendamise tegevused on jaotunud eri osakondade ja allasutuste vahel, siis on ka eelarve eest vastutajaid mitmeid. Olulisteks muudatusteks (nii linnaelarves kui ka turismis) on uute ametikohtade loomine kestlikkuse valdkonnas ning suurenenud vahendid kliima- ja elurikkuse kriisi ennetamiseks, keskkonnaneadlikkuse ning kestlikku turismi.

User answer:

Üldisem suundumus on suurenev keskkonnahoiu tähtsustamine nii globaalse kui kohaliku elukvaliteedi osana. Euroopa Liit on võtnud eesmärgiks saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus, kus ei ole enam kasvuhoonegaaside netoheidet. Tartu linn on seotud EL-i keskkonnapoliitikatega läbi Eesti siseste strateegiate (nt „Eesti 2035“ ja „Rohepöörde tegevusplaan 2023 – 2025 eelnõu), aga ka otseselt, olles liitunud 2008. a. algatatud linnapeade paktiga (2014) ja isegi ambitsioonikamalt, olles liitunud algatusega saada üheks 100 kliimaneutraalsetest linnadest aastaks 2030. Linna praegune visioon lähimaks kümnendiks võtab samuti selle sihi: „Tartu on hea energiaga targalt arenev kogukond ja roheline teerajaja.“

Tartu linna arengukavas on üldiste keskkonnatrendidena toodud välja järgmised punktid (lk. 9):

Suurem tähelepanu elukeskkonnale, tervisele ja sotsiaalsele kapitalile. Kliima soojenemisega kaasnevad keskkonnariskid ning ohud inimese tervisele ja varale. Tarkade lahenduste ja taastuvenergia kasutamine, ressursi- ja energiatõhususe tõstmine ning ökoloogilise tasakaalu hoidmine linnaarenduses ja -korralduses. Tartu arendamine tervikliku ja sidusa linnapiirkonnana, sh ühtne planeerimine, taristuarendus ja teenusekorraldus.

a) Kestlik areng on erinevate valdkondadega tihedalt läbipõimunud.

		b) Kaasatud on kõik osakonnad ja allasutused. c) Kestliku arengu eesmärkide elluviimise eest vastutavad valdkondade juhid ning abilinnapead. d) Rahastamine on korraldatud linnaeelarve ning projektide kaudu.
1.3. Koolitatud koordinaator/meeskond Sihtkoht on huvirühmaga nõu pidades sõnastanud kestlikkuse põhimõtetega lõimitud visiooni, millest on avalikult teada antud.	✓ ✓	User answer: No User answer: Janely Trahv alustas Tartu ja Lõuna-Eesti rohekoordinaatori rollis juuni 2023. Maret Kuresoo on rohekoordinaator sihtasutuses Tartumaa Turism. Ta on toeks täiskohaga koordinaatori väljaõppel. https://www.linkedin.com/in/maretkuresoo/ Annika Ojasaar - pikaajase turismivaldkonna kogemusega turismijuht, kes aitab avalike suhete osakonnal viia ellu arengukavas seatud turismieesmärke. https://www.linkedin.com/in/annika-ojasaar/ Marleen Otsus, Tartu linna turundusjuht, tema ülesandeks on linna turundusstrateegia juhtimine ja elluviimine. https://www.tartu.ee/et/kontaktid/marleen-otsus Raimond Tamm, abilinnapea - vastutusaladeks linnamajandus, energiamajandus, keskkonnakaitse, ettevõtlus ja turism. https://tartu.ee/en/raimond-tamm-cv Jaanus Tamm - vastutab mitmete rahvusvaheliste jätkusuutlikkuse projektide eest kus Tartu linn osaleb, nt SmartEnCity, https://tartu.ee/et/kontaktid/jaanus-tamm Ülle Mauer Tartu linnavalituse keskkonnateenistuse juht. https://tartu.ee/et/kontaktid/ulle-mauer Maarja Aedviir. Keskkonnateenistuse keskkonnaspetsialist, vee kasutamine ja kaitse, müra ja muude keskkonnaküsimustega tegelemine. https://tartu.ee/et/kontaktid/maarja-aedviir

		Evelin Uibokand vastutab linna kriisireguleerimise tegevuste eest: https://tartu.ee/et/kontaktid/evelin-uibokand Tõnis Arjus, Tartu linnaarhitekt: https://tartu.ee/et/kontaktid/tonis-arjus User answer: Janely Trahv on õppinud Eesti Maaülikooli bakalaureuseõppes Loodusteadusi: Loodusvarade kasutamine ja kaitse. Lisaks on omandanud kutsehariduse Räpina Aianduskoolis keskkonnakaitse eriala. Maret Kuresoo võttis osa EASi poolt korraldatud rohevaldkonna koolitustest september 2022 kuni mai 2023. Ta oli kaasatud Visit Estonia loodusturismi tegevuskava ettevalmistamisse. Samuti osales ta Green Destination 2022 aasta konverentsil ning Future of Tourism Summitil. Green Destinationi konverentsil tegi ta ettekande teemal "Curated Biodiversity", mis tutvustas Tartu projekti kureeritud elurikkusest. Maret töötas aastatel 2015-2017 Eestimaa Looduse Fondis (ELF) kliimamuutuste teemalise teavitusprojekti juhina (www.kliimamuutused.ee), osales Arvamusfestivali kliimaala korraldamises ja selle kommunikatsioonis. Samuti on Maret alates aastast 2018 lõonud kaasa Eestimaa Looduse Fondi (ELF) talgutel ning olnud aastaid Palupõhja Looduskooli, ELF-i ning võrgustiku https://www.tecv.org.uk/ vabatahtlik.
1.4. Huvirühma seotus (varem turismisektori seotus) Sihtkoha organisatsiooni või juhtimisstruktuur kaasab kestlikku juhtimisse kodanikuühendused ning era- ja avaliku sektori.	✓ ✓	User answer: No User answer: Tartu järgib oma tegevustes ka Vabariigi Valitsuse koostatud kaasamise head tava, mis näeb

ette, et eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjasse puutuvad huvirühmad.
Loe lisa siit: <https://www.tartu.ee/et/kaasamine>

SA Tartumaa Turism kaasab oma tegevuste planeerimisse Tartu maakonna omavalitsused, turismiettevõtjad ning arendusorganisatsioonid. Sh on kestlikkus turismivaldkonna arendamisel üks läbivaid aspekte. Turismiettevõtjaid ja teisi sihtkohas tegutsevaid organisatsioone kaasatakse nii arendus- kui turundustegevustesse. Vahetut tagasisidet saadakse peamiselt kontaktüritustelt (infopäevad, seminarid, koolitused - näiteid lisatud) ja nt tagasisideküsitlustest. Ettevõtjaid ja koostööpartnereid teavitatakse listi- ja uudiskirjade ning Facebooki turismiettevõtjate grupi kaudu. Sihtasutuse alla loodud turismiklaster koosneb peamiselt kohalikest ettevõtjatest ning nii Lõuna-Eesti turismistrateegia kui kõik tegevused on koostatud ettevõtjate poolt.

Linn kaasab elanikke mitmekülselt ja järjepidevalt. Viimati nt linnarohtlate istutustalgutele või näiteks linna [visioonikonverentsile](#), rääkimata arengustrateegiate ja -kavade loomisprotsessidest. Linna [kaasava eelarve raames](#) saavad kohalikud elanikud panustada ka kestlikkuse arengusse - aastal 2022 viidi ellu kaasava eelarve abil endise kaubaraudtee ümberehitus jalgrattateeks. (Esitatud top 100 eduloona 2023).

Tartu 2024 Euroopa Kultuuripealinna programm on suursündmus terves Lõuna Eestis, mille raames toimuvad ulatuslikud koostööprojektid. Lisaks [keskkonnategevuste strateegiale](#), keskkonnasäästlike sündmuste juhendile ning külalislahkuse võrgustikule ühendab see kohalikud inimesed, kellega koostöös kultuuripealinna sündmuste programm kokku pannakse.

[Tartu ja tartlased uuring 2023](#) näitab, et linna kui elukohaga on rahul 95% tartlastest ning, need kes on väga rahul toovad välja ka kohalike hea kaasatuse.

Planeerimine & Arendus

5

Action			Details

1.5. Ülevaade sihtkoha väärtustest Sihtkohal on ülevaade turismile suunatud huviväärsustest ja asukohtadest, sh looduslikest ning kultuuriväärtustest.	✓	✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: Visit Estonia andmebaas on igapäevase töö käigus uuendatud ning seal on info kõikide turismiobjektide ja vaatamisväärsuste kohta. Andmebaas on liidestatud visittartu.com andmebaasiga ning kogu avalikus staatuses info näidatakse välja lõpptarbijale. Sihtkohal on hea ja täpne ülevaade olemasolevatest vaatamisväärsustest ning infospetsialistid tegelevad igapäevaselt sellega, et ka uued kohad võimalikult kiiresti andmebaasi kantud saaksid. Lisaks on ülevaade turismi mõju hinnangus (TIA).
1.6. Turismi mõju hinnang Sihtkoht on teostanud turismi mõju hinnangu (Tourism Impact Assessment), mille raames on analüüsitud nii turismiga kaasnevaid mõjusid ning riske loodus-, kultuuri- kui ka sotsiaalsele keskkonnale ja sihtkoha väärtustele.	✓	✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: Turismi mõjuhinnang on koostatud lähtudes olemasolevatest arengukavadest, strateegiatest, uuringutest, turismiandmetest, mõjuhinnangutest ning turismiettevõtjate ja koostööpartnerite vahetust tagasisidest. Olulise osa sisendist andsid linnavalitsuse valdkondlikud spetsialistid, kes kaasasid vajadusel oma teema sihtrühmi. Kohalik turism ja selle mõju kajastub mitmetes sihtkoha mõjuanalüüsides ja uuringutes, mida on oluline ka välja tuua: Tartu 2030 mõjuanalüüs, Tartumaa 2040 Arengustrateegia ja Lõuna Eesti turismistrateegia 2021-2025. Kuna eelmisest GD aruande koostamisest oli TIA juba olemas, siis keskenduti sel korral andmete uuendamisele.
1.7. Sihtkoha juhtimise põhimõtted ja strateegia Sihtkohal on ajakohastatud, avalikult kättesaadav ja mitmeaastane sihtkoha juhtimise põhimõtted või strateegia, milles käsitletakse sotsiaalseid, kultuurilisi, majanduslikke ning keskkonnaprobleeme. Strateegia on loodud koos huvirühmadega ja tugineb kestlikkuse põhimõtetel. See on seotud ning	✓	✓	User answer: Yes User answer: 2022/2023 User answer: Peamiseks linna arendamise eesmärke seadvaks alusdokumendiks on Tartu linna

mõjutab sihtkoha laiemat kestliku arengu strateegiat ja tegevust.

arengukava 2018 - 2026 ja Eelarvestrateegia 2023-2026.

Tartu järgib oma tegevustest ka Vabariigi Valitsuse koostatud [kaasamise head tava](#), mis näeb ette, et eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjasse puutuvad huvirühmad. Tartu linn lähtub juhtimisel järgmistest põhimõtetest: avatus, osalus, innovatiivsus, sünergia ja säästlikkus. Osaluse all peetakse silmas linlaste laialdast kaasamist otsustusprotsessidesse. Eeldatakse kogukonnaliikmete vastutustunne linna arengu eest ning nende osalemist oma elukeskkonna kujundamises.

[Tartu linna arengukava koostamise protsessis](#) osalesid paljud erinevate eluvaldkondade eksperdid, vabaühenduste esindajad ning Tartu arengust huvitatud linlased. Arengukava kinnitati Tartu Linnavolikogus 12. oktoobril 2017. aastal. Esmakordselt lülitati arengukava koosseisu ka linna eelarvestrateegia, mis kajastab arengukavas kavandatud tegevuste elluviimise võimalusi neljal eelseisval aastal. Iga-aastase arengukava ülevaatamise protsessis korrigeeritakse eelarvestrateegiat ja pikendatakse seda ühe aasta võrra.

Tartu linn on 2023 algatanud uue arengustrateegia koostamise protsessi ning selle valmimise kaasatakse erinevaid osapooli. Tartu linnal oli oluline roll Tartumaa arengustrateegia 2040 väljatöötamisel.

User answer:

Tartu linnal on mitmeid arengudokumente, (skeem lisatud) neist konkreetsed tegevused sätestab Tartu linna arengukava 2018-2026, koos eelarvestrateegiaga.

Tartu linna arengukava sisaldab konkreetseid tegevusi Tartu linna lähituleviku kujundamiseks. Selle aluseks on [arengustrateegias Tartu 2030](#) kajastatud pikaajaline visioon linna arengust. Arengukava tegevusi kavandades hoiame silme ees meie peamist eesmärki – parandada linlaste elukvaliteeti ning muuta Tartu atraktiivsemaks nii investoritele kui ka linna külalistele. Põhjalikult käsitletakse olulisi valdkondi sh ettevõtluse ja turismi arendamist ning jätkusuutlikuma sihtkoha kujunemisega seotud tegevusi.

Tartu linna arengukava ja eelarvestrateegiaga saab tutvuda siin:

<https://tartu.ee/sites/default/files/uploads/Kontaktid%20ja%20linnajuhtimine/Arengukavad/A>

[K%202018-2026%20uus%20versioon_2022.pdf](#)

Lisaks on linnal oluline roll Tartumaa arengustrateegia elluviimises. Tartumaa 2040 arengustrateegia valmis 2023. Linna arengukava uuendamise protsessi on alustatud. Tartumaa areng lähtub kõigis valdkondades kestlikust mõtteviisist ning rohepöörde põhimõtetest.

Aastal 2020 valmis Tartumaa Turismi tellimisel Lõuna-Eesti turismistrateegia aastateks 2021-2025. Lõuna-Eesti turismistrateegia koondab Tartu, Võru, Põlva, Valga ja Jõgeva maakonna ettevõtjate ning turismiarendajate ühiseid eesmärgesid Lõuna-Eesti turismisektori konkurentsivõime parandamiseks ning turismiteenuste paremaks pakkumiseks sihtturgudel. Alates 2021. tegutseb sihtasutuse all Lõuna-Eesti turismiklaster ning alates 2023 on SA Tartumaa Turism Lõuna-Eesti DMO koostöö juhtpartneriks. Tartu linn on Lõuna-Eesti turismialase koostöö taasalgataja.

Tartumaa 2040 strateegiaga saab tutvuda siin:

[https://media.voog.com/0000/0046/8927/files/Tartumaa%20arengustrateegia%202040_09.12.2022%20\(12.12.22\).pdf](https://media.voog.com/0000/0046/8927/files/Tartumaa%20arengustrateegia%202040_09.12.2022%20(12.12.22).pdf)

User answer:

Nii Tartu linna arengustrateegia, arengukava kui ka Tartumaa 2040 arengustrateegia seavad mitmeid eesmärgesid, mis mõjutavad positiivselt kestlikku arengut.

Näited Tartu linna arengukava eesmärkidest, mis mõjutavad kestlikku arengut:

Tartu linn kavandab ettevõtluse edendamiseks ja turismi elavdamiseks arengukava perioodil alljärgnevat tegevusi:

Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime arendamine Uute tulevikutehnoloogiate arengute toetamine, sh vesiniku-, tervise-, rohe- ja vertikaallennunduse tehnoloogiad.
 Jätkusuutliku teenusmajanduse ja targa toidu arendamise toetamine.
 Ettevõtluskeskkonna maine ja ettevõtluskultuuri edendamine. Parimate ettevõtjate igaaastane tunnustamine ja ühiskondlikult vastutustundlike ettevõtjate esiletõstmine.

		Miljööväärtusliku, turvalise ja inspireeriva linnaruumi kujundamine Tänavate rekonstrueerimisel kliima soojenemisega kaasnevate riskide leevendamine tänavahaljastusega, tänavate projekteerimisel ja ehitamisel tänavadisaini elementide kasutamine. Säästva renoveerimise võimalusi tutvustavate teavituskampaaniate korraldamine. Ühtse rohe- ja puhkealade võrgustiku väljaarendamine ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse tagamine - tegevused 18.-25. (lk 22) Otulisimaks kestlikkusega seotud linna arengudokumendiks on Tartu energia ja -kliimakava.
1.8. Turismi tegevuskava Sihtkoht on arendanud välja ja võtnud kasutusele kestliku turismi tegevusplaani, mis sisaldab muu hulgas eesmärgi, tegevuskava, meetmeid, vastutust ning ajaplaneerimist.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: Aastal 2020 valmis Tartumaa Turismi tellimisel Lõuna-Eesti turismistrateegia aastateks 2021-2025. Lõuna-Eesti turismistrateegia koondab Tartu, Võru, Põlva, Valga ja Jõgeva maakonna ettevõtjate ning turismiarendajate ühiseid eesmärgi Lõuna-Eesti turismisektori konkurentsivõime parandamiseks ning turismiteenuste paremaks pakkumiseks sihtturgudel. Alates 2021. tegutseb sihtasutuse all Lõuna-Eesti turismiklaster ning alates 2023. on SA Tartumaa Turism Lõuna-Eesti DMO koostöö juhtpartneriks. Tartu linn on Lõuna-Eesti turismialase koostöö taasalgataja. Tartu linna arengukavas on hinnanguliselt 1/3 püstitatud eesmärkidest seotud turismivaldkonnaga. Arengustrateegia ja arengukava koos eelarvestrateegiaga on avalikkusele kättesaadavad Tartu linna kodulehel. Mitmed turismieesmärgid, mis on seotud ka kestlike põhimõtetega on kirjeldatud Tartu maakonna 2040 arengustrateegias. Mis on samuti avalik dokument. Lisaks on Tartu linnal eraldi turundusstrateegia, kus on kirjeldatud ka turismi osa ning, mis paneb aluse turismi tegevuste planeerimisele ja seab konkreetseid lähiaastate eesmärgid. Iga-aastane turismi tegevuskava formuleerub koos sihtasutuse eelarvestrateegiaga ning alates 2023 on see Tartu ja Lõuna-Eesti DMO ülene. Tegemist on sisedokumendiga ja see ei ole

		avalikkusele kättesaadav. Laiemad eesmärgid ja fookused on kirjeldatud Tartu linna arengukavas, turundusstrateegias, konkreetsed tegevused on DMO tegevuskavas, sh Tartu linna (ja Visit Tartu) tegevusi on kajastatud eraldiseisvana. Mõlemaid dokumente on uuendatud 2023. Tegemist on sisedokumentidega ja need ei ole mõeldud avalikuks kasutamiseks. Turundusstrateegia kirjeldab läbivalt Tartu kestlikke põhimõtteid, kestlikud tegevused on välja toodud tegevuskavas. Avalikku turismi tegevuskava koostatud ei ole. User answer: Strateegiad on koostatud laiapõhise kaasamise tulemusena, kus kaasa said rääkida kõik arendusorganisatsioonid, kohalikud elanikud, ettevõtjad ja mõningal juhtudel ka külastajad. Strateegiad ning nendes seatud eesmärgid on leitavad Internetis. Strateegiate põhjal loodud turundusstrateegia on koostatud valdkonna juhtide poolt ning nende elluviimise eest vastutavad nii Tartumaa Turismi kui ka Tartu linnavalitsuse avalike suhete osakonna töötajad. Tegevuskava koostamise aluseks oli DMO koostöös osalevate maakondade esindajate sisend (Sh Tartu linna ja maakonna esindajad). Lisaks tegevuste (nt kampaaniad, koolitused jm) planeerimisel võetakse arvesse turismiettevõtjate saadud tagasisidet ning sisendit, hetkeolukorda ja vajaduspõhisust (nt uueneb Google Analytics ja ettevõtjad vajavad tuge, et uue GA4 kasutamine selgeks saada). Seda nii Turismiklastri mudelis osalevatelt ettevõtjate kui ka laiemalt Tartu linnas tegutsevatelt turismiettevõtjate. DMO tegevusi kommukeeritakse välja nii turismiettevõtjatele kui ka külalistele. Kohalikele ettevõtjatele tutvustati turismi arengusuundi ja tegevusi mai alguses toimunud ettevõtjate infopäeval. Jooksvate tegevuskavas seatud tegevuste kohta saadetakse ettevõtjatele teavitavaid kirju ning kasutatakse kommunikatsiooniks Tartumaa turismiettevõtjate gruppi Facebookis.
1.9. Planeeritu läbipaistvus ja elluviimine Sihtkoha planeerimise arendamist arutatakse tihedas koostöös huvirühmade ja avalikkusega. Planeerimiseeskirjadest ja otsustest teavitatakse avalikkust	✓ ✓	User answer: Yes User answer:

ning need võetakse avalikult vastu.

Tartu kaasab sidusrühmi pidevalt. Hiljutine hea näide on Tartu linna visioonikonverents. 5. mail 2023 toimunud visioonikonverents tõi kokku inimesed erinevatelt elualadelt ja kutsus kaasa mõtlema, millised on olulisemad teemad täna ja homme, millest tuleb Tartus rääkida ning mille poole sihte seada. Konverents oli alguspunktiks Tartu linna uue arengukava koostamisele, mis seab Tartu linna olulisemad arengusuunad aastani 2035. Rohkem infot ja fotod: <https://www.tartu.ee/et/visioonikonverents>

Konverentsi korraldasid Tartu linn ja Tartu Ülikooli kestliku arengu keskus.

Tartu development plan has been conducted in close collaboration with locals.

All the planning process is step by step available on Tartu web page with photos and videos from public discussions.

<https://www.tartu.ee/et/tartu-linna-arengukava-2018-2025-koostamine>

Tartu is planning to be climate neutral city by 2050, for that there has been developed energy and climate plan "Tartu Energy 2030" please see the process of planning of this document here: <https://www.tartu.ee/et/kliima-ja-energiakava-koostamise-protsess>

User answer:

Avalikkust teavitatakse pressilisti ning tartu.ee kodulehe ning sotsiaalmeedia kaudu. Olulised dokumendid on saadaval Tartu linna kodulehel ja dokumendisüsteemis ning olulised määrused avaldatakse Riigi Teatajas. Eeskirju ja otsuseid jõustatakse vastavalt valdkondadele juhtide või valdkonna eest vastutavate töötajate või osakondade poolt

Külastajatega tegelemine

5

Action			Details
1.10. Külastajate seire Külastajate tunnuseid, arvu, tegevusi ja eelistusi seiratakse ning tulemused tehakse huvigruppidele avalikult kättesaadavaks.	✓	✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: SA Tartumaa Turism on tegelenud külastajate andmete kogumise ja uuringute tellimisega regulaarselt. 2021-2022 oli loodud eraldi analüütikaga tegelemiseks 0,5 ametikohta, aastal 2023 on loodud sihtasutusse juurde täiskohaga analüütiku ametikoht. Eesmärgiks on koguda, analüüsida ja avalikustada kvaliteetseid turismiandmeid ning kasutada neid strateegiate ja tegevuste elluviimisel. Tartu osaleb piloodina kahes andmetega seotud EU projektis: Impactour ja Smart Tourism Destinations. Oluliseks infoallikaks on Statistikaameti poolt välja antav Eesti majutusstatistika. Kasutatakse statistika töölauda, kuid pannakse kokku ka igakuine majutusstatistika kokkuvõte ja võrdlused. Andmetabelid, esitlused ja töölaud on avalikkusele kättesaadavad visittartu.com veebilehel. Lisaks kogutakse andmeid Tartu Külustuskeskuse (turismiinfopunkt) külastajate kohta (arv, rahvus) ning AirBnb-st, ja linna poolt toetatud sündmustel osalejatest. Külastajate eelistusi seiratakse riikliku majutusstatistika kaudu tulnud reisieelistuste abil ning võimalusel tellitakse külastajauuringuid. Viimased uuringud teostati 2021 kui uuriti Tartu suvekülastajaid ning 2022 kui EAS-i festivalide uuringusse kaasati 2 Tartu suursündmust. Infot jagatakse turismiettevõtjate ja koostööpartneritega lisaks veebilehele ja Facebooki grupile valdkondlikus uudiskirjas, kus lisaks edastatakse ka majutusstatistika sõnaline kokkuvõte (1x kuus). Näide lisatud. 2023 on plaanis samuti Tartu külastajauuring teostada ning aastal 2024 kui Tartu on Euroopa kultuuripealinn, on plaanis teha laiaulatuslikum külastajauuring, mis annab ülevaate kultuuripealinna tiitli mõjust tervele Lõuna-Eestile. Näide: majutunud turistid riigi alusel. Teised lingid on viidatud veebilehel "Soovitame" lisainfo sektoris. User answer: https://visittartu.com/et/statistika
1.11. Külastajate rahulolu	✓	✓	User answer: Yes

Külastajate rahulolu sihtkohas saadud elamuse kvaliteedi ja kestlikkusega seiratakse ning tulemustest teavitatakse avalikkust. Vajaduse korral reageeritakse.

User answer: 2021/2022

User answer:

2021. aastal viidi läbi Suvekülastajate uuring. Uuringu eesmärgiks oli kaardistada Tartu suvekülastajate külastusteekonda ja –kogemust ning rahulolu. Keskenduti ka Tartu toimuvatele sündmustele sh Autovabaduse puisteele, mida peeti enim mugavaks ja hubaseks linnaruumiks, kus toimuvad tegevused lastele ja noortele ning mitmekesine programm. 30-44-aastased Autovabaduse puistee külastajad pidasid sealset programmi enim mitmekesiseks ning leidsid, et seal pööratakse tähelepanu keskkonna teemadele. Uuringu tulemusi kommuunikeeriti avalikkusele läbi pressiteate ja [veebilehede](#).

Sündmustega seoses teostati aastal [2022 Festivalide uuring](#), kus Tartu toidu ja veinifestival oli üheks uuritavaks festivaliks. Tulemuste põhjal saab teha järeldusi, et edaspidi veelgi paremini sündmusi korraldada ja et külastajate rahulolu oleks ootuspäraselt kõrge. Festivalide uuringut tutvustati ettevõtjatele infokirjas.

2022. aastal võeti kasutusele reviewPro keskkond, mis kogub kokku külastajate tagasiside kohalike turismiettevõtjate ja/või atraktsioonide kohta. Tartu alustas andmete kogumist ja analüüsimist. Neid andmeid ei tohi avalikult välja jagada ning eesmärgiks on välja selgitada sihtkoha üldine hinnang ning nõustada ettevõtjaid, kelle tagasiside on negatiivne oma toote või teenuse parendamiseks.

Lisaks kasutatakse ära muid digilahendusi, avalikud turismiobjektid: nt Raekoja plats, Suudlevate tudengite purskkaev jt olulised turismiobjektid on Googles võetud Visit Tartu omandisse. Igapäevaselt tegeletakse külastajate kommentaaridele vastamisega. Vahetult suheldakse külastajatega Tartu Külastuskeskuses ning saadakse enamasti väga positiivset tagasisidet. Lisaks toimub aktiivne külastajatega ja potentsiaalsete külastajatega läbi sotsiaalmeediaplatformide. Neist kõige aktiivsem on Instagram @visittartu.

User answer:

Varasemalt on suvekülastajate uuringuid tehtud regulaarselt (kuni 2016). Kuna uuringute tellimine on kallis, siis on järgnevatel aastatel keskendutud peamiselt tasuta kättesaadavatele allikatele. On tellitud nt mobiilpositsioneerimise andmeid ja analüüs, kuid viimastel aastatel mitte. Eelkõige on põhjuseks andmete hind. Aastal 2021 telliti viimati suvekülastaja uuring,

		aastal 2023 on plaanis samuti uuring läbi viia. Seiretulemuste põhjal kinnistus juba varem teadaolev külastajate käitumismuster ning uue info põhjal täiendati linna turundusstrateegiat. Festivalide uuring, mis uuris Tartu toidu- ja veinifestivali külastajaid, andis festivali korraldajale sisendi festivali turundusplaani koostamiseks. Külastajate tagasisidet kasutatakse ära visittartu.com veebilehel, kus turismiobjektid on ühendatud nende tripadvisor kontodega ning automaatselt on veebileht seadistatud näitama eespool kõige populaarsemaid (kõrgema hinnanguga) kohti. Aastal 2024 kui Tartu on Euroopa kultuuripealinn, on plaanis läbi viia laiaulatuslik külastajauuring, mis annab ülevaate kultuuripealinna tiitli mõjust turismile, linnakeskkonnale ja sihtkoha mainele. Uuring annaks sisendi edasiste sihtkoha turundustegevuste planeerimisele, et kultuuripealinna tiitliaastal saavutatud rahvusvahelise tähelepanu taset hoida.
1.12. Külastustiheduse kontrollimine (GDS v1 pealkiri „Hooajalisus“) Sihtkohal on külastajate haldamiseks süsteem, mida vaadatakse regulaarselt üle. Külastajate arvu ja tegevuste kontrollimiseks ning nende vähendamiseks või suurendamiseks kindlal ajal ja kindlas kohas võetakse ette vajalikke meetmeid. Selleks arvestatakse ka kohaliku majanduse, kogukonna, kultuuri ja keskkonna vajadusi.	✓ ✓	User answer: No User answer: User answer: Nii nagu ka mujal Eestis, ei ole ka Tartu eesmärgiks külastajate arvu piiramine vaid selle suurendamine. Tartu on peamiseks eesmärgiks seadnud madalhooaja külastuste tõstmine, et toetada siinseid majutus- ja toitlustusettevõtteid ning kultuuriasutusi. Selle eesmärgi saavutamist toetavad erinevad madalhooajal korraldatavad kampaaniad (Maitsev Tartu restoranikuu, Metsast taldrikule maitsete nädal, Jõulu ja talvekampaania, konverentsivaldkonna tegevused ja toetused). 2023. aasta turundusplaanidega saab tutvuda lisatud failis: DMO tegevuskava.xlsx. Külastussurvet on uuritud ja seda võetakse arvesse suurürituste korraldamisel. Heaks näiteks on Tartus toimunud Metallica kontsert, mille raames uuriti suurürituse mõju linnale sh sooviti välja selgitada kui suuri üritusi linnas korraldada saab, ilma et tekiks liigselt probleeme turvalisusega ning ei häiruks inimeste igapäevaelu. Uuringuga saab tutvuda siin: https://business.tartu.ee/projects/metallica-concert-in-tartu/ ja https://www.fujitsu.ee/kas-suururituse-voorustamine-on-linnale-kasulik-ja-kuidas-seda-kindlaks-teha/

		Uuringu tulemusena selgus, et sellise suurusega sündmused, nagu Metallica kontsert ei avalda linnale ja kohalikele elanikele pikaajalist negatiivset mõju. User answer: Kuigi eesmärgiks on külastajate arvu suurendamine, jälgitakse linna poolt korraldatavate avalike sündmuste planeerimisel kuupäevade hajutatust, et sündmused ei oleks ülerahvastatud. Madalhooajal toimuvad sündmused ja atraktiivsed ja innovaatilised turismitooted ning turunduskampaaniad vähendavad turismi sensoonsust. Olulise lisandväärtuse sihtkohale annab Lõuna-Eesti koostöö, seda nii turismis kui ka kultuuripealinna tiitliaasta programmi korraldamisel. Ühised laialulatuslikud kampaaniad jõuavad kaugemale ning on tõhusamad. Siiski on oluline roll ka Tartu suve- ja talvekampaaniatel. Linna turundusstrateegias 2023-2026 on välja toodud peamised sihtrühmad ja -turud. Oluline on siseturg ja kohalikud elanikud. Välisurul keskendutakse Soome, Läti, Saksamaa, Leedu ja Suurbritannia turule. (Turundusstrateegia, osa V) Aastaks 2026 soovitakse saavutada vähemalt koroonaeelne majutatud külastajate arv: aastas majutatakse Tartus vähemalt 300 000 turisti (aastal 2022 - 254 367 turisti, aastal 2019 - 321 245) . Lisaeesmärgiks on tõsta keskmist siin viibitud ööde arvu: 1,8 ööni (2022. a 1,53, 2021. a 1,61 ja 2019. a 1,58). Suur väljakutse on konkureerimine teiste Eesti piirkondadega, 2026. a eesmärgiks on, et vähemalt 10% protsenti aastas Eestit külastavatest välisuristidest jõuaks Tartusse. Aastal 2022 oli see vaid 6%. Suured ootused on pandud ka kultuuripealinna aastale (2024.)
1.13. Külastajatega tegelemine sihtkoha väärtuseid arvestades Külastajate ja nende vooga tegeletakse selleks, et vähendada turismi mõju sihtkoha loodus- ning sotsiaal-kultuurilise keskkonna väärtustele ja nende ümbrusele. Juhtimissüsteem viitab nende väärtuste iseloomulikele omadustele, mahutavusele ja tundlikkusele välismõjude suhtes.	✓ ✓	User answer: No User answer: Tartu on peamiselt linnasihtkoht, seega on suurem osa turimiobjekte linnalises keskkonnas asuvad objektid ja hooned (muuseumid, teatrid, spad jne). Kuid üheks Tartu tugevuseks on kindlasti ka sinne looduskeskkond. Erilised on siinsed looduskaitsealad: Ropka-Ihaste ja Kärevere, ka Alam-Pedja, Anne ja Keeri-Karijärve looduskaitseala. Osaliselt jääb linna

territoriumile ka [Raadi looduskaitseala](#). Kuid turismi vaates on sama olulised ja väärtuslikud ka Tartu jõeäärsed alad, pargid ning Tartu linnaruum tervikuna.

Looduskaitsealade külastatavusega seotud teemasid reguleerivad alade kaitsekorralduskavad. Näiteks **Anne looduskaitseala** (Anne looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024, lk 18) - ala on oma linnalähedase asukoha tõttu suure külastuskoormusega ja selle reguleerimine on väheste järelevalve võimaluste tõttu keeruline. Kaitsealal tuleb infotahvlitega infot jagada looduskaitse põhimõtete ja kaitsealuste taimede kohta, samuti tutvustada kaitsealal kehtivaidpiiranguid ja muid loodusväärtusi. Kahe infotahvli paigaldamisega on saavutatud olukord, et alal liikuvad inimesed on teadlikud kaitsealal kehtivast kaitsekorrast ning käituvad seaduskuulekalt, säästes sellega eeskätt kaitseväärtuseks olevaid taimeliike.

Linnas reguleeritakse külastajate voogu asutuste puhul näiteks avamiskellaegadega, avalikus linnaruumis enamasti erinevate siltide ja viitadega, mis selgitavad reegleid ja käitumisjuhiseid. Näiteks on Raekoja platsil suvekohvikute juures ning ka Emajõe kohvikute juures märk, mis soovitab [ratta käekõrvale võtta](#). Keslinna parkides, kus on kureeritud elurikkuse projekti alad, on üleval projekti tutvustavad [sildid](#).

Tartus linn veab eest projekti **Tartu ROHERing**, mis on üks osa rahvusvahelisest linnalooduse projektist urbanLIFEcircles. Projekti eesmärk on tõsta elurikkust linnas, luua omavahel ühendatud rohealade võrgustik, leevendada kliimamuutustest tulenevat mõju ning luua hea elukeskkond kõigile. Projekti käigus töötatakse välja parimad praktikad, mida saavad tulevikus eeskujuks võtta ka teised linnad. Koostöös Tartu kogukondadega muudetakse linnakeskkond paremaks elupaigaks nii linnaloodusele kui ka inimestele.

Projekti raames luuakse linna projektialasid ühendav **virtuaalne matkarada**, mida läbides saavad linlased uusi teadmisi rohealadest, erinevatest liikidest ja elurikkusest. Osadel matkaraja lõikudel arendatakse välja ka füüsiline taristu ja luuakse juurde puhkealasid.

Lisaks paigaldatakse projektialadele informatiivsed tahvlid, et elanikud ja külastajad saaksid projektialadel tehtavate töödega tutvuda ja mõista, miks on tegevused vajalikud.

Tartu ROHERing: <https://www.tartu.ee/et/rohering>

1.14. Külastajate käitumine välismõjude suhtes tundlikes asukohtades ✓ Külastajatele on koostatud kultuuriüritustel ning kultuuriliselt ja looduslikult tundlikes asukohtades sobiliku käitumise juhendid, mis on külastajatele, giididele ja reisikorraldajatele enne külastamist ning selle ajal avalikult kättesaadavad.	✓	User answer: No User answer: Info jagamiseks ja külaste liikumise juhtimiseks Tartu linnas kasutatakse Visittartu veebilehte ja sotsiaalmeedia kanaleid. Lisaks tegutseb aktiivselt turismiinfokeskus, kus on võimalik koguda infot huvitavate objektide kohta, kuhu minna ja kuidas seal tegutseda. Infot jagatakse nt Rohelise Tartu rubriigis. Nagu juba eelmises punkis viidatud, on Tartu peamiselt linnasihtkoht, seega on suurem osa turismiobjekte linnalises keskkonnas asuvad objektid ja hooned (muuseumid, teatrid, spad jne). Kuid üheks Tartu tugevuseks on kindlasti ka sinne looduskeskkond. Erilised on siinsed looduskaitsealad: Ropka-Ihaste ja Kärevere, ka Alam-Pedja, Anne ja Keeri-Karijärve looduskaitseala. Osaliselt jääb linna territooriumile ka Raadi looduskaitseala. Kuid turismi vaates on sama olulised ja väärtuslikud ka Tartu jõeäärsed alad, pargid ning Tartu linnaruum tervikuna. Looduskaitsealade külastatavusega seotud teemasid reguleerivad alade kaitsekorralduskavad. Näiteks Anne looduskaitseala (Anne looduskaitseala kaitsekorralduskava 2015-2024, lk 18) - ala on oma linnalähedase asukoha tõttu suure külastuskoormusega ja selle reguleerimine on väheste järelevalve võimaluste tõttu keeruline. Kaitsealal tuleb infotahvlitega infot jagada looduskaitse põhimõtete ja kaitsealuste taimede kohta, samuti tutvustada kaitsealal kehtivaidpiiranguid ja muid loodusväärtusi. Kahe infotahvli paigaldamisega on saavutatud olukord, et alal liikuvad inimesed on teadlikud kaitsealal kehtivast kaitsekorrast ning käituvad seaduskuulekalt, säästes sellega eeskätt kaitseväärtuseks olevaid taimeliike. Linnaruumis juhendavad külastajaid erinevad sildid ja viidad. Näiteks kuna Emajõgi on üsna populaarne kalapüügikoht, leiab Emajõe äärest kaluritele mõeldud juhiseid. Märgid on eesti keeles, kuid QR-koodiga on võimalik infot saada ka teistes keeltes. Enamik märke Tartus on loodud piktogrammidega, mis on arusaadavad rohkemates keeltes. Tartus on mitmeid informatiivseid ja teadlikkust tõstvaid märke (näited manuses). Arengukavas on üheks eesmärgiks viidasüsteemi uuendamine ning selle planeerimine on lõpusirgel. Uue süsteemi moodustab paljuliikmeline viidaperekond alates suurest valgustatud linnakaardist kuni väiksemate tänavanurgal paiknevate suunajateni. Sel aastal (2023) on

paigaldatud keskmise suurusega tulpasid, kuhu on kantud nii Tartu kaart kui mõned põnevad lood lähiumbruse kohta.

Jalgsi ning rattaga liikuja vajadusi ja liikumisteid arvestav viidasüsteem tugineb 2018. aastal valminud kasutajauuringul ning 2020. aastal valminud disainilahendusel. 2021. aastal püstitati kolm esimest prototüüpi (Raekoja platsil ja Rüütli tänaval), millest saadud kogemuste ja tagasiside toel on nüüd jõutud kogu linna katvate viitade paigaldamiseni. Süsteemi väljaehitamine jätkub ka järgnevatel aastatel.

User answer:

Peamised kanalid külastajatele suunatud info jagamiseks ja nende liikumise juhtimiseks on Visittartu veebileht ja sotsiaalmeedia kanalid. Lisaks tegutseb aktiivselt turismiinfokeskus, kus on võimalik koguda infot huvitavate objektide kohta, kuhu minna ja kuidas seal tegutseda.

Turismiatraksioonide juures on olemas vastavad infosildid ja viidad või ka käitumisreeglid.

Giidide ja reisikorraldajatega toimub aktiivne suhtlus. Veebilehel on turismiprofessionaalidele olemas eraldi rubriik, lisaks saadetakse olulist infot olemasolevatele kontaktidele e-kirjaga. Samuti on neil võimalus liituda uudiskirjaga. Uudiskirjaga liitumise link on veebilehel avalikult üleval.

Alates 2021. aasta kevadest on Tartus sündmusekorralduses soovituslik lähtuda [keskkonnahoidlike sündmuste juhendist](#). 2022. aasta 3. juulist peavad kõik Tartu linna avalikus ruumis sündmuste korraldajad avaliku ürituse teates andma ülevaate ka ürituse keskkonnahoidlikkusest. Keskkonnahoiuga seotud reeglid peavad külastajatele olema edastatud ja avalikult kättesaadavad vähemalt nädal enne üritust ning nii külastajatele kui ka partneritele selgitatakse keskkonnareegleid ka kohapeal ürituse ajal. Ürituste avalikus kommunikatsioonis kajastatakse keskkonnavalaseid eesmärke ja tegevusi. Nii sündmuste eel kui ka ajal toetatakse keskkonnavalaseid sõnumeid näiteks infograafikaga (sildid, viidad või vabatahtlikud, kes ürituse ajal keskkonnateemalist infot jagavad). Näiteks on avatud ka avalikud veevõtukohtad ning külastajaid informeeritakse kaasa võtma oma veepudel.

2023. aasta suvel valmib ka külastajatele keskkonnateemaline video, kuidas avalikel üritustel jäätmeid õigesti ära visata ning kuidas keskkonnasõbralikult üritustel käituda.

Seire ja aruandlus

4

Action			Details
1.15. Kestlikkusnäitajad ja seire (varem „Näitajad“) Sihtkoha olulisi kestlikkusnäitajaid, sh keskkonna-, majandus-, sotsiaal- ja kultuuriprobleeme ning turismi mõju jälgitakse regulaarselt ja sellega tegeletakse. Seiresüsteem vaadatakse regulaarselt üle.			User answer: No User answer: Eraldi kestlikkuse aruannet ei koostata, kuid iga-aastaselt monitooritakse Tartu energia ja kliimakavas seatud eesmärkide täitmist. User answer: Eraldi kestlikkuse aruannet ei koostata, kuid iga-aastaselt monitooritakse Tartu energia ja kliimakavas seatud eesmärkide täitmist. Strateegilised eesmärgid: Vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga. Tulemused: 2017 - 709 000 tCO2 ekv 2021 – 444 000 tCO2 ekv 2022 - arutamisel Munitsipalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest. Tulemused: 90% linna hoonetest kasutab kõrge tõhususega kaugkütet, millest 85% energiast tuleb taastuvatest allikates Munitsipalsektor tarbib 100% roheelektrit

Jõuda uuele tasemele taastuenergia tarbimises ja tootmises.

Tulemused:

Munitsipalsektor on kaardistanud PV-jaamade paigaldamise võimalused ja vajadused oma hoonetele ning jätkab iga aasta uute jaamade paigaldamisega Tartu linn liitus 18.mai 2023 Eesti Vesinikuoru initsiatiiviga Kaugkütte firma Gren on paigaldanud esimese suure soojusenergiasalvesti, et aastaks 2030 /ohaze out/ kõik fossiilsed energiaallikad kaugkütte võrgust Bussid sõidavad kohalikul toodetud biogaasil

Kohaneda kliimamuutustega.

Tulemused:

Tartu Roheringi projekt alates 2022. Eesmärgid on suurendada linnas elurikkus, parandada rohealade tervist ja sidusust, korraldada ümber linnalooduse hooldus. Läbi selle muuta linna kliimanõtkemaks. Ühtlasi jätkab Tartu Veevõrk pidevat investeerimist lahkvoolulisse sademevee süsteemi.

Süvendada koostööd teiste Euroopa linnadega kliimanetraalsuse saavutamisel ja võtta osa erinevatest Euroopa initsiatiividest, sh „100 kliimanetraalset linna aastaks 2030“.

Tulemused:

Tartu linn on missiooiga liitunud.

User answer:

Nagu juba eelpool nimetatud, kajastuvad Tartu kestlikud eesmärgid eelkõige Tartu energia ja kliimakavas. Seatud eesmärkide saavutamist jälgitakse regulaarselt ning põhimõtteid rakendatakse ka näiteks hangete jms korraldamisel.

Kuna kestlikkus on üks Tartu linna läbivaid põhimõtteid, siis on teema tegelikult seotud

kõikide linna arengudokumentidega. Kestlikkusega seotud eesmärgid kajastuvad ka eelarvestrateegias ning tulemustest saab ülevaate linna aruandest.

Näiteks [2023. a Tartu linna eelarve](#) prioriteetid on:

Elukeskkonna parandamine. Jalg- ja jalgrattateede rajamine (nt kesklinnas jalgrattateede põhivõrgu rajamisega alustamine), teedevõrgu arendamine (nt Põhja puistee ja Muuseumi tee ehitus) ja korrashoiu tagamine, keskkonnasäästlik ja mugav ühistransport, haljasalade ja parkide väärtustamine ja arendamine (nt Kaarsilla ja Rahuilla vahelise kaldapealsele trepistiku rajamine). Kliimanetraalsuse (vt järgmine punkt) üks eesmärkidest on edendada õiglast üleminekut, et parandada inimeste tervist ja heaolu ning saavutada üleminekuga mitmesugust lisa kasu, nagu parem õhukvaliteet, töökohtade loomine ja tervislikum eluviis.

Kliimamuutuste leevendamine. Linnad katavad umbes 3% kogu maismaast, kuid toodavad üle 70% kasvuhoonegaaside heitest. Seepärast peavad linnad ja nende kodanikud otsima lahendusi praegusele kliimakriisile. Tartu valiti ainsa Eesti linnana Euroopa Komisjoni missiooni „[100 kliimanetraalset ja arukat linna aastaks 2030](#)“ ning jätkab liikumist kliimanetraalsuse poole. Olulised märksõnad on keskkonnahoidlik liikuvus, energiatõhusus, roheline linnaplaneerimine ja keskkonnahoidlik linnakeskkond, tartlaste keskkonnateadlikkuse suurendamine, Tartu kui ainult rohelist elektrit tarbiv linn. Keskkonnasäästlikud lahendused võimaldavad kulude kokkuhoidu, nt tänavavalgustuse seniste lampide asendamine LED-lampidega aitab säästa olulist osa elektrienergiast.

Elurikkuse suurendamine. Rohealad ja puudega kaetus on linnade roheline taristu tähtsad elemendid, mis toovad inimestele kasu nii ökoloogilises, sotsiaalses kui ka majanduslikus mõttes. Alustatakse haljastuse kava koostamist, mille lõppeesmärk on omavahel ühendusteedega seotud linna rohealade võrgustik, mida hooldatakse kohalike liikide vajadusi arvesse võttes ning eraaiad, mille omanikud on teadlikud ja rakendavad kohalikke liike soosivaid praktikaid. Linna servades asuvad looduskaitsealad, mis praegu on kehvast seisust ja pole ka külastajatele hästi eksponeeritud, saavad kohalike ja kaitsealuste liikide nn allikakooslusteks.

User answer:

Tartus ei ole turismiga seoses olulisi kestlikkuse probleeme tõstatunud ning ka

		turismivaldkonna mõju kestlikkusele ei ole märkimisväärne. Viimase Tartu ja tartlased uuringu tulemused näitavad, et turism ei ole linlaste vaates negatiivse mõjuga ning pigem soovitatakse Tartut ja selle võimalusi veelgi aktiivsemalt tutvustada (Lisa 3).
1.16. Ülevaatus ja hindamine Poliitika ja tegevuskava eesmärgid ning nende rakendamise tulemused vaadatakse regulaarselt üle ja neile antakse hinnang.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: Iga-aastaselt esitab sihtasutus Tartumaa Turism oma nõukogule ja Tartu linnale tegevus- ja finantsaruande, kus antakse ülevaade eelneva kalendriaasta tegevustest ja nende mõjust, seatud eesmärkide saavutamisest ja eelarvest. Lisaks koostatakse majandusaasta aruanne. Mõlemas aruandes hinnatakse saavutatud edusamme ning esitatakse ka prognoos järgneva tegutsemisaastaks. Iga kalendriaasta alguses koostab sihtasutus oma valdkonna tegevuskava ja tööplaani, mille kooskõlastab sihtasutuse nõukogu. Linnale esitatud tegevusaruanne on oluliseks sisendiks Tartu linna aasta aruandele. Sihtasutuse tegevusplaan on sisendiks linna eelarvestrateegia koostamisele. Lisaks on sihtasutus linna jaoks strateegiliseks partneriks turismivaldkonna arendamisel ja valdkonna statistika kogumisel, viies ellu arengudokumentides turismiga seonduvaid eesmärke.
1.17. Avalik kestlikkuse aruandlus Olulisematest kestlikkuse tulemustest antakse avalikkusele teada vähemalt kord kahe aasta jooksul ja need on kättesaadavad sihtkoha avalikul veebilehel.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: 2023 User answer: 1. Kestlikkusega seostuvad järgmised Tartu linna uuringud ja aruanded: Tartu biojätmete käitlusuuring Tartu linna arengukava lähteotsiooni ülevaade Tartlane ja keskkond 2021 Tartu ja tartlased 2023 Tartu linna rattateede põhivõrgu

		rajamise ruumianalüüs ja seletuskiri Tartu linnaruumi arvamusuuring Lisaks on Tartu uurinud õhukvaliteeti, mürataset ja mitmeid muid keskkonna ja kestlikkusega seotud aspekte: https://www.tartu.ee/et/uurimused 2. Uudiseid ja infot avaldatakse visittartu.com ja tartu.ee veebilehtedel: Artikleid kestliku sihtkoha kohta saab lugeda siit: https://visittartu.com/et?category=19103 valdkonna uudiseid siit: https://visittartu.com/et?category=19103.news&subCategory=19006 Tartu.ee veebilehe uudiste rubriik: https://www.tartu.ee/et/uudised Tartu ei ole Green Destination taotlust kodulehele avalikult üles pannud, kuid on jaganud teemaga seotud uudiseid ja infot: https://visittartu.com/et/tartu-sai-green-destinations-h%C3%B5bem%C3%A4rgi https://visittartu.com/green-destinations-award https://tartu.ee/et/uudised/tartu-sai-green-destinations-stories-awards-konkursil-keskkonna-ja-kliima-kategoorias-teise https://tartu.ee/en/news/tartu-once-again-recognised-international-green-destinations-competition Kestlikkusega seotud eesmärkidest, tegevustest ja nendega seotud summadest saab parima ülevaate Tartu linna aastaaruandest.
1.18. Sertifitseerimise kohta esitatud kaebused (ainult GD sertifikaat) Sihtkohal on roheliste sihtkohtade (ingl Green Destinations) kriteeriumite järgimise kohta esitatud süsteem sisemiste ja väliste kaebustega tegelemiseks. Kaebused pannakse kirja ja nende kordumise ennetamiseks	✓ ✓	User answer: No User answer: User answer:

võetakse kasutusele tõhusaid parandusmeetmeid.

Õiguslik ja eetiline vastavus

2

Action		Details
1.19. Eetikakoodeks ja korrupsioon Sihtkohas on kehtestatud ja rakendatakse eetikakoodeksit, sh juhised korrupsiooni ja altkäemaksu vältimiseks ning rikkumistest teatajate kaitsmiseks, mis kehtib nii juhatusele kui ka ülejäänud töötajatele.	✓	User answer: Yes User answer: Eetika põhimõtted, mille täitmist ametnikult eeldatakse, on kirjas ametniku eetikakoodeksis, mille kiitis heaks ametnikueetika nõukogu 11.03.2015. Kuigi ametniku eetikakoodeksi järgimine on kohustuslik eelkõige ametnikel, eeldatakse, et samu põhimõtteid järgivad ka töölepingu alusel riigitööl olevad inimesed. Ühiskonna usaldus riigitöötajate suhtes saab kahjustatud, kui ametnik teeb otsuseid sattudes huvide konflikti. Huvide konflikt on olukord, kus ametiisiku kui kodaniku erahuvivid satuvad konflikti tema ametikohustuste täitmise ja sellega kaasneva vastutavusega. Majanduslike huvide deklareerimine on üks huvide konflikti ja sellest tuleneda võiva korrupsiooni ennetamise vahendeid. Praktilist nõu huvide konflikti vältimiseks leiab justiitsministeeriumi korrupsiooniteemaliselt kodulehelt Ametniku eetikakoodeks koosneb väärtustest, mis on iseloomulikud demokraatlikule avalikule teenistusele. Rahandusministeeriumi tellitud uuringu „Rollid ja hoiakud avalikus teenistuses“ järgi tunnustavad samu väärtuseid ka Eesti ametnikud. Eetikakoodeks toob välja kuus olulisimat väärtust ehk tuumväärtust. Iga tuumväärtus koosneb omakorda selgitavatest põhimõtetest. Näiteks erapooletuse tuumväärtus sisaldab võrdse kohtlemise põhimõtet ja inimesekeskuse tuumväärtus viisakuse põhimõtet. Eetikakoodeksi selgitavas osas tuuakse näiteid tuumväärtuste ja põhimõtete paremaks mõistmiseks ning rakendamiseks. Eetikakoodeks on sõnastatud võimalikult lihtsalt. Iga põhimõtte juures on viited olulisimatele õigusaktidele, mida peaks teemaga kurssi viimiseks lugema.

		User answer: Tartu peab oluliseks linnavalitsemise läbipaistvat ja ausat toimimist. Seega järgitakse nii avaliku teenistuse eetikat kui ka kõiki sisekordi väga täpselt. Tartu linna töötajate siseveebis on üleval kõik tööga seotud juhised ja korrad, sh ka sisekontrolli osakonna poolt antud juhised, kuidas vältida ja ennetada korruptsiooni. Lisaks läbivad linnavalitsuse töötajad ka e-kursusena korruptsioonivastased koolitusmoodulid, mis võimaldavad oma teadmisi kontrollida ning pakuvad praktiliste juhtumite lahendamise võimalusi. Lisaks soovitudele suunatakse töötajad tutvuma korruptsioon.ee leheküljega ning töötajaid julgustatakse küsimuste või kahtluste korral sisekontrolli osakonnaga alati nõu pidama. Töötajad lähtuvad oma töös korruptsioonivastasest seadusest ja avaliku teenistuse seadusest. Käivitatud on Tartu linna vihjeliin rikkumistest teavitamiseks. https://tartu.ee/en/vihje
1.20. Õiglane konkurents ja vastutustundlikud riigihanked Sihtkoht järgib riigis kehtestatud riigihanke- ja ostu lepingutega seotud seadusi kvaliteedi, hinna ning kestlikkuse seisukohast.	✓	User answer: Yes User answer: Asjade, teenuste ja ehitustööde tellimisel järgitakse Riigihangete seadust ning Tartu linna hankekorda. Tartu linna hankekord § 11: 11. Meetmed huvide konflikti ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks (1) Riigihanke korraldamise eest vastutav struktuuriüksuse juht, riigihanke eest vastutav isik ja riigihanke komisjoni liige on kohustatud enne riigihanke korraldamise alustamist kinnitama, et tal ei esine riigihanke korraldamisega seoses huvide konflikti. (2) Riigihanke korraldamise eest vastutav struktuuriüksuse juht, riigihanke eest vastutav isik ja riigihanke komisjoni liige on kohustatud informeerima oma vahetut ülemust asjaoludest, mis võivad tema osalemisel riigihanke korraldamisel põhjustada huvide konflikti ning vastav isik taandatakse riigihanke korraldamisest.

Lisaks on linnavalitsusel mitmeid teisi kordi. Näited vastutustundliku poole pealt [Tartu linna eelarve koostamise, täitmise ja finantsjuhtimise korrast](#):

40 lg 3 sätestab: Eelarveliste vahendite kasutaja või eelarvest toetuse saaja peab eelarvelisi vahendeid või saadud toetust kasutama eesmärgipäraselt, majanduslikult ja säästlikult.

Hangete kestikkuse põhimõtted on kirjas Tartu energia- ja kliimakavas (lk 7):

Tartu munitsipaalsektor on eeskujuks, kasutades taastuvaid energiaallikaid ning vähendades samal ajal oma energiatarbimist. Linnavalitsuses on eesmärgiks rakendada läbimõeldud ja süsteemne energiajuhtimise korraldus, mis põhineb tarbimise andmete kogumisel, analüüsil ja andmepõhistel otsustel. Energiajuhtimine hõlmab kõiki linnavalitsuse tegevusvaldkondi. Hangete korraldamisel arvestatakse roheliste hangete põhimõtetega.

Linna ühistransport on emissioonivaba ja kasutatakse ainult taastuvenergiaallikaid. Eelisjärjekorras arendatakse säästlikke ja aktiivseid liikumisviise.

User answer:

Tartu linnas rakendatakse ja jõustatakse riigihangete seaduses ja Tartu linna hankekorras, eelarve korras ning teistes asjakohastes regulatsioonides sätestatud nõudeid.

Näiteid kestlike põhimõtteid rakendavatest hangetest:

- 1) Elektrienergia ostmine Tartu linnale
01.01.2021-31.12.2022 <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/2060733/general-info>
- 2) Korraldatud jäätmevedu Tartus 2021 - <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/2053772/general-info>
- 3) Jätmete käitlemine Aardlapalus
- <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/2564474/general-info>
- 4) [Tartu hariduasutuste toitlustushange](#), kus prioriseeriti toitlustaja otsingutel

keskkonnahoidlike tingimusi ning toidu kvaliteeti.

5) [Tartu südalinna kultuurikeskuse arhitektuurivõistlus](#).

2. Loodus & Maastik

8

Loodus ja selle kaitse

5

Action			Details
2.1. Looduskaitse Sihtkohal on ökosüsteemi, elupaikade ja liikide kaitsmise süsteem.	✓	✓	User answer: Yes User answer: Tartu linna haldusreformi (2017) järgsetes piirides on esindatud väga eriilmelised maastikud ja elupaigad koos sealse elustikuga. Elupaikadest on esindatud näiteks metsad, sood ja luhad, aga ka linnapargid ja aiad. Kõikidel elupaikadel on iseloomulik neile omane elustik. EELISe (20.01.2020) andmetel jääb Tartu linna territooriumile kokku 770 kaitstavat loodusobjekti, millest enamuse moodustavad kaitsealuste liikide elupaigad/kasvukohad. Tartu linna haldusterritooriumile jääb 15 kaitseala (sh pargid), 20 kaitstava liigi püsielupaika ja 17 kaitstavat üksikobjekti. Lisaks asub Tartus 8 Natura 2000 loodus- või linnuala (Tartu üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine lk 33). Kaitstavatest loodusobjektidest on Tartu linnas esindatud kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad ja kaitstavad looduse üksikobjektid. Neist ulatuslikumad on Ropka-Ihaste ja Kärevere, ka Alam-Pedja, Anne ja Keeri-Karijärve looduskaitsealad. Osaliselt jääb linna territooriumile ka Raadi looduskaitseala. Lisaks on moodustamisel Raja-Kärevere looduskaitseala eesmärgiga võtta kaitse alla seni ebapiisavalt kaitstud salu- ja soovikumetsad. Tartu üldplaneeringu 2040+ keskkonnamõju strateegilise hindamise joonisel 3.9 (lk 34) on esitatud Tartu linna piiridesse jäävad kaitsealad (sh pargid), püsielupaigad, kaitstavad üksikobjektid ning projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid. (kaitsealad, püsielupaigad).

Loodusalad ja kaitstavad alad moodustavad 10,4% Tartu linna territooriumist.

Central answer (Estonia Destinations):

Eestis on 31.12.2022 seisuga looduskaitse all oleva territooriumi pindala 23%, ehk 1 621 604 ha, kogu Eestimaa pindalast, mis on 7 047 623 ha.

Uuendatud info on leitav

siit: https://infoleht.keskkonnainfo.ee/avalik/el_fil/kaitstav_territ31122022.htm

Maa-ameti kaardirakendus: <https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>

User answer:

Nagu juba eelmises punktis nimetatud asub Tartu linna territooriumil Tartu linna territooriumil 770 kaitstavat loodusobjekti, millest enamuse moodustavad kaitsealuste liikide elupaigad/kasvukohad. Tartu linna haldusterritooriumile jääb 15 kaitseala (sh pargid), 20 kaitstava liigi püselupaika ja 17 kaitstavat üksikobjekti. Lisaks asub Tartus 8 Natura 2000 loodus- või linnuala.

Kaitsealadest on suuremad: [Ropka-Ihaste](#) ja [Kärevere](#), ka [Alam-Pedja](#), [Anne](#) ja [Keeri-Karijärve](#) looduskaitsealad. Osaliselt jääb linna territooriumile ka [Raadi looduskaitseala](#). Kõikide nimetatud looduskaitsealadel on kaitse-eeskirjad ning kaitsekorralduskavad (vt lisatud dokumente).

Parkidest on Tartu linnas riikliku kaitse all **Toomemäe park** ja **Raadi mõisa park**, kokku moodustavad need 39 ha ehk linna pindalast 1%, mille puhul lähtutakse [kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskirjast](#).

Täpsema ülevaate kaitstavatest aladest leiab [Tartu üldplaneeringu 2040+ keskkonnamõju strateegilise hindamise](#) joonisel 3.9 (lk 34).

[Looduskaitse arvudes 2021](#) andmetel moodustavad kaitstavad loodusalad Tartu linna haldusterritooriumist 10,4%.

2021. aastal läbi viidud uuring [Tartlane ja keskkond](#) tulemustest selgub, et Tartus kaitstavate loodusobjektide tundmine on võrreldes 2016. aastaga elanikkonna seas vähenenud – aastal 2016 vastas küsimusele jaatavalt 45%, aastal 2021 32% vastanutest (lk 23). Seega on üheks oluliseks loodusobjektidega seotud tegevuseks ka nendega seotud teadlikkuse tõstmine.

Central answer (Estonia Destinations):

Looduskaitseaduse (lisatud) eesmärgiks on looduse kaitsmine ning selle mitmekesisuse säilitamine, kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtusliku looduskeskkonna või selle elementide säilitamine ning loodusvarade säästlikule kasutamisele kaasa aitamine. Looduskaitseadust toetavad looduskaitse arengukava (viimane 2020, uut ei ole väljastatud (lisatud)), metsanduse arengukava 2021-2030 (lisatud) ning teemaspetsiifiline seadusandlus, mis on leitav Riigi Teataja lehelt (link lisatud). Keskkonnamõju hindamise seadus (lisatud) sätestab korra, kuidas käituda eeldatavalt kaasneva vahetu või kaudse mõju tekkel keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale.

Keskkonnanärelvalvet teostab kas Keskkonnaamet või kohaliku omavalitsuse vastav üksus vastaval keskkonnanärelvalve seadusele (lisatud).

Eesti on ühinenud ka paljude rahvusvaheliste konventsioonide, lepete ja ühingutega, et parendada looduskaitse tõhusust. Kogu info on leitav keskkonnaministeeriumi kodulehelt (link lisatud).

Riigiteataja: <https://www.riigiteataja.ee/jaotused>

Maa-ameti kaardirakendus: <https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>

Keskkonnaministeerium: <https://envir.ee/elusloodus-looduskaitse>

User answer:

2021. aastal kinnitatud uus [Tartu linna üldplaneering 2040+](#) on olulisim kohaliku tähtsusega dokument, mis kaitsealuste dokumentidega seonduvat puudutab. Uus üldplaneering käsitleb

looduskeskkonna ja -kaitsega seotud teemasid eelmisega võrreldes kindlasti põhjalikumalt. Üldplaneeringus on looduskaitsealade puhul sõnastatud järgmised põhimõtted (p 12.1 ja 12.2). Uus üldplaneering käsitleb looduskeskkonna ja -kaitsega seotud teemasid eelmisega võrreldes kindlasti põhjalikumalt.

12.1. Mistahes arendustegevustes tuleb lähtuda eeskätt kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgist. Üldplaneeringu elluviimisest tuleneva võimaliku ebasoodsa mõju vältimiseks neil aladel tuleb eelnevalt analüüsida mõju kaitstavatele loodusobjektidele. Kavandatav tegevus nt. ehitiste püstitamine, matkaradade rajamine, veekogude süvendamine, on võimalik vaid juhul, kui tegevusega ei kaasne oluline ebasoodne mõju kaitstavatele loodusobjektidele.

12.2. Natura 2000 alade puhul tuleb arvestada, et üldplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimine ei tohi kahjustada Natura 2000 alade kaitse-eesmärke. Selleks tuleb ruumilise arengu ja kaasnevate tegevuste rakendajal igakordselt kaaluda tegevuse võimalikku ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja vajadusel algatada keskkonnamõju hindamise menetlus ning viia vajalikus täpsusastmes läbi Natura hindamine.

Lisaks ütleb üldplaneering, et linnaruumi uuendamisel ja arendamisel on üks pealisülesandeid maksimaalselt elujõulise linnamaastiku saavutamine. Linna rohealad ja selle mahus olevad puhkealad peavad moodustama tervikliku, sidusa ja turvalise võrgustiku.

User answer:

Elurikkuse ehk bioloogilise mitmekesisuse seisundit peetakse tänapäeval oluliseks elukvaliteedi näitajaks. Elurikkal linnaloodusel on palju hüvesid, muuhulgas inimese tervise ja heaolu tagamine ja parendamine, muutuvatest ilmastikuoludest tingitud riskide maandamine ning kliimaeesmärkide saavutamine. Elurikkuse moodustavad taime- ja loomaliigid ning muud eluvormid ja nende elupaigad.

Tartu linnas on sellisteks paikadeks lisaks parkidele, puhkemetsadele ja kaitsealadele ka koduaiad, veekogude kaldad, nõlvad ning väga erinevad aktiivselt hooldamata pool-loodusliku haljastusega paigad ning ka kõik väikesemahulise servad, ääred, vahealad. Mullastik, õhustik, veestik, taimestik ja loomastik moodustavad igas paigas unikaalse elustiku. Kõik see kokku loob eeldused linnalooduse elurikkuse soodustamiseks ja selle säilimise tagamiseks. Maksimaalselt elujõulise linnamaastiku saavutamine on linnaruumi uuendamisel ja arendamisel

		üks pealisülesandeid. Linna rohealad ja selle mahus olevad puhkealad peavad moodustama tervikliku, sidusa, turvalise võrgustiku. Elurikkust suurendatakse ja hoitakse haljastuse mitmekesistamisega, võimalikult kodumaiste liikide kasutamise sh. viljapuude säilitamisega aedades, sest linna üldise elurikkuse seisukohalt on nad kõrge ökoloogilise väärtusega: vanad puud pakuvad elupaiku, tolmeldajatele toitu ja viljad on toiduks nii inimestele, lindudele, loomadele kui putukatele. Samuti tagatakse elurikkuse hoidmine uuendustega linnalooduse hoolduspõhimõtetes (mh. põõsastike hooldamine vabakujulisena, mitte hekkidena, rohumaade hooldamine vähesema niitmisega jne). (Tartu linna üldplaneering 2040+ p 12) Elurikkuse kohta leiab infot Tartu linna kodulehelt. Üheks Tartus palju tuntust ja toetust kogunud ning elanike teadlikkust tõstvaks projektiks on viimaste aastatel olnud Kureeritud elurikkuse projekt. Looduskeskkonnaga seostub ka projekt Tartu ROHEring. Algatus on osa rahvusvahelist linnalooduse projektist urbanLIFEcircles. Lisaks Tartule osalevad projektis Riia (Läti) ja Aarhus (Taani). Projekti eesmärk on tõsta elurikkust linnas, luua omavahel ühendatud rohealade võrgustik, leevendada kliimamuutustest tulenevat mõju ning luua hea elukeskkond kõigile. Projekti käigus töötatakse välja parimad praktikad, mida saavad tulevikus eeskujuks võtta ka teised linnad. Tartu ROHEringi abil otsitakse viise, kuidas linnaplaneerimist korraldada lähtuvalt looduse vajadusest ja tuginedes teaduslikele alustele. Koostöös Tartu kogukondadega muudetakse linnakeskkond paremaks elupaigaks nii linnaloodusele kui ka inimestele.
2.2. Turismi mõju loodusele Sihtkoht mõõdab ja jälgib turismi mõju looduskeskkonnale. Tegeletakse adekvaatselt kindlaks tehtud mõjuga, mida turism loodusele tekitab.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Vastavalt Keskkonnajärelevalve seadusele on valdkondlik järelevalve jagatud kohalike omavalitsuste ja Keskkonnaameti vahel, pidades silmas, et Keskkonnaamet saab teostada ka kohalike omavalitsuste järelevalvet. Punktis 2.1 on toodud ülevaade Tartu looduskaitsealadest ning ka nende

kaitsekorralduskavadest. Kaitsekorralduskavad sätestavad, mis on kaitsealal lubatud ja mis mitte. Näiteks [Raadi looduskaitseala kaitsekorralduskava](#) (lk 5) ütleb järgmist: *Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning korraldada kuni 50 osalejaga rahvaüritusi kogu kaitsealal. Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja loal selleks ette valmistatud ja tähistatud. Sõidukiga sõitmine on lubatud teedel ja jalgrattaga ka radadel.*

Kõikide kaitsekorralduskavade punkt nr 5 annab ülevaate sellest, kuidas kaitsekorralduskava tulemuslikkust hinnatakse. Kaitsekorralduskavad koostakse enamasti kümneks aastaks ning tulemuslikkust hinnatakse iga viie aasta järel.

Peamiseks mõjude, sh turismi mõjudega jälgijaks on Keskkonnaamet, kes on ka järelevalve teostajaks. Tartu linn ei ole siiani turismi negatiivset mõju loodusele eraldi analüüsinud, kuna mõju ei ole olnud oluline. Kui on ilmnunud üksikud konkreetsed probleemid (nt prügistamine), siis sellega on jooksvalt tegeletud. Kaudsemalt kaardistab turismi potentsiaalset negatiivset mõju regulaarne uuring Tartlane ja keskkond, kus linlased saavad oma tähelepanekuid nimetada. Turismiga seotud negatiivset mõju ei ole tartlased seni välja toonud.

User answer:

Looduskaitsealade kaitsekorralduskavade tõhusaks rakendamiseks teevad omavahel koostööd kõik kavas nimetatud huvigrupid. Näiteks Raadi looduskaitsealal on huvigrupid: keskkonnaamet, RMK, Tartu vald, Luunja vald ja Tartu linn, piirkonna maaomanikud, külastajad (turistid, puhkajad, kohalikud elanikud) ja Eesti Rahva Muuseum. Kaitseala väärtuste hoidmise eest vastutab ala valitseja - Raadi looduskaitseala puhul Keskkonnaamet, kuid loomulikult seisavad ala heaolu eest kohalikud omavalitsused ning Eesti Rahva Muuseum.

Näiteks Raadi looduskaitsealal tegi RMK 2022 aasta lõpus kaitseala arendamiseks mahukaid pool-looduslike koosluste taastamistöid: <https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/loodusblogi/raadi-looduskaitsealal-algasid-mahukad-pool-looduslike-koosluste-taastamistood>

Heakorraga seotud probleemidest saab Tartus teada anda numbril 1789 või [Tartu linna kodulehel](#). Linn tegeleb tõstatatud temadega operatiivselt.

		Näiteks tekitas looduskaitsealadel probleeme see, et koeraomanikud lasid oma koertel aladel vabalt joosta. Olukorra lahendamiseks täpsustas linn koerte ja kasside pidamise eeskirja, mis ütleb, et avalikus kohas peab koer olema lõastatud.
2.3. Loodusvarade kaitsmine Loodusvarade kaitse on hästi korraldatud ja nõudeid täidetakse ning mittesäästev kasutus on piiratud.	✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Loodusvarade kaitsmiseks on Eestis loodud Maapõueseadus (lisatud), mille eesmärgiks on tagada maapõue säästlik ja majanduslikult otstarbekas kasutamine ning seejuures tekkivate keskkonnanahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses. Veeseadus (lisatud) reguleerib vee kasutamise ja kaitsmise korraldamist. Metsaseadus (lisatud) reguleerib metsanduse korraldamist ning majandamist. Eesti metsade targaks majandamiseks ning kaitseks on loodud ka Metsanduse arengukava 2021-2030 (lisatud). Riiklikku järelvalvet Maapõueseaduse ja Metsaseaduse rakendamisel teostab Keskkonnaamet, Veeseadusele tagab riiklikku järelevalvet Terviseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaamet ning kohaliku omavalitsuse üksus. User answer: Peamiseks looduskeskkonna, sh loodusvarade kaitsmist käsitlev kohaliku tasandi dokumendiks on 2021. aastal kinnitatud uus Tartu linna üldplaneering 2040+. Üldplaneeringu 13. peatükk käsitleb maardlatega seonduvat (lk 64) ning peatükk 14 veekogudega seonduvat (lk 66-67). Dokumendis Tartu linna üldplaneeringu 2040+ keskkonnamõju strateegiline hindamine (lk 17) on nimetatud, et planeeringualal leiduvateks maavaradeks on savi, liiv, kruus ja turvas. Linna territooriumile jäävatest maardlatest annab ülevaate lk 13 tabel 3.1. Reaalne kaevandamine toimub ehk kaevandamisluba on väljastatud ainult Vorbuse liivakarjääris kaevandamiseks. User answer: Nagu juba eelmises punktis viidatud, käsitlevad loodusvaradega seonduvaid teemasid Tartu

		linna üldplaneeringu 2040+ peatükid 13 ja 14. Üldplaneeringu lk 64-65 annab põhjaliku ülevaate maardlate ja kaevandamisest mõjutatud alade kasutustingimustest ning lk 66-67 on toodud ehitustingimused Emajõe vee-alal ja kaldal. Dokumendis Tartu linna üldplaneeringu 2040+ keskkonnamõju strateegiline hindamine käsitletakse keskkonnamõju seireks kavandatavad meetmeid ja kirjeldatakse mõõdetavate indikaatoreid (lk 179). <i>Tartu linna üldplaneeringu KSH käigus ei tuvastatud olulist ebasoodsat keskkonnamõju, mis kindlasti vajaks seiramist. Teisalt üldplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seire tuleb ühitada teiste planeeringute ja arengukavadega kavandatava tegevusega rakendatava seiresüsteemiga. Seejuures on oluline erinevate strateegilise (sh ruumilise) planeerimise dokumentide KSH-des kavandatud seiremeetmete ja mõõdetavate indikaatorite omavaheline kooskõla ja seiremeetmete mõõtmise sagedus.</i> <i>Oluline keskkonnaseire meede omavalitsuse tasandil on planeeringute regulaarne ülevaatamine vastavalt planeerimisseadusele. Kehtestatud planeeringu vaatab üle kohalik omavalitsus pärast volikogu korralisi valimisi. Antud meede loob võimaluse analüüsida planeeringute elluviimisega kaasnevaid mõjusid ja kavandada ilmnenud ebakõladele (sh ÜP muutvad detailplaneeringud) uute planeeringutega leevendavaid meetmeid. Mõõtmise sagedus: 4 aastat (KOV valimisperiood).</i>
2.4. Invasiivsed võõrliigid (eksootilised) Invasiivsete võõrliikide levikut kirjeldatakse põhjalikult ning seda välditakse.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eestis reguleerib bioturvalisuse ja invasiivsete võõrliikide kontrolli Looduskaitse seadus (lisatud). Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekiri on kinnitatud keskkonnaministri määrusega (lisatud) ning Euroopa parlamendi määrusega (lisatud). Eestis on vastu võetud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse alusel looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise tegevuskava 2020-2025 (lisatud). Keskkonnaministeeriumi lehel on üleval ülevaatlik nimekiri Eestis levivatest võõrliikidest: https://envir.ee/EL_voorliigid User answer:

Invasiivsete võõrliikide tõrjet ja likvideerimist korraldab vastavalt eelmises punktis nimetatud seadusandlusele Keskkonnaamet, kelle [kodulehel](#) on üleval ka asjakohane info.

Lisaks tegeletakse võõrliikide tõrjega ka [Tartu ROHEringi](#) projekti raames. Tõrjutakse projektialadel kasvavat kanada kuldvitsa (*Solidago canadensis*) ja hulgalehist lupiini (*Lupinus polyphyllus*) ning katsetame erinevaid meetodeid, et leida neist tõhusaim.

User answer:

[Tartu Linna Keskkonnaseisundi](#) andmetel on Tartus 5 invasiivset liiki:

Heracleum sosnowskyi – Sosnovski karuputk
 Impatiens glandulifera – verev lemmalts
 Solidago canadensis – kanada kuldvits
 Reynoutria japonica (sün. Fallopia japonica, Polygonum cuspidatum) – vooljas pargitatar (vooljas kirburohi)
 Reynoutria sachalinensis (sün. Fallopia sachalinensis, Polygonum sachalinense) – sahhalini pargitatar

Lisaks on Tartus leitud **lusitaania teetigu** (*Arion lusitanicus*; *Arion vulgaris* - Hispaania teetigu ehk lusitaania teetigu).

[Tartu linna keskkonnaseisundi](#) andmetel oli Tartu linnas 2016. aasta seisuga registreeritud 25 **karuputkekolooniat**, neist kümme on praeguseks hävitatud ja 15 tõrje käimas. Esimesed kolooniad registreeriti aastal 2005. Suuremad kolooniad on Ränilinnas kahel pool Valga maanteed pärast Riia ringi ja Viljandi maantee ääres vahetult linna piiri taga.

Keskkonnaministeeriumi andmetel on Variku linnaosas 2017. aasta aprilli seisuga eraaedades teada kaks väga tülika võõrliigi **Hispaania teeteo** leiukohta; linna lähiümbruses on neid loomi leitud Lohkvas asuva puukooli ja Viljandi maantee ääres oleva aianduskeskuse juurest.

Lisaks neile liikidele on Tartu linnas laialt levinud **kanada kuldvits** ning suhteliselt sagedased ka vooljas ja sahhalini **pargitatar**. Need liigid on populaarsed ilutaimed, kuid võivad väga tülikaks muutuda ning on ka koos Sosnovski ja hiid-karuputkega kantud [Eesti loodusliku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekirja](#). Karuputked kuuluvad ka [Euroopa Liidu ühtsesse probleemsete võõrliikide nimekirja](#), mis tähendab, et lisaks sellele, et neid ei tohi oma aias

		kasvatada, ei tohi neil ka levida lasta.
2.5. Maastik ja vaated Looduslikke ja maakohtades asuvaid maalilisi vaateid kaitstakse. Tõhusalt välditakse maastike hävimist ja nende arvelt valglinnastumist.	✓ —	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Maastiku kaitset käsitletakse Planeerimisseaduses (lisatud) ja ehitusseadustikus (lisatud). Maastikku kaitstakse Eesti 2030+ ruumilise planeeringuga (lisatud). Antud dokument ühendab Eesti ainulaadsed nõudmised üleeuroopaliste õigusaktidega. Euroopa maastikukonventsiooni (lisatud) käsitletakse Eesti seadusandluse kaudu, rakendades konventsiooni kohalike omavalitsuste tegevuskavadele ja õigusaktidele. Lisaks on koostatud roheline võrgustiku planeerimise juhend (link lisatud). Planeerimisjuhend annab kohalikele omavalitsustele lisaks üldplaneeringu juhiste lähtealused rohevõrgustiku loomiseks (link lisatud). Maakonna arengukavad: https://maakonnaplaneering.ee Rohelise võrgustiku planeerimise juhend: https://planeerimine.ee/juhendid-ja-uuringud/rohevorgustik/ User answer: Tartu linna väärtuslike maastikega seotud eesmärgid ning reeglid on ära toodud Tartu linna üldplaneeringud 2040+ peatükis Looduskeskkond. Üldplaneering täpsustab väärtuslike maastike piire kaardil, toob välja maastike väärtused ja seab aladele kaitse- ja kasutustingimused. Väärtuslike maastike piiridest lõigatakse välja Kardla-Vorbuse ja Rahinge-Ilmatsalu väärtuslikele maastikele kavandatud kompaktse asustuse arengualad. User answer: Tartu üldplaneering 2040+ 10.1: Maakondliku, võimaliku riikliku tähtsusega väärtuslikest maastikest jäävad Tartu linna haldusterritooriumile Tartu Toomemägi ja osaliselt Emajõe luhaalad; maakondliku tähtsusega maastikest Kardla-Vorbuse ning piirkondliku tähtsusega

maastikest Rahinge-Ilmatsalu väärtuslik maastik.

Väärtuslike maastike säilitamisel ja nende maastikuväärtuste tõstmisel on oluline nende jätkusuutlik ja eripära arvestav ruumiline areng.

Näiteks [Toomemäe](#) puhul on etud eesmärgiks: ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ning arendamise suunamisega.

1. Lubatud on jalgsi liikumisega seotud tegevused, mis on oma iseloomult hajusad, mitte murupindadel kindlale trajektoorile suunatud.
2. Massiüritused mis on seotud kindla pargipiirkonna intensiivse kasutamisega mitme tunni vältel (kontserdid, avalikud koosolekud, etendused jms), on Toomemäel lubatud korraldada sillutatud või spetsiaalse ajutise (kuni kaks päeva) kattega (kunstmuru, mururestid vms) aladel.
3. Kassitoomel on lubatud maist septembrini korraldada avalikkusele mõeldud massiüritusi, kusjuures enne selle toimumist hinnatakse murukamara seisundit.
4. Elustiku pesitsusrahu (kakud, laululinnud, nahkhiired) huvides on pürotehnika kasutamine Toomemäe ja Kassitoome üritustel lubatud augustist kuni jaanuarini (sh) ning keelatud veebruarist kuni juulini (sh).
5. Massiüritusteks sobivad piirkonnad Toomemäel on toomkiriku varemed ja nende sillutatud ümbrus; Laiast tänavast Professorite alleeni ulatuv tasand, laste mänguplats, Vana Anatoomikumi esine ja Pirogovi plats.
6. Säilitada säilitada vanalinnale ja Toomemäele avanevate kaug- ja sisevaadete ning oluliste ehitiste nähtavus ja vaadeldavus.

Kokkupuude looduse ja loomadega

Action			Details
2.6. Eluslooduse kaitse Liikide (loomade, taimede ja kõikide elusorganismide) kaitse on tõhusalt reguleeritud, et täita kohalikke ja riiklikke määrusi ning rahvusvahelisi konventsioone ja kokkuleppeid. See hõlmab eluslooduse liikide ja nende saaduste koristust, püüdmist, väljapanekut ning müüki ja nendega kauplemist, et tagada nende kaitse ning kestlik haldamine.	✓	✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eesti on kehtestanud Eestis ohustatud liikide kaitseks kolm erinevat kategooriat. Enim ohustatud liikide elupaigad või levialad on salastatud teave ja teabe jagamine on keelatud. Kaitsealuste liikide nimekiri on kättesaadav Eesti Punases Nimestikus (lisatud). Punase nimestiku alusel luuakse liikidele kaitsemeetmed, mis avaldatakse kaitsealuste liikide elupaikade kaitsekorralduskavades. Kaitsekorralduskavad on leitavad kohalike omavalitsuste lehtedelt. On koostatud kokkuvõte "Eesti Looduskaitse 2020" (lisatud). Kogumik annab ülevaate Eesti looduskaitse seisust 2020. aastal. Seal hulgas viimasel viiel aastal toimunud muutustest. Kogumikust leiab nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil seatud sihtide täitmist ning kirjeldab elurikkuse säilimiseks kavandatavaid tulevikusuundumusi. User answer: Tartu linna liigirikkuse kohta saab parima ülevaate eElurikkuse andmebaasist. Tartu linna keskkonnaseisundi koostajad rõhutavad liigirikkuse peatükis, et andmebaasi vaadates on siiski oluline silmas pidada, et alade uurimise tase on ebahühtlane ja paljud alad on veel uurimata. Seetõttu on kaardil liigirikkamad kohad, mida külastavad sageli loodushuvilised ja keskkonnateadlikud inimesed, sh õpilased, üliõpilased jt. Tartu linna territooriumile jäävate kaitsealuste liikide kohta annab looduskaitsealade kaupa põhjaliku ülevaate TIA peatükk 2.1. Probleemidest: Tartu suurus, strateegiline asukoht ja arendussurve, samas suur liigirikkus ning keskkonnateadlik elanikkond on tekitanud hulgaliselt vastuolulisi olukordi. Üsnagi sageli tuleb Tartus leida kompromisse ehitussoovide ja samal ajal leiduvate kaitstavate liikide leiukohtade konfliktidele, samuti kaaluda ehituskeeluvööndi ulatuse vähendamist. Üks suuremaid viimaste aastate elurikkuse ja regionaalselt olulise taristu arendamise kompromisslahendusi on Idaringtee näide. On olnud ka olukordi, kus kompromiss pole olnud võimalik

(sõudespordikanali ehitamine vs. loodava kaitseala elurikkus). Allikas: [Tartu linna keskkonnaseisund](#).

User answer:

Tartu territooriumile jäävate kaitsealade ja kaitsealuste eluslooduse liikide kaitset reguleerivad kaitsealade kaitsekorralduskavad. Riigi maadel viib kaitsekorralduskavades nimetatud tegevusi ellu RMK, eramaadel ning objektidel, kus maaomand on jagatud riigi ja eraomanike vahel viib kaitsetegevusi ellu Keskkonnaamet.

Järelevalvet keskkonna ja loodusvarade kasutamise üle ligi 20 erinevas valdkonnas alates metsade ja kalavarude kaitsest läbi jäätmekäitluse kuni õhu ja pakenditega seotud probleemideni teostab Keskkonnaamet. Järelevalve eesmärk on jälgida looduskeskkonna kaitseks kehtestatud nõuete täitmist.

Keskkonnaametil on õigus rakendada õiguserikkujate suhtes riikliku sunni vahendeid: määrata rahatrahve ning nõuda rikkumisega tekitatud keskkonnakahju hüvitamist, teha ettekirjutusi keskkonda mõjutava ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks või peatamiseks ning nõuda ja kontrollida kohustuslike keskkonnakaitseliste abinõude rakendamist.

Lisaks Tartu linn on eluslooduse kaitseks panustanud näiteks elanike teadlikkuse tõstmise kaudu näiteks [SA Tartu Keskkonnahariduse Keskus](#) tegevust toetades. Tartu linn on [2023. aasta eelarve](#) prioriteetidenä sõnastanud muuhulgas elurikkuse suurendamise: *"Rohealad ja puudega kaetus on linnade roheline taristu tähtsad elemendid, mis toovad inimestele kasu nii ökoloogilises, sotsiaalses kui ka majanduslikus mõttes. Alustatakse haljastuse kava koostamist, mille lõppeesmärk on omavahel ühendusteedega seotud linna rohealade võrgustik, mida hooldatakse kohalike liikide vajadusi arvesse võttes ning eraaiad, mille omanikud on teadlikud ja rakendavad kohalike liike soosivaid praktikaid. Linna servades asuvad looduskaitsealad, mis praegu on kehvast seisust ja pole ka külastajatele hästi eksponeeritud, saavad kohalike ja kaitsealuste liikide nn allikakooslusteks."*

Lisaks seostuvad loodushoiuga otseselt ka prioriteetidid: elukeskkonna parandamine ning kliimamuutuste leevendamine.

2.7. Looduse ja elusloodusega koostoime Sihtkohal on elusloodusega koos toimimiseks süsteem, mis tagab vastavuse kohalike, riiklike ja rahvusvaheliste seaduste ning standarditega. Vabalt liikuvate loomadega kokkupuutumisel (võttes arvesse kumulatiivset mõju) tegutsetakse mitteinvasiivselt ja vastutustundlikult, et mitte avaldada ebasoodsat mõju nimetatud loomadele ning looduses elutsevate populatsioonide elujõulisusele ja käitumisele.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Looduskaitsealad: Kõik kaitsealade kaitsekorralduskavad sisaldavad ka külastuskorralduskavasid ja lõike, kuidas alasid külastajate eest kaitsta või kuidas suurendada teadmisi looduskaitsealade vastutustundlikust külastamisest. Näiteks Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitsekorralduskava 2016-2025 punkt 4.5.3 ütleb järgmist: <i>Praegune info kaitseala kohta on väga hajutatud ja keskkonnaharijatel või niisama huvilisel pole lihtne seda leida. Tihti puudub info ka juurdepääs. Soovitav on tellida oma ala asjatundjatelt ülevaatlikud tekstid Alam-Pedja väärtustest ja kaitse põhimõtetest. Materjal peaks koondama kaitsealal tehtud uuringud ja esitama andmed populaarses ja arusaadavas vormis. Oluline oleks selgitada just elupaiga ja liikide vahelisi seoseid, millised on nn indikaatorliigid, millised on protsessid, mille tagajärjel hüljatakse justkui häid pesapaiku jms. Samalalaadne kirjutus võiks tutvustada elupaiku ja taimeliike, seeneliike.</i> <i>Tegemist on III prioriteedi tegevusega ja seda korraldab KeA ja/või huvilised.</i> Linn: Linnas on kõige levinumad metsloomad rebased. Kesklinna piirkonnas tegutseb aktiivselt ka kobras: https://tartu.postimees.ee/7208467/pildid-ja-video-kesklinnas-askeldab-kartmatu-kobras. Näiteks 2022. a võis kurioosumina Tartus kohata ka karu: https://tartu.postimees.ee/7607903/video-tartus-auto-ees-jooksnud-karu-suundus-ropka-parki Tartus pakutakse huvilistele ka kopravaatluse tuure. Ka kokkupuuted lindudega ei ole linnas harvad. Pesitsemise ajal võivad agresiiivselt käituda näiteks varesed: https://tartu.postimees.ee/7531990/sojakad-varesed-rundavad-oma-pesa-kaitstes-jalakajaid Praktikas on elusloodusega siiski kokkupuuted pigem kohalikel elanikel, kuna need kohtumised ei ole sagedased.

		User answer: Looduskaitsealal: Kõigi kaitsealade kaitsekorralduskavad sisaldavad suuniseid selle kohta, kuidas häirivaid kokkupuuteid vältida. Näiteks Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitsekorralduskava 2016-2025 punkt 1.4 ütleb järgmist: <i>I kaitsekategooria liikide kaitseks moodustatud seitsmes PEPis kehtib sihtkaitsevööndi (skv) kaitsekord koos LKS § 50 lg 5 sätestatud kaitstavast liigist lähtuvate ajaliste liikumispüüangutega. Aruvälja ja Nasja suur-konnakotka ning Metsanurga-2 väikekonnakotka PEPi skv-s ning samuti Tatriku ja Kapsta must-toonekure PEPi skv-s on 15. märtsist kuni 31. augustini inimeste viibimine ja jahipidamine keelatud; püüanguvööndis on raied keelatud 15. märtsist 31. augustini; Meleski merikotka PEPi skv-s on inimeste viibimine keelatud 15. veebruarist kuni 31. juulini. Soosaare kanakulli PEPi skv-s liikumispüüangut pole. Püüangud on erinevates keeltes ära toodud ka looduskaitseala infolehel.</i> Linnas: Kuna kohtumised rebastega on sagedased, on Tartu linn elanike teadlikkuse tõstmiseks teinud oma kodulehele vastava alalehe. Lisaks on Tartu kodulehel ka lindudega seotud alaleht linnud linnas ning juhised, kuidas käituda häтта sattunud lindude ja loomadega. Kuna turistid viibivad linnas enamasti lühiaajaliselt, siis ei ole häirivad kokkupuuted metsloomadega tõenäolised. Erakorraliste juhtumite osas (nt karu linnas) on esmaseks turistide teavitamise kanaliteks linna koduleht (eesti ja inglise keeles), visittartu.com lehekülg ning turismiinfopunkt.
2.8. Põllumajandusloomade heaolu Sihtkohal on loomade heaolu tagamiseks süsteem, mis kindlustab vastavuse kohalike, riiklike ja rahvusvaheliste seaduste ning standarditega. Metsloomi võivad aretada või hoida tehistingimustes ainult selleks volitatud ja asjakohaselt varustatud isikud ning vaid nõuetekohaselt reguleeritud tegevusteks. Mets- ja koduloomade pidamine, nende eest hoolitsemine ja nendega tegelemine vastab loomade heaolu rangeimatele standarditele ning seda reguleeritakse tõhusalt.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eestis reguleerib loomade kaitset Loomakaitseadus (lisatud), mis reguleerib loomade kaitse inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade tervist ja heaolu. Vabalt looduses elavate loomade kaitset reguleeritakse lisaks ka looduskaitseadusega (lisatud). Samuti reguleerib loomakaitseadus, milliseid liike võib loomaaias esitleda ja kuidas loomaaiad peavad tagama seal elavate loomade heaolu. Tallinna Loomaaia põhimäärus (lisatud)

kirjeldab loomaia töökorda.

Seadus reguleerib (seadusele lisatud konkreetne loetelu), milliseid loomi tohib kasutada loomanäitustel, võistlustel, laatadel, oksjonitel või muudel loomadega seotud avalikel üritustel.

User answer:

Tartu linn on loomadega seotud info koondanud alalehele [loomad ja linnud](#).

Riiklikul tasemel reguleerib loomad epidamist lisaks juba eelpool nimetatud õigusaktidele põllumajandusministri määrus [lemmikloomade pidamise nõuded](#).

Central answer (Estonia Destinations):

Loomakaitseaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmist teostavad Veterinaar- ja Toiduamet ning Keskkonnainspeksioon.

User answer:

Loomakaitseadus reguleerib loomade kaitset inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade tervist või heaolu. Seaduse ja selle alusel kehtestatud nõuete täitmist kontrollib Veterinaar- ja Toiduamet.

Tartu linnas tegutsevad [Tartu ratsakool](#) ja [Ihaste ratsakeskus](#). Kummagi asutuse põhifookus ei ole turism, peamine eesmärk on kohalikele lastele huvihariduse pakkumine ning täiskasvanud harrastajatege tegelemine. Mõlemad asutused lähtuvad oma tegevuses loomakaitseadusest.

Hättasattunud loomade ja lindude puhul saab kasulikke juhiseid linna kodulehe vastavalt [alalehelt](#).

3. Keskkond & Kliima

20

Maakasutus ja saastamine

3

Action			Details
3.1. Müra Müra reguleeritakse nõuetekohaselt ning seda vähendatakse. Turismiettevõtteid ja külastajaid julgustatakse mürataset vähendama.	✓	✓	User answer: Yes User answer: Riiklikul tasemel reguleerib müraga seonduvat atmosfääriõhu kaitse seadus ning korrakaitse seadus. Tartu linna välisõhu strateegiline mürakaart 2022 nimetab Tartu linnas peamisteks müraallikateks autoliiklust, raudteeliiklust ning tööstust. Nendest kolmest kõige olulisem ning ka otseselt turismiga seotud müra allikas on autoliiklus. Lisaks seostub turismiga ning vaba aja veetmisega avalike ürituste korraldamisega seotud müra. Uuringust Tartlased ja keskkond 2021 (lk 33) selgub, et erinevatest väljapakutud müra ja vibratsiooniliikidest häirib Tartu elanikke kõige enam tänava- või maanteemüra – 47%, sh 14% arvates on see suur probleem. Järgnevad vibratsioon 28% ja müra trepikojast või naaberkorterist 25%. Muud nimetatud müraliigid ei ole tartlastele eriliseks probleemiks. See on heaks tõestuseks, et turismiga seotud müra seostubki eelkõige liiklusega. Central answer (Estonia Destinations): Müra tasemed on reguleeritud atmosfääriõhu kaitse seadusega (lisatud), milles on § 56 järgi välisõhus leviva müra normtasemed jagatud müra piirväärtusteks ning müra sihtväärtusteks. Määrus müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid (lisatud). Riiklikku järelvalvet teostab Terviseamet (link lisatud).

Avalike üritustega kaasneva võimaliku müraprobleemiga peavad seadustest tulenevalt tegelema kokku kolm organit.

Esiteks kohalik omavalitsus, kes annab loa ürituste läbiviimiseks ning peab läbi loa andmise eelkontrolli teostades võtma tarvitusele meetmeid võimalike müraprobleemide vältimiseks – hindama ürituseks sobivat kohta, määrama ürituse lubatava ajalise kestuse, selgitama loa saajale õigusaktide ja lubatava mürataseme järgimise kohustust. Teiseks Terviseamet, millel on pädevus tuvastada mõõtmisega mürataseme ületamine, millele järgneb ettekirjutus rikkumise tõkestamiseks. Kolmandaks politsei, kes peab üldiselt tagama avaliku korra, kuid politsei ei oma pädevust teha kindlaks müra tugevust.

Maa-ameti kaardirakendusest leiab mürakaardid (link lisatud). Mürakaartide alusel koostatakse mürahäiringut põhjustavate müraallikate ja nendest ümbritsevasse piirkonda leviva müra kohta müra vähendamise tegevuskavad. Tegevuskava uuendamist korraldab kohalik omavalitsus uute oluliste müraallikate lisandumisel või muu müraolukorra olulise muutuse korral hiljemalt kolme aasta jooksul pärast olulist muutust.

Terviseamet: <https://www.terviseamet.ee/et/keskkonnatervis/inimesele/fuusikalised-tegurid/mura>

Maa-ameti

geoportaal: <https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardirakendused/Murakaart/Muraandmete-kaardirakenduse-kirjeldus-p587.html>

User answer:

Linn on koostanud [Tartu linna välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava 2019-2023](#), mille eesmärgiks on leida optimaalsed meetmed mürast tingitud kahjulike mõjude vähendamiseks.

Autoliikluse ning seega ka turismiga seotud liikluse müra vähendamiseks on Tartu linn parandanud jalgrataste parkimise võimalusi, käivitanud aastal 2019 [rattaringluse süsteemi](#) ning arendanud aktiivselt 2021. a kaasava eelarve võitnud [sadamaraudtee](#) ala. Need tegevused on aidanud suurendada jalgrataste kasutamist kooli- ja töölesõiduks ning edendanud säästvat turismi, panustades jalgrattaturismi osatähtsuse suurenemisse. Kui 2010. aastal oli jalgrattaga

liiklejate arv 1–1,5% kõigist liiklejatest, siis siis 2016. aasta lõpuks oli nende osakaal tõusnud juba 4,6%-ni. Küsitluse [Tartlased ja keskkond 2021](#) (lk 37) andmetel kasutas aastal 2021 isiklikku ratast igapäevaselt 10%, mitu korda nädalas 12%, ning kord nädalas 10% tartlastest.

Teiseks oluliseks autoliikluse vähendamise meetmeks on [ühistranspordi süsteemi arendamine](#). Alates 1. jaanuarist 2020 sõidavad Tartu linnaliinide kõik 64 bussi taastuvkütusega - biometaaniga ehk rohegaasiga. Tartu on üks vähestest keskmise suurusega linnadest Euroopas, kus linna kogu ühistranspordisüsteem on viidud üle taastuvkütusele.

Avalike ürituste korraldamisega seonduvat reguleerib [korra- ja ürituseadus](#), mis ütleb, et keelatud on tekitada teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekte. Lisaks on ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni, puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni, keelatud tekitada kestvalt või korduvalt teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekte.

Tartu on kehtestanud [avalike ürituste korraldamise ja pidamise nõuded](#), mille eesmärk on tagada avalikul üritusel avalik kord, liiklusohutus, osavõtjate ohutus, koordineerida linnas korraldatavate avalike koosolekute ja avalike ürituste sujuvat toimumist ning tagada nende isikute õigused avaliku koha kasutamisel, kes avalikust üritusest osa võtta ei soovi. Loa saamiseks tuleb esitada avaliku ürituse teade (vt lisafaili), kus tuleb põhjendada ka näiteks müraga seonduvat.

Lisaks kehtivad Tartus [keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise põhimõtted](#), mis julgustavad sündmuste korraldajaid arvestama ümbritseva keskkonnaga ning vähendada valgus- ja mürareostust.

User answer:

[Tartu linna välisõhus leviva keskkonnamüra vähendamise tegevuskava](#) põhineb 2017. aastal valminud Tartu linna välisõhu strateegilisel määrakaardil. Keskkonnamüra vähendamise tegevuskava kirjeldab meetmeid, mida erinevatel osapooltel on võimalik rakendada keskkonnamüra tekke ja leviku vähendamiseks Tartu linnas.

Peamised muuhulgas ka turismiga seonduvad müraallikad on autoliiklus ning avalike sündmuste korraldamisega seotud müra. Nagu juba eelmises punktis mainitud, on autoliiklusega seotud müra vähendamiseks on Tartu astunud olulisi samme näiteks kergliikluse

		populariseerimiseks. Avalikke üritusi registreerides jälgib kultuuriosakond, et sündmuse korraldaja täidaks nii korrakaitseaduse kui ka Tartu linna kehtestatud nõudeid. Avalikke üritusi registreerides jälgitakse aktiivselt, et ajavahemikus kella 22.00-st kuni 6.00-ni, puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni, ei tekitatakestvalt või korduvalt teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekte. Kui mõne sündmusega seoses on varasemalt ette tulnud kaebusi, siis on Tartu linn avalikku ürituste registreerides rakendanud praktikad, et oma nõusoleku peavad andma ka kinnistu naabrid. Nii on näiteks toimitud viimastel suvedel Annelinna üles seatud rändava lõbustuspargiga Tivoli tuur, kelle avaliku ürituse teate kooskõlastab kultuuriosakond ka ümbruskonna korteriühistutega.
3.2. Valgusreostus Valgusreostuse mõju elusloodusele, elanikele ja külastajate kogemusele on piisavalt käsitletud. Turismiettevõtteid ja külastajaid julgustatakse valgusreostust vähendama.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Valgusreostusega seonduvat reguleerib Eestis atmosfääriõhu kaitse seadus. Linnades loetakse peamiseks valgusreostuse allikaks tänavavalgustust. Turismi ja vaba aja veetmisega seotud valgusreostus on Tartus seotud eelkõige avalike sündmustega. Valgusreostuse teemat puudutab korrakaitse seadus, mis ütleb: avalikus kohas on keelatud tekitada teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekte. Ajavahemikul kella 22.00-st kuni 6.00-ni, puhkepäevale eelneval ööl kella 00.00-st kuni 7.00-ni on mujal, kui avalikus kohas, keelatud tekitada kestvalt või korduvalt teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekte. Tartu linna mõjutab Luunja vallas tegutseva Grüne Fee Eesti AS tekitatav valgusreostus. Teemat on kajastatud ka meedias. Probleem on aktuaalne ja mõjutab tartlasi, kuid ei ole otseslt seotud turismiga. Central answer (Estonia Destinations): <i>Eestis reguleeritakse valgusreostust atmosfääri kaitse seadusega (lisatud), mis muuhulgas sätestab</i>

välisõhu keemilise ja füüsilise mõjutamise kohta esitatavad nõuded, osoonikihi kaitsmise nõuded, meetmed välisõhu kvaliteedi säilitamiseks ja parandamiseks.

Eestis loetakse hetkel valgusreostuste peamiseks allikateks (valesti suunatud) tänavavalgustust, hoonete ja monumentide valgustust ning ka valgustatud välireklaame.

User answer:

Tartu on viimastel aastatel aktiivselt tegelenud peamise valgusreostuse allika - [tänavavalgustuse](#) uuendamisega. Tihedama liiklusega tänavatel on vahetatud välja ligi 1500 valgustit (10–11% tänavavalgustite üldarvust) ja üle poole neist on raadio teel juhitud LED-valgustid. Vaata tutvustavat [videot](#). Hinnanguliselt väheneb tänavavalgustusega seotud valgusreostus tänu uutele LED valgustitele ca 45-60% (Taltech teadlaste hinnang varasemate temaatiliste uuringute põhjal).

Lisaks osaleb Tartu linn Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm Horisont 2020 programmi projektis [ENLIGHTENme](#). Projekti juhtpartner on Bologna Ülikool (Itaalia). Projektis osalevad linnad, ülikoolid ja ettevõtted Eestist, Itaaliast, Hollandist, Taanist, Suurbritanniast, Rootsist, Hispaaniast, Saksamaalt, Prantsusmaalt ja USAst.

Projekti eesmärgiks on välja töötada tervisesõbralikud linnavalgustuse lahendused ning selleks viiakse läbi vastav [uuring](#). Tartus on projekti pilootalaks valitud Annelinnas asuv kanaliäärne piirkond. Tartu linn loodab projekti tulemusena saada Tartu Ülikooli teadlaste ja välispartnerite kaasabil häid praktilisi teadmisi, kuidas arvestada valgustuse planeerimisel ja rekonstrueerimisel senisest rohkem ka tervislikkuse aspektiga.

Avalike üritustega seonduvat reguleerivad Tartu linnas [avaliku ürituse korraldamise ja pidamise nõuded](#). Õigusakti eesmärk on tagada avalikul üritusel avalik kord, liiklusohutus, osavõtjate ohutus, koordineerida linnas korraldatavate avalike koosolekute ja avalike ürituste sujuvat toimumist ning tagada nende isikute õigused avaliku koha kasutamisel, kes avalikust üritusest osa võtta ei soovi.

Lisaks kehtivad Tartus [keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise põhimõtted](#), mis julgustavad korraldajaid arvestama ümbritseva keskkonnaga ning vähendama valgus- ja mürareostust.

		User answer: Kuna Tartus ei ole tehtud valgusreostuse mõõdistusi, siis ei ole ka andmeid turismiettevõtete ja külastajatega seotud valgusreostuse kohta. Peamiseks valgusreostuse allikaks on hetkel Tartus tänavavalgustus ning sel põhjusel on Tartu linn esmajärjekorras ka just selle teemaga tegelema asunud. Näiteks 2022. sügisel korraldas linn hanke 7000 linnas asuva kõrgrõhu-naatriumvalgusti asendamiseks LED-valgustitega, mis säästab eeldatavasti tulevikus linna jaoks ca pool miljonit eurot elektriarvetelt. Investeeringu järel tõuseb LED-valgustite osakaal Tartus juba 80% tasemele. LED-valgustitel on lisaks energiatõhususele veel mitmeid kasutegureid. Kaasaegsed valgustid suunavad valgust just nendesse kohtadesse, kus inimesed seda vajavad ning seetõttu ei haju valgus laiali. Valgusreostuse vähendamine on väga oluline ka linnaloomadele – näiteks lindudele ja nahkhiirtele. Lisaks kasutatakse LED lampides inimese silmale mugavamalt värvustemperatuuri. See kõik kokku loob meeldivama linnakeskkonna. Tartu linn julgustab turismiettevõtjaid ja külastajaid valgusreostust minimeerima eelkõige positiivse eeskujuga näitamise teel. Lisaks on viimase aasta jooksul oluliseks valgusreostuse vähendamise motivaatoriks olnud kõrged energiahinnad ning soov energiat säästa.
3.3. Maakasutus ja planeerimine Sihtkohtal on ruumilised planeerimisjuhised, regulatsioonid ja/või strateegiad, millega kontrollitakse arendus- ja taristuprojektide asukohta ning iseloomu, mis nõuavad keskkonna-, majandus- ja sotsiaal-kultuuriliste mõjude hindamist ning sisaldavad kestlikku maakasutust, kujundamist, ehitust ja lammutamist.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Ruumilised planeeringud (link lisatud) jagunevad neljaks: üleriigiline planeering, maakonnaplaneering, üldplaneering ja detailplaneering. Riigi tasandil on üleriigiline planeering, riigi eriplaneering ja maakonna planeering (link lisatud). Üleriigiline planeering "Eesti 2030+" (lisatud) seab eesmärgiks tagada olemasolevas asustussüsteemis inimestele parim elukvaliteet, piirkondade arengupotentsiaali maksimaalne ära kasutamine ning asustusvõrgu tõrgeteta toimimine. Rohevõrgustiku planeerimisjuhend (lisatud) annab suunised roheline võrgustiku käsitlemiseks kohaliku omavalitsuse üldplaneeringutes ning kajastab olulisemaid planeerimise põhimõtteid ka teiste planeeringuliikide jaoks

Ruumiline planeerimine: <https://planeerimine.ee/ruumiline-planeerimine/>

Maakonnaplaneering: <https://maakonnaplaneering.ee/maakonna-planeeringud>

User answer:

Tartu linna ruumilise planeerimise aluseks on [Tartu linna üldplaneering 2040+](#). See on linna strateegilise juhtimise tööriist, mis võimaldab suunata linna pikaajalist strateegilist planeerimist ja ruumi kujundamist.

Üldplaneeringu valdkonnad on: maakasutus ja ehitus; ruumiline areng; muinsuskaitse ja miljöö; loodus; tehnovõrgud ja transport.

Üldplaneeringuga on määratud Tartu linna ruumilise arengu põhimõtted, mille kohaselt toimub linna ruumiline planeerimine linnasüdamest lähtuvate erineva juhtfunktsiooniga maa-alade sektoraalse arendamise kaudu, kus arvestatakse tasakaalustatult majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna suundumuste ja vajadustega (peatükk 4).

Linna planeerimist mõjutab ka [Tartu linna üldplaneeringu 2040+ keskkonnamõju strateegiline hindamine](#). KSH eesmärgiks on selgitada, kirjeldada ja hinnata ÜP elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõjusid ja analüüsida nende mõjude vältimise või leevendamise võimalusi.

Lisaks mõjutab Tartu ruumilist planeerimist [Tartumaa maakonnaplaneering 2030+](#) ning selle lisa 6. [Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne koos lisadega](#) ning Lisa 7. Tartumaa maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused".

User answer:

Üldplaneeringu elluviimiseks koostatakse piirkonna [detailplaneering](#), mille eesmärk on terviklahenduse loomine ning mis on lähiaastate ehitustegevuse aluseks.

Tartu linna üldplaneeringuga on määratud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladeks Tartu linna maalises piirkonnas kompaktsed asustuse arengualad (uusasumite alad), mille koosseisus on sageli üks-kaks kompaktsed asustusega ala, täpsemalt maa- asulat või

		külakeskust. Planeerimisseadus näeb ette, et detailplaneeringu koostamine on nõutav järgmistel juhtudel: linnades kui asustusüksustes, alevites ja alevikes ning nendega piirnevas avalikus veekogus ehitusloakohustusliku hoone püstitamiseks; olemasoleva hoone laiendamiseks üle 33 protsendi selle esialgu kavandatud mahust; olulise avaliku huviga rajatise, näiteks staadioni, golfiväljaku, laululava, motoringraja või muu olulise avaliku huviga rajatise püstitamiseks; olulise ruumilise mõjuga ehitise ehitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht on valitud üldplaneeringuga. Planeerimise ja ehitamisega seotud info on linlastele mugavalt kättesaadavaks tehtud Tartu linna kodulehel. Üheks hiljutisemaks näiteks ÜP ja teiste põhimõtete rakendamisest on Südalinna kultuurikeskuse rahvusvaheline arhitektuurikonkurs. Esitatud tööde puhul hinnati järgmist: Linnaruumi sobivus ja ümbritseva avaliku ruumi terviklikkus, sh sidus liikuvuse ja maastikuarhitektuuri lahendus. Silmapaistev kvaliteet, värskus ja innovaatus. Funktsionaalne, kasutajasõbralik ja võistlusülesandele vastav arhitektuur. Energiatõhusus ja ja kliimamuutustega arvestamine, keskkonnasäästlikkus ja elurikkus. Otstarbekus, ehituslik ökonoomsus ja minimaalsed kulud objekti elukaare jooksul (ehitamine ja hooldus).

Veemajandus

4

Action		Details
3.4. Vee hankimine Sihtkoha veeressursse ja -kasutust juhitakse ning jälgitakse nõuetekohaselt. Veeriske hinnatakse ja need dokumenteeritakse. Veeriski ilmumise korral tehakse kindlaks veemajanduse eesmärgid, mille poole koos ettevõtetega	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: No User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations):

aktiivselt püüeldakse, et turismisektori veekasutus ei ohustaks kohalike kogukondade ja ökosüsteemi veevajadust.

Vee ja veevarude kaitset käsitleb Eesti veeseadus (lisatud). Seadus reguleerib vee kasutamise ja kaitse planeerimise ja korraldamise aluseid, mille rakendamine soodustab säästvat veekasutust. Seadusega reguleeritakse ka veekasutajate õigusi, kohustusi ja vastutust.

Vesikondade veeseireprogramm 2022-2027 (link lisatud), annab ülevaate Eesti vesikondade seisundist ning tuleviku plaanidest.

Vesikondade veeseireprogramm: <https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/veeseire>

User answer:

Tartu linna veevarudega seonduv lähtub [Tartu ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavast aastateks 2022-2040](#) ning [Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavast aastateks 2022-2027](#).

Tartu linnas vastutab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni eest [Tartu Veevärk](#), kelle ülesandeks on veehaarete kaitsmine, põhjaveevarude säästlik kasutamine ja stabiilse survega kvaliteetse joogivee tagamine elanikkonnale.

Tartu saab joogivett 30-40 erinevast puurkaevust, mis pumpavad põhjavett neljast erinevast veekihist. Seega ei saa tartlased joogivett ühest stabiilse koostisega veeallikast, vaid veetorudes ja veepuhastusjaamades segunenud erinevate puurkaevude ja erinevate veekihtide seguvett, mille keemiline koostis vastab EV-s ja EL-s kehtivatele joogivee normidele (Sotsiaalministri 24.09.2019. a määrus nr.61, mis on identne Euroopa Liidus kehtivate ISO 98/83/EC normidega).

Vastavalt veeseaduse § 204 lg 1 tuleb põhjaveevaru hinnata juhul, kui põhjaveehaarde või kehtestatud põhjaveevaruga ala veevõtt ühest põhjaveekihist on suurem kui 500 m³ ööpäevas. Veeseaduse § 207 lg 1 kohaselt moodustatakse põhjaveevarude, sealhulgas mineraalveevarude määramiseks, uuringute ja ekspertiisi korraldamiseks põhjaveekomisjon. Põhjaveevaru kehtestab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga pärast põhjaveevaru hindamist.

Aastal 2017 toimus Tartu linna põhjaveevarude ümberhindamine kuni aastani 2044. [Keskkonnaministeeriumi 15.11.2017 käskkirjaga nr 1-2/17/1140](#) kinnitati Tartu

põhjaveemaardla põhjaveevaru. [Keskonnaministeeriumi 26.12.2018 käskkirjaga nr 1-2/18/954](#) kinnitati Tartu Kobrulehe veehaarde Ordoviitsium-Kambriumi veekihi tarbevaru.

Tartu veekvaliteet on hea ja veepuudus Tartut ei ähvarda. Vastavalt veevarustuse ja kanalisatsiooni arengukavale (lk 49) on veekasutus Tartu linnas alla lubatud piiri: 2020. aastal oli lubatud veevarustuse piirmäär 47 060 m³/p, tegelik kasutus 14 663,9 m³/p. See on tõestuseks, et veepuudus ei ole Tartu piirkonnas praegusel hetkel probleemiks ning vett kasutatakse säästlikult - alla lubatud limiidi.

Tartu veevarud on piisavad, vee kvaliteet on hea, vett kasutatakse säästlikult ning veevarude olukorda ja vee kvaliteeti jälgitakse regulaarselt.

User answer: [Hädaolukorra seaduse](#) alusel on kehtestatud määrus [elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord](#). Elutähtis teenus on teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või üldhuviteenuse toimimist. Üheks elutähtsaks teenuseks on veega varustamine ja kanalisatsioon. Sellest tulenevalt on ka Tartu Veevärgil olemas riskianalüüs ja toimepidevusplaan, kuid tegemist ei ole avalikult kättesaadava dokumendiga. Hädaolukorras või oluliste vee kvaliteediga seotud probleemide korral koguneb [Tartu linna kriisikomisjon](#), kes kaardistab olukorra ning paneb paika vajaliku tegutsemispaani.

[Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2022-2040](#) on (lk 101) seatud järgmised eesmärgid, millest lähtub ka valdkondlik investeeringute kava:

- Vanade amortiseerunud veetorustike ning kanalisatsioonitorustike järk-järguline igaaastane rekonstrueerimine, et vältida avariisid ja tagada tõrgeteta vee- ja kanalisatsiooniteenuse toimimine;
- Lahkvoolse kanalisatsiooni väljaehitamine haldusreformieelse Tartu linna piirkonnas ja nn „pudelikaelade“ rekonstrueerimine;
- Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni väljaarendamine ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga kaetavatel aladel, millel käesoleval ajal veel ühisveevärk ja -kanalisatsioon puudub (eelkõige endise Tähtvere valla aladel);
- Ilmatsalu ja Tüki reovee juhtimine koos Rahinge ja Kandiküla reoveega puhastamiseks Tartu linna reoveepuhastisse ning joogivee juhtimine Tartust Ilmatsallu ja Tükile;
- Veehaarete rajamine linna lääneosasse või lähipiirkonda (tõenäolised asukohad on

		Laseri tn 5 ja 7 kinnistud Tartu linnas ja Hiiepõllu kinnistu Rahinge külas). Peamiseks veega seotud riskide maandamise meetodiks on vee kvaliteedi pidev jälgimine. Tartu linna joogi- ning suplusvee kvaliteedi hindamise tulemused on kättesaadavad Terviseameti kodulehel. tartus on tulnud ette suplusvee kvaliteediga seotud probleeme. Nendest on ülevaade antud TIA peatükis 3.7/8. User answer: Tartus ei ole seni tuvastatud, et turismiga seotud veekasutus tooks kaasa täiendavaid riske, ohustaks kohalikke kogukondi või ökosüsteemide veevajadust. Turismiga seotud veekasutus tõuseb koolivaheaegadel ja suvel ning on eelkõige seotud supluskohtadega. Kas siin on probleemide ennetamiseks peamine meetod vee kvaliteedi pidev hindamine ning vee tarbimise jälgimine. Turismiga seotud veetarbimist Tartus eraldi ei mõõdeta. Tartu linna joogi- ning suplusvee kvaliteedi hindamise tulemused on kättesaadavad Terviseameti kodulehel. Nagu juba eelpool mainitud, siis on veekasutus Tartu linnas alla lubatud piiri: näiteks 2020. aastal oli lubatud veevarustuse piirmäär 47 060 m³/p, tegelik kasutus 14 663,9 m³/p. See on tõestuseks, et veepuudus ei ole Tartu piirkonnas praegusel hetkel probleemiks ning vett kasutatakse säästlikult - alla lubatud limiidi.
3.5. Veetarbimise vähendamine Sihtkohas on seatud eesmärgid veekogustele, et vähendada tarbimist, ja viidud ellu veesäästmismeetmete strateegia.	✓ —	User answer: No User answer: Tartu linna keskkonnaseisundi andmetel kasutatakse Tartus suurem osa veest olme- ja tööstusvajadusteks. Peamine jahutusvee kasutaja Tartus on soojaettevõtte Anne Soojus AS. Jahutusvee puhul on tegemist soojuste tootmisest tingitud jääkprodukti eemaldamisega süsteemist. Pärast kasutamist ei vaja vesi puhastamist, sest vee keemilist koostist ei muudeta. Suur niisutusvee kasutaja on Tartus aga näiteks Riigimetsa Majandamise Keskuse Tartu puukool, kus taimede vegetatsiooniperioodil (aprillist oktoobrini) kastetakse taimi. Niisutusvee alla ei loeta eramajapidamiste tarvis kasutatud kastmisvett.

		Keskonnaportaali andmetel on perioodil 1992–2021 on Eestis tarbitava olmevee kogus vähenenud ca 2 korda. Tarbitava olmevee langus on eelkõige tingitud ühisveevärkide rekonstrueerimisest ja vee hinna tõusust, mis on ajendanud tarbijaid säästlikumalt vett kasutama. Keskmiselt tarbib iga Eesti elanik ligikaudu 89 liitrit vett ööpäevas ja võrreldes keskmise Euroopa Liidu tarbijaga (144 liitrit/öp) on see pea 2 korda väiksem tarbimiskogus. Veetoodangust ja -tarbimisest AS Tartu Veevõrk tegevuspiirkonnas annab ülevaate Tartu linna ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2022-2040 tabel 4.1 lk 43.
3.6. Veekvaliteedi jälgimine ja selle põhjal tegutsemine Joomiseks, vaba aja tegevusteks ja ökoloogilistel eesmärkidel kasutatava vee kvaliteeti jälgitakse piisavalt. Tulemused on avalikult kättesaadavad ning loodud on veekvaliteedi probleemidega õigel ajal tegelemise süsteem.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Terviseametil on andmebaas (link lisatud), kus on üleval kogu veekasutust puudutav teave. Andmebaas sisaldab teavet joogivee, suplusvee ja ujulate veekvaliteedi kohta. Samuti on Terviseamet kehtestanud vee kvaliteedi tagamiseks miinimumnõuded erinevatele keemilistele ja bioloogilistele näitajatele. Veeproovide võtmist koordineerib Terviseamet (link lisatud). Sotsiaalministri määrusega on kinnitatud nõuded suplusveele ja supelrannale ning joogivee kvaliteedinõuded (lisatud). Terviseameti andmebaas: https://vtiav.sm.ee/index.php/?active_tab_id=JV Veeanalüüsid: https://www.terviseamet.ee/et/laborid/ User answer: Joogi- ja suplusvee kvaliteeti kontrollib Terviseamet. Kõik Tartu veekvaliteedi hindamise tulemused (joogivesi, ujumisvesi väljas ja sees) on avalikult kättesaadavad Terviseameti kodulehel. Joogivee kvaliteeti reguleerib õigusakt joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded. Tartu linna keskkonnaseisundi andmetel jälgitakse linnas joogivee kvaliteeti 16 seirepunktis.

AS Tartu Veevärk seirab regulaarselt veekvaliteeti Tartus [12 seirepunktis](#). Ühe aasta jooksul tehakse 60 tavalist joogivee kvaliteedianalüüsi ja 5 süvaanalüüsi. Lisaks kohalike elanike joogivee kvaliteedile jälgitakse ka kolme Tartu toiduainetööstuse kasutatava vee kvaliteeti.

Suplusveega seonduvat reguleerib sotsiaalministri määrus [nõuded suplusveele ja supelrannale](#). Tartu linnas on kolm avalikku supelranda. Üks neist paikneb Annelinnas Anne kanali ääres ja teised kaks ülesvoolu Emajõe ääres – Emajõe vabaujula nimeline rand Tähtvere linnaosas jõe paremkaldal ja Emajõe linnaujula teisel pool jõge Ülejõe linnaosas.

Suplusvee kvaliteeti kontrollitakse suplushooaja vältel maist kuni augusti lõpuni kõigis [avalikes supluskohtades](#). Selle aja jooksul võetakse igast kohast vähemalt neli proovi. Suplusvee vastavus nõuetele määratakse soole enterokokkide ja *Escherichia coli* bakterite hulga ning visuaalse kontrolli alusel.

Pärast iga suplushooaja lõppu antakse [suplusvee kvaliteedile](#) neljaklassilisel skaalal üldhinnang: väga hea, hea, piisav ja halb. Emajõe-äärsete supluskohtade veekvaliteet on üldiselt väga hea, probleeme on aga aastati Anne kanali suplusvee kvaliteediga.

Veega seotud info on koondatud Tartu kodulehele [veeinfo](#) alalehele.

User answer:

Nagu eelmises punktis juba nimetatud, tegeleb joogi- ja suplusvee kvaliteedi jälgimisega Terviseamet. Kõik Tartu veekvaliteedi hindamise tulemused (joogivesi, ujumisvesi väljas ja sees) on avalikult kättesaadavad [Terviseameti kodulehel](#).

Joogivee kvaliteeti jägib pidevalt ka Tartu Veevärk. Hindamise tulemused on avalikult kättesaadavad [Tartu Veevärgi kodulehel](#).

User answer:

[Hädaolukorra seaduse](#) alusel on kehtestatud määrus [elutähtsa teenuse toimepidevuse riskianalüüsi ja plaani nõuded, nende koostamise ning plaani kasutuselevõtmise nõuded ja kord](#). Elutähtis teenus on teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist või teise elutähtsa teenuse või

		üldhuviteenuse toimimist. Üheks elutähtsaks teenuseks on veega varustamine ja kanalisatsioon. Sellest tulenevalt on ka Tartu Veevärgil olemas riskianalüüs ja toimepidevusplaan, kuid tegemist ei ole avalikult kättesaadava dokumendiga. Hädalukorras või oluliste vee kvaliteediga seotud probleemide korral koguneb Tartu linna kriisikomisjon, kes hindab olukorda ning paneb paika vajaliku tegutsemispaani. Näiteks 2023. a kevadel tekkis veekvaliteedi probleem V Spas, kust leiti legionellabakter. Sama probleem tekkis ka Aura keskuses. Probleemi lahendamiseks kutsuti kokku vastav komisjon, mis pani paika edasised tegevused.
3.7. Reovee käitlus Sihtkohas on kehtestatud selged juhised septikust ja reoveepuhastussüsteemidest pärineva reovee edasi juhtimiseks, hoidmiseks ning sellest proovide võtmiseks. Sihtkoht kinnitab, et jäätmeid töödeldakse ja taaskasutatakse nõuetekohaselt või nendest vabanetakse ohutult, avaldamata ebasoodsat mõju kohalikele elanikele ning keskkonnale.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Vähemalt teise astme tasemel puhastatud reovesi 2020 - 83% (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_06_20/default/table?lang=en) User answer: User answer: Central answer (Estonia Destinations): <i>Peamine probleem reovee käitlemisega on, et omavalitsustel puudub ülevaade reovee kohtkäitluse ja äraveo mahtudest. Puudulik on ka kontroll reovee äraveo teenust pakkuvate ettevõtete ning vedajate üle. Põhjuseks võib olla liiga üldsõnaline (või puudulik) reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri.</i> User answer: Reoveega seonduvat reguleerib Tartu linna reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskiri. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuse tarbimisest ning prognoosidest annab ülevaate Tartu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2022-2040 toodud tabel lk 100. Näiteks aastal 2020 oli reoveepuhastisse juhitud reovee hulk m³/a 8 800 567, 2025. aastaks on vastava arvu prognoos 8 670 261, 2030. aastaks 2030 7 837 229. Lisaks haldusreformijärgse Tartu linna territooriumile osutab AS Tartu Veevärk kanalisatsiooniteenuseid ka Tartu linna lähiasulates (Luunja vallast Lohkva külas, Veibri külas ja Rõõmu külas, Kambja vallast Ülenurme alevikus, Tõrvandi alevikus, Soinaste külas, Reola külas, Uhti külas, Räni alevikus ja Össu külas ning Tartu vallast Vahi alevikus ja Kõrveküla

alevikus). Tartu linna jt AS Tartu Veevärk tegevuspiirkonda jäävate Tartu lähiasulate ühiskanalisatsioon moodustab praegusel ajal ja perspektiivselt ühtse kanalisatsioonisüsteemi, mistõttu pole võimalik asulate kaupa eraldada kanalisatsiooniteenuse tarbimisi.

AS Tartu Veevärk tegevuspiirkonnas on elanike ja ettevõtete kanalisatsiooniteenuse tarbimine olnud viimasel neljal aastal küllaltki stabiilne ja ühiskanalisatsiooniga ei ole liitunud suuri tööstusettevõtteid (pole ka teada suurte tööstusettevõtete liitumise kavatsusest). Peamiseks probleemiks on olnud see, et kanalisatsiooni satub suur osa sademest. Lahkvoolse kanalisatsiooni (sademeveektorustike rajamise) süsteemse arendamise tõttu on juba vähenenud ja väheneb ka tulevikus Tartu reoveepuhastile juhitava reovee kogus, vaatamata uute piirkondade reovee juhtimisele Tartu reoveepuhastisse.

Central answer (Estonia Destinations):

Reovee puhastamist reguleerib veeseadus (lisatud), milles sätestatakse muuhulgas vee kasutamise ja kaitse kavandamise ning korraldamise alused, veekaitseõuded veeressurside pikaajaliseks kaitseks, veekasutajate õigused ja kohustused. Nimetatud seadus hõlmab ka majandustsoone ja merekeskkonna kaitset.

Kõik reoveekogumisalad ja veepuhastusjaamad on leitavad Keskkonnaportaali kaardirakendusest (link lisatud). Nõuded reovee puhastamise kohta on välja toodud vastav as määruses (lisatud).

Vee korrektse majandamise ja seaduse järgimist teostavad Terviseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaamet ning kohaliku omavalitsuse vastav üksus.

Ühiskanalisatsiooniga on Eestis ühendatud ligi 83% elanikest.

Reoveesette käitlemine (2017) - <https://envir.ee/media/797/download>

Keskkonnaportaali kaardirakendus: <https://register.keskkonnaportaal.ee/register>

User answer:

Üks peamisi väljakutseid reoveega on see, et suur osa Tartu kanalisatsioonist on ühisvoolne —

reovesi ja sademevesi voolavad samas torus. 2019. a ja 2020. a lõpu seisuga oli vee-erikasutuse aruannete kohaselt lahkvoolse kanalisatsiooni osakaal kogu ühiskanalisatsioonist vastavalt 31,59% ja 33,53%. Järk-järgult on toimunud ja jätkub lahkvoolse süsteemi väljaehitamine, mis on üks peamisi vee-ettevõtja arendustegevuse prioriteete. Ühiskanalisatsiooniteenust kasutab 2019. a ja 2020. a seisuga vee-erikasutuse aruannete kohaselt umbes 99,9% elanikest.

[Tartu linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2022-2040](#) on (lk 85) seadnud eesmärgiks rekonstrueerida vanemaid amortiseerunud ühiskanalisatsioonitorustikke. Reovee peapumplasse on vajalik rajada võreprahi tõstesüsteem. Ülejäänud reoveepumplate puhul on kavandatud teha väiksemaid investeeringuid töökindluse tagamiseks. Vajadusel remonditakse pumplaid tõrgete korral ja teostatakse regulaarset hooldust. Vajalik on rekonstrueerida purgimissõlm. Pikemas perspektiivis vajalik täiendada Tartu linna reoveepuhasti settetöötluskompleksi (ehitada muda kuivatussüsteem), rekonstrueerida mudaväljak ning sõltuvalt reostuse ja teadmiste kasvust ehitada puhastile IV aste eelkõige ravimijääkide ja ohtlike ainete eemaldamiseks.

Nende eesmärkide saavutamiseks on arendamise kava juurde koostatud ka investeerimise kava (lk 111-113). Perioodil 2022-2033 on Tartu Veevärgil oma tegevusvaldkonna arendamiseks kavas investeerida 81 500 432,00 eurot.

User answer:

[Tartu linna keskkonnaseisundi](#) hinnangul on Tartu reoveepuhasti tõhusus saasteainete ärastamises on hea, olles keskmiselt 95% enamiku saasteainete suhtes. Aastal 2014 valmis Tartu puhasti IV puhastusaste (kangasfilter pärast järelsetiteid), mis on tõhustanud toitainete ärastust reoveest. Oluliselt on paranenud lämmastiku ärastus – 2016. aastal oli puhastustõhusus 84%, enne 2014. aastat alla 75%. Täpsema ülevaate annab keskkonnaseisundi joonis 1.9.

Kõik ettevõtted peavad reovee käitlemiseks sõlmima lepingu AS-iga Tartu Veevärk. Reovesi testitakse ning vastavalt testimistulemustele paigutatakse reoveekäitlusteenus [erihinnakategooriasse](#) ja esitatakse ettevõttele arve. Tartu Veevärk teeb aeg-ajalt kontrolltaste, et kontrollida, kas hinnakategooria on õige.

Ettevõtteid motiveerib oma reovee eest hästi hoolt kandma testitulemused ja soov mitte sattuda kõrgemasse hinnakategooriasse. Hinnagrupp määratakse kliendi reoveest võetavate analüüside

		põhjal maksimaalse saasteaine sisalduse järgi. Mida kõrgem saasteaine sisaldus, seda kõrgem hind.

Jäätmed ja ringlussevõtt

4

Action			Details
3.8. Tahkete jäätmete vähendamine Tahkete jäätmete vähendamiseks on seatud eesmärgid, mille täitmist jälgitakse piisavalt ja tulemustest antakse teada. Erilist tähelepanu pööratakse plastist ja ühekorranõude ning toidujäätmete kaotamisele või vähendamisele.			Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Jäätmete käitlemisel lähtutakse jäätmekäitluse põhimõtetest viia jäätmekäitluse mõju keskkonnale võimalikult väikseks. Jäätmete taaskasutusmoodusteks on korduskasutuseks ettevalmistamine (parandamine, puhastamine jm), materjalina ringlussevõtt ja muu taaskasutamine nagu energia tootmine ning tagasitäide. Eesti jäätmevaldkonna eesmärk on taaskasutada võimalikult palju tarbimisest üle jäävad materjale, samas on esikohal vältida jäätmete tekkimist. Ühekordse plasti direktiivi (lisatud) eesmärk on vältida ja vähendada teatud plasttoodete mõju keskkonnale ning edendada üleminekut ringmajandusele. Riigi jäätmekavas 2014-2020 (lisatud) (pikendatud kuni 2022, kehtib kuni uue avalikustamiseni) on välja toodud kolm strateegilist suunda: 1. Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust 2. Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel 3. Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet

Eesmärgid:

Olmejäätmete tekke kasvuprotsent sisema- janduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul - Alla 1/2 SKP kasvuprotsendist

Pakendijäätmete tekke kasvuprotsent sisema- janduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist perioodi jooksul - Alla 2/3 SKP kasvuprotsendi

ENVIR - <https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed>

User answer:

Jäätmetega seonduvat reguleerib [Tartu linna jäätmekoolduseeskiri](#). Üdnõuded ütlevad järgmist:

1. Jäätmete nõuetekohase käitlemise eest vastutab jäätmevaldaja.
2. Iga tegevuse juures tuleb püüda jäätmeteket vältida või vähendada. Tekkinud jäätmeid tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ega ole muude käitlusviisidega võrreldes ülemäära kulukas.
3. Jäätmed tuleb koguda liigiti, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmekäitleja on kohustatud vältima liigiti kogutud jäätmete segunemist teiste jäätmeliikidega kogumise ja veo erinevatel etappidel. Liigiti kogutud jäätmeid ei tohi segada teiste jäätmete ega muude materjalidega, millel on liigiti kogutud jäätmetest erinevad omadused.

Vastavalt Tartu linna jäätmehoolduseeskirjale tuleb liigiti koguda vähemalt järgmiseid jäätmeid:

- paber ja kartong;
- plastid;
- metallid;
- klaas;
- biolagunevad jäätmed (aia- ja haljastujäätmed, köögi- ja sööklajäätmed);

- pakendid;
- puit;
- tekstiil;
- suurjäätmed;
- probleemtoodete jäätmed;
- ohtlikud jäätmed.

Tartu linn on kehtestanud [jäätmekava aastateks 2020-2024](#). Jäätmekava põhieesmärk on vähendada nii eramajade kui ka kohalike ettevõtete jäätmete hulka, kuna Tartus pärineb suurem osa tahketest jäätmetest (91%) kohalikest ettevõtetest (Tartu jäätmekava 2020-2024 lk 12-13). Jäätmekava sisaldab tegevuskava tahkete jäätmete vähendamise ja jäätmete liigiti kogumise olulisuse teadvustamiseks (lk 78-83).

2017. aastal oli jäätmekava andmetel Tartus olmejäätmete kogus inimese kohta aastas 419 kg. Arvestades asjaolu, et elanike arv Tartu linnas kasvab, on eesmärgiks, et olmejäätmete hulk inimese kohta ei kasvaks aastaks 2024 (lk 54). Teiseks oluliseks eesmärgiks on elanike teadlikkuse tõstmine liigiti sorteerimise vajalikkuse osas.

User answer:

Peamised jäätmete vähendamise ning elanike teadlikkuse tõstmise eesmärkide seire meetodid on regulaarne statistika kogumine ning temaatiliste uuringute tellimine.

Tartu ja endise Tähtvere valla territooriumitelt koguti aastatel 2015–2017 jäätmeid keskmiselt 343 793 t/a. Endise Tähtvere valla territooriumilt kogutud jäätmed moodustasid sel perioodil keskmiselt 17% kogutud jäätmetest. Kogutud jäätmete hulk on alates 2014. aastast püsinud oluliste muutusteta. 91% kogutud jäätmetest on pärit ettevõtetest. Kodumajapidamistest kogutakse keskmiselt 9% jäätmeid. Suurima osa (50–60%) jäätmetest moodustavad ehitusjäätmed, olmejäätmete osakaal on orienteeruvalt 10–15%. ([Tartu energia- ja kliimakava](#) lk 30).

Kuna jäätmetega seoses on üheks peamiseks eesmärgiks jäätmete tekke vähendamine, siis on peamiseks asjakohaseks seire meetodikaks liigiti kogutud jäätmete statistika regulaarne kogumine. Lisaks tellib Tartu linn regulaarselt [olmejäätmete sortimisuuringut](#).

Jäätmetekke vähendamine on oluline osa [Tartu keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendist](#).

Teise peamise eesmärgi - elanike teadlikkuse tõstmise osas on linn astunud mitmeid olulisi samme. Jäätmetega seotud info on koondatud [jäätmeinfo](#) lehele. Lisaks muule vajalikule leiab sealt ka jäätmete sorteerimise juhise. [Uuringu tartlane ja keskkond 2021](#) andmetel on Tartu elanikud on väga hästi informeeritud erinevate jäätmete äraandmise võimalustest. Enamasti teab võimalusi üle 75% elanikest. Vaid aegunud ravimite ja vanaõlide/akude kogumise osas on teadlikkus veidi madalamal tasemel (lk 47). Võrreldes eelmise uuringuga on elanike teadlikkus paranenud järgmiste aspektide osas: pakendikonteinerite asukoht, vanapaberikonteinerite asukoht, patareide kogumiskastid ja aegunud ravimite vastuvõtukoht.

User answer:

Turismiga seostub kõige otsesemalt avalike sündmustega seonduv. Nagu juba eelpool mainitud, lähtub Tartu avalike sündmuste registreerimisel [keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendist](#). Näiteks toitlustuse ja veekasutuse puhul on minimaalsed nõuded:

1. Ühekordsete joogikõrte, segamispulkade ja kokteilikaunistuste kasutamine ei ole lubatud.
2. Järelejäänud toidule on tagatud kasutus: annetamine või korraldajate ja klientide poolt kaasavõtmine, eelistatavalt korduskasutatavates anumates. Söödavat toitu ära visata ei tohi.
3. Kasuta alati korduskasutatavaid nõusid, söögiriistu ja serveerimislahendusi.

Jäätmekäitluse osas on juhendis miinimumnõueteks:

1. Jäätmete liigiti kogumise kohustus kehtib nii osalejatele kui ka korraldajatele ja kauplejatele.
2. Liigiti kogutud jäätmed tuleb suunata liikide kaupa ringlusesse andes need üle jäätmekäitejale liikide kaupa ja nõudes neilt raportit koguste kohta, väiksemate ürituste puhul võib korraldaja liigiti kogutud jäätmed viia jäätmejaama ise.

Sündmuste korraldajate motivatsiooni keskkonnahoidlike põhimõtete rakendamisel on aidanud tõsta parimate [tunnustamine](#).

Keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhend on osa [Tartu 2024 keskkonnategevuste strateegiast](#) ning juhendist lähtuvat kõik Euroopa kultuuripealinna programmis olevad

		süüdmused. User answer: Tartus tegutseb aktiivselt Food Sharing Tartu haru, kelle eesmärgiks on toidu ja muude ressursside äraviskamise ning raiskamise harjumusi. Lisaks on Tartus mitu toidu jagamiskappi (Barlova, Turuhoone, Aparaaditehas, Annelinn, Genialistide klubi), mis on aktiivses kasutuses. Eestis visatakse aastas ära hinnanguliselt 164 miljoni euro eest söömiskõlblikku toitu. Tänu olemasolevatele punktidele on omanikku vahetanud mitu tonni toitu, mis muidu oleks prügikastis lõpetanud. Loe lisa: https://www.tartu.ee/et/uudised/annelinn-saab-kauaoodatud-toidu-jagamispunkti Tartus toimis hästi ka Fudleri äpp, mille kaudu toitlustusettevõtjad saavad soodama hinnaga müüa näiteks üle jäänud päevapraade jne. Täna on kahjuks äpi kasutus vähenenud.
3.9. Jäätmete sorteerimine ja ringlussevõtt Jäätmete sorteerimiseks on seatud eesmärgid, mille täitmist jälgitakse piisavalt ja tulemustest antakse teada. Kogu prügi, sh tööstusjäätmed, sorteeritakse nõuetekohaselt ja töödeldakse, et see ei jõuaks prügilasse. Olemas peab olema jäätmete liigiti eraldamiseks vajalik kogumis- ja ringlussevõtu süsteem.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Keskmine protsent sorteeritud olmejäätmetest 30,4 % (statistikaamet 2021) User answer: Vastavalt Tartu linna olmejäätmete sortimisuuringu 2019 oli Tartu olmejäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise määr 2017. aastal 33%. Central answer (Estonia Destinations): Jäätmeseadus (lisatud) sätestab muuhulgas üldnõuded jäätmete tekke ning neist tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks, jäätmehoolduse korralduse jäätmete ohtlikkuse ja koguse vähendamiseks. Riiklik jäätmekava (lisatud) on kehtiv alates aastast 2014 kuni uue jäätmekava kehtestamiseni. Olemasolev kava reguleerib jäätmehoolduse arengut, kirjeldab nii põhiprintsiipe, meetmeid kui ka tuleviku eesmärkide saavutamise meetodeid. Jäätmete käitlemisel lähtutakse jäätmekäitluse põhimõtetest viia jäätmekäitluse mõju keskkonnale võimalikult väikseks. Erinevad pakendijäätmed on reguleeritud nii jäätmeseadusega kui ka pakendiseadusega (lisatud). Olemas on olmejäätmete sortimise kord ning jäätmete klassifitseerimise alused mis seab põhimõtted, kuidas olmejäätmeid sorteerida. Tänu sellele suurendatakse taaskasutust ning vähendatakse jäätmete ladestumist. Liigiti kogumise juhendid on olemas

Keskkonnaministeeriumi kodulehel.

Jäätmeseaduse § 31 järgi korraldab kohaliku omavalitsuse üksus jäätmete sortimist, sealhulgas ka liigiti kogumist, et võimalikult suures ulatuses võimaldada nende taaskasutamist. Sorteerimisel sorteeritakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest. Jäätmetatistika andmeid on võimalik kontrollida nii Eesti Statistikaameti lehelt kui ka Eurostati lehelt.

Keskkonnaminister kontrollib riigi jäätmekava täitmist, samuti koordineerib maakondade ja kohaliku omavalitsuse üksuste jäätmekavade koostamist ja rakendamist.

Protsentuaalsed eesmärgid jäätmete ringlusesse võtmisel (Riigi jäätmekava lisatud)

Segaolmejäätmete ringlussevõtt - sihttase 2020 50%

Pakendijäätmete ringlussevõtt - sihttase 2020 60%

Biolagunevate jäätmete reinglussevõtt - sihttase 2020 13%

Liigiti kogumise juhendid - <https://envir.ee/liigiti-kogumise-juhendid-ja-sildid>

Eurostat -

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators/monitoring-framework>

User answer:

[Tartu linna jäätmekavas 2020-2024](#) on (lk 58) üheks olulisemaks eesmärgiks seatud segaolmejäätmete osakaalu vähendamise olmejäätmete kogumassist. Ringmajanduse pakett näeb ette 55% olmejäätmete ringlussevõtu olmejäätmete kogumassist aastaks 2025 ja 60% aastaks 2030.

Kuivõrd kõiki liigiti kogutud jäätmeid ei pruugita taaskasutada, seatakse Tartu 2024. aasta sihttasemeks 60%. Võrreldes 2010/2011 aasta segaolmejäätmete uuringuga on pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes suurenenud. Toetamiseks pakendijäätmete ringlussevõtu suurendamist ning ringmajanduse paketiga seatud eesmärkide saavutamist, on perioodi

2020-2024 üheks eesmärgiks vähendada pakendijäätmete osakaalu segaolmejäätmetes Tartu 2010/2011 uuringu tasemele.

mõõdik baastase 2017 sihttase 2024 Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal olmejäätmete kogumassist 53% 60% Pakendijäätmete osakaal segaolmejäätmetes 33% 24% Biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmetes 32% 20%

[Tartu linna jäätmekavas 2020-2024](#) (lk 74): Jäätmetekke vältimise ja jäätmete liigiti kogumise edendamisel on kogumisvõrgustiku kõrval väga oluline roll inimeste teadlikkusel kõikidest olemasolevatest võimalustest. Seega on üheks prioriteediks elanike ja ka linna külaliste jäätmete alase teadlikkuse suurendamine.

Parim tulemus tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Seega, lisaks pidevale teavitustööle mängivad jäätmetekke vältimise osas olulist rolli ka korduskasutuskeskuste, erinevate teenuste kättesaadavus (näiteks rõivaparandus, kingsepp jne) ja teiste ühiskondlike initsiatiivide (näiteks toidupank) olemasolu.

Sellest lähtuvalt on jätkatud Tartu linnas asuvate jäätmeteket vältivate initsiatiivide, nt korduskasutuskeskuste, ringmajanduse kontseptsiooni järgivate algatuste, kus lisaks teise ringi kaupadele pakutakse remondi- ja hooldusteenuseid, toetamist ja propageerimist.

Näiteks tegutseb Tartus [paranduskelder](#), mis on seadnud eesmärgiks oma tegevusega vähendada jäätmejaamadesse jõudvaid tarbeesemeid ning suunata inimesi juba eos tegema ostuhetkel teadlikuid valikuid. Linn toetab juba aastaid projekti "Hoolas ühistu", mis võimaldab ühistutel soodsama hinnaga suuri konteinereid tellida, et ühistute ala korras hoida. 2022. a alustas linnamajandusosakond projektiga Prügi Bingo, mille raames kontrolliti 500 juhuvalimi alusel valitud kinnistul jäätmete liigiti kogumise efektiivsust. Jäätmevaldajad said kirjaliku tagasiside, kas jäätmete kogumine vastas jäätmehoolduseeskirja nõuetele. Jäätmevaldkonna uuringutest telliti 2022 jäätmekava ettevalmistav [Tartu biojäätmete käitlusuuring](#). Töö eesmärgiks on analüüsida Tartu linnas korraldatud jäätmeveoga kokku kogutavate biolagunevate jäätmete (köögi- ja sööklajäätmed ning aia- ja haljastusjäätmed) käitlemise võimalusi.

User answer:

Nagu juba eelmises peatükis kirjeldatud, on peamiseks seiremetoodikaks jäätmete kohta statistika kogumine ja selle regulaarne analüüsimine. Lisaks tellib Tartu linn regulaarselt [olmejäätmete sortimisuuringut](#). Viimase, 2019. a valminud uuringu järgi oli Tartu olmejäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise määr 2017. aastal oli 33%.

User answer:

[Tartu linna jäätmehoolduseeskirja](#) paragrahv 4 ütleb, et olmejäätmete sortimisel tekkekohas tuleb liigiti koguda vähemalt järgmised jäätmeliigid:

- 1) paber ja kartong;
- 2) plastid;
- 3) metallid;
- 4) klaas;
- 5) biolagunevad jäätmed (aia- ja haljastujäätmed, köögi- ja sööklajäätmed);
- 6) pakendid;
- 7) puit;
- 8) tekstiil;
- 9) suurjäätmed;
- 10) probleemtoodete jäätmed;
- 11) ohtlikud jäätmed;
- 12) üle jäävad segaolmejäätmed.

[Tartu kodulehelt](#) on võimalik leida kogu info jäätmete sorteerimise ja jäätmete viimise kohta

		erinevates sorteeritud kategooriates. Tartus on jäätmete ringlussevõtu edendamiseks loodud jäätmete liigiti kogumise süsteem, mis koosneb järgmistest osadest: 1) jäätmete kogumine tekkekohal (pakend, vanapaber, segaolmejäätmed, biojäätmed jm) 2) jäätmejaamade võrgustik 3) avalike kogumispunktide võrgustik pakenditele 4) avalike kogumispunktide võrgustik vanapaberile 5) tekstiili kogumispunktid 6) ohtlike jäätmete kogumisringid hajaasustusega piirkondades 7) aiajäätmete kogumisringid Tartu linnale kuulub Aardlapalu jäätmekäitluskeskus, kus toimub linnast kogutud biojäätmete kompostimine. Tartu linna segaolmejäätmetest ca 70% taaskasutatakse Iru põletustehases, ülejäänud kõrvaldatakse prügilas.
3.10. Jäätmete kõrvaldamine Kõikidest tahketest jäätmetest, mida ei taas- ega korduskasutata, vabanetakse ohutul ja kestlikul viisil.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Jäätmed kogutakse kokku lähtuvalt KOV-i jäätmekavale, mis on loodud vastavalt riigi jäätmekavale ja jäätmeseadusele. Jäätmed kogutakse kokku ning antakse üle jäätmevaldajale, kelle kohustuseks on jäätmete seadusejärgne käitlemine. Jäätmeseadus sätestab muuhulgas jäätmehoolduse korralduse, nõuded jäätmete tekke ning jäätmetest tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks. Jäätmete käitlemiseks on vaja keskkonnakaitset (jäätmeluba). Taotledes jäätmeluba, peab olema jäätmekäitluskoha kirjeldus olema detailne (detailsus sõltub tegevuse eripärast ja käitluskoha asukohast). Samuti

on olemas määrused mida saab aluseks võtta, kui kirjeldada tuleb konkreetseid jäätmekäitlustoimingutega käitluskohti. ‘

Jäätmekava strateegia rakendab jäätmehierarhia põhimõtet. Esmajärjekorras tuleb jäätmeteket vältida. Kui seda ei suudeta teha, tuleb jäätmeid ettevalmistada korduskasutuseks, seejärel ringlusesse võtta ning ka muul viisil kasutada, et prügilatesse võimalikult vähe jäätmeid ladustada. Jäätmehierarhia on Euroopa Liidu raamdirektiivist (2008/98/EÜ) lähtuv põhimõte.

Jäätmekäitlus kohtadeks, peale prügilate, on sorteerimisjaamad, kompostimise väljakud, laadimisjaamad, autolammutuskohad ja koospõletustehased. Prügilates ladustatud biojäätmetest on võimalik toota biogaasi iseenesliku anaeroobse käärimise protsessi käigus, mida on võimalik muundada energiaks ning kasutada kas soojus- või elektrienergiaks. Eesti suurim soojuselektrijaam on Iru Elektrijaam, mille põhikütusteks on segaolmejäätmed ja maagaas. Heitgaaside puhastusprotsess toimub kolmes etapis ning lõpptulemusena väljub korstnast peamiselt vaid veeaur ja süsihappegaas. Biogaasi valdkonna areng Eestis on üsna algusjärgus, kuid sellegipoolest on võimalik saada biogaasi nii prügilatest kui ka biogaasi jaamadest.

Keskkonnaministeerium, jäätmeluba -

<https://keskkonnaamet.ee/jaatmevaldkonna-keskkonnaluba>

Energiatalgud - https://www.energiatalgud.ee/J%C3%A4%C3%A4tmete_teke

Energiatalgud, biogaas - <https://www.energiatalgud.ee/Biogaas>

User answer:

[Tartu linna jäätmehoolduseeskirja](#) järgi tuleb jäätmeid koguda liigiti, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmeid tuleb koguda järgmistes katekooriates: paber ja kartong; plastid; metallid; klaas; biolagunevad jäätmed; pakendid; puit; tekstiil; suurjäätmed; probleemtoodete jäätmed; ohtlikud jäätmed; üle jäävad segaolmejäätmed. Jäätmevaldaja kohustub korraldama jäätmete üleandmise asjakohast luba omavale jäätmekäitlejale või taaskasutama või kõrvaldama jäätmed vastavalt kehtivatele nõuetele.

		Korraldatud jäätmeveo puhul kogub ja veab jäätmeid jäätmevedaja, kelle linn on konkursi korras välja valinud. Tartus on neli jäätmeveopiirkonda, kus tegutseb kolm ettevõtet. Jäätmekäitleja on kohustatud vältima liigiti kogutud jäätmete segunemist teiste jäätmeliikidega kogumise ja veo erinevatel etappidel. Liigiti kogutud jäätmeid ei tohi segada teiste jäätmete ega muude materjalidega, millel on liigiti kogutud jäätmetest erinevad omadused. Liigiti kogutud jäätmed lähevad ümbertöötlemisse. See tähendab, et jäätmed töödeldakse nii, et nendes sisalduvast materjalist toodetakse uus tooraine, mida kasutatakse uute toodete valmistamiseks. Tartu linna segaolmejäätmetest ca 70% taaskasutatakse Iru põletustehases, ülejäänud kõrvaldatakse prügilas. Tartu linnale kuulub Aardlapalu jäätmekäitluskeskus, kus toimub linnast kogutud biojäätmete kompostimine. Tartumaal on alustatud ringmajanduse teekaardi loomist, mille eesmärgiks on jäätmetekke vähendamine ning taaskasutuse suurendamine Tartumaal. Võtmevaldkondadeks on ühisloome ja kogukonnad, taastuenergia, jätkusuutlik toidusüsteem, transport ja liikuvus, tööstus ja teenindus. Ringmajanduse teekaart valmib 2024. aastaks ja 2030. aastaks soovitakse Tartumaast teha ringmajanduse eestvedaja Lõuna-Eestis ning hea partner teistele ringmajanduspiirkondadele Eestis ja välismaal.
3.11. Prügistamine Prügistamisega tegelemiseks võetakse meetmeid, sh seoses külastajatega, eriti populaarsetes avalikes kohtades ja piirkondades.	✓ —	User answer: No User answer: Tartu linna jäätmekavas 2020-2024 (lk 74): Jäätmetekke vältimise ja jäätmete liigiti kogumise edendamisel on kogumisvõrgustiku kõrval väga oluline roll inimeste teadlikkusel kõikidest olemasolevatest võimalustest. Seega on üheks prioriteediks elanike ja ka linna külaliste jäätmete alase teadlikkuse suurendamine. Parim tulemus tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Seega, lisaks pidevale teavitustööle mängivad jäätmetekke vältimise osas olulist rolli ka korduskasutuskeskuste, erinevate teenuste

	kättesaadavus (näiteks rõivaparandus, kingsepp jne) ja teiste ühiskondlike initsiatiivide (näiteks toidupank) olemasolu. Sellest lähtuvalt on jätkatud Tartu linnas asuvate jäätmeteket vältivate initsiatiivide, nt korduskasutuskeskuste, ringmajanduse kontseptsiooni järgivate algatuste, kus lisaks teise ringi kaupadele pakutakse remondi- ja hooldusteenuseid, toetamist ja propageerimist. Näiteks tegutseb Tartus paranduskelder, mis on seadnud eesmärgiks oma tegevusega vähendada jäätmejaamadesse jõudvaid tarbeesemeid ning suunata inimesi juba eos tegema ostuhetkel teadlikuid valikuid. Linn toetab juba aastaid projekti "Hoolas ühistu", mis võimaldab ühistutel soodsama hinnaga suuri konteinereid tellida, et ühistute ala korras hoida. 2022. a alustas linnamajandusosakond projektiga Prügi Bingo, mille raames kontrolliti 500 juhuvalimi alusel valitud kinnistul jäätmete liigiti kogumise efektiivsust. Jäätmevaldajad said kirjaliku tagasiside, kas jäätmete kogumine vastas jäätmehoolduseeskirja nõuetele. Jäätmevaldkonna uuringutest telliti 2022 jäätmekava ettevalmistav Tartu biojäätmete käitlusuuring. Töö eesmärgiks on analüüsida Tartu linnas korraldatud jäätmeveoga kokku kogutavate biolagunevate jäätmete (köögi- ja sööklajajäätmed ning aia- ja haljastusjäätmed) käitlemise võimalusi.

Energia, kestlik transport ja kliimamuutused

7

Action		Details
3.12. Kasvuhoonegaaside heide ja kliimamuutuste leevendamine Sihtkoht seab eesmärgid ning jälgib, et kasvuhoonegaaside heide avalikust ja turismisektorist väheneks. Samuti viib sihtkoht ellu ning annab teada nende eesmärkide saavutamiseks vajalikest vähendamisstrateegiatest ja -tegevustest.		User answer: Yes User answer: Tartu linn liitus 2014. aastal linnapeade paktiga. Lähtuvalt linnapeade paktist seab Tartu linn eesmärgiks vähendada aastaks 2030 linna süsinikuheidet 40% võrreldes aastaga 2010. Tulenevalt Euroopa Liidu rohelisest kokkuleppes on Tartu linna eesmärgiks saavutada kliimaneutraalsus hiljemalt aastaks 2050. Tartu energia 2030 on energia- ja kliimakava, mis keskendub kliimamõjude leevendamisele

ning toob välja vajaduse ja tegevused kliimakohtlemiseks.

Kava võtab kokku erinevate valdkondade tegevused: valitsemine, energiajuhtimine, hoonete haldus, energia tarbimine, elamumajandus, soojusenergia tootmine ja jaotamine, taastuvenergia tootmine. Lisaks käsitletakse kavas

elanike teadlikkuse tõstmist, kaasamist ning avaliku ja erasektori tegevusi.

Samuti on analüüsitud kavandatavate tegevuste mõju eesmärkide saavutamisele.

Strateegilised eesmärgid:

- Vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga.
- Munitsipaalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest.
- Jõuda uuele tasemele taastuvenergia tarbimises ja tootmises.
- Kohaneda kliimamuutustega.
- Süvendada koostööd teiste Euroopa linnadega kliimanetraalsuse saavutamisel ja võtta osa erinevatest Euroopa initsiatiividest, sh „100 kliimanetraalset linna aastaks 2030“.

Tartu munitsipaalsektor on eeskujuks, kasutades taastuvaid energiaallikaid ning vähendades samal ajal oma energiatarbimist.

User answer:

Tartu energia- ja kliimakava "Tartu Energia 2030" strateegiliste eesmärkide täitmist mõeldetakse iga-aastaselt.

Eesmärk: **Vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40%** (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga.

Senised tulemused: 2017 - 709 000 tCO₂ ekv; 2021 – 444 000 tCO₂ ekv.

Eesmärk: **Munitsipaalsektoris** (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) **loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest.**

Senised tulemused: 90% linna hoonetest kasutab kõrge tõhususega kaugkütet, millest 85% energiast tuleb taastuvatest allikatest. Munitsipaalsektor tarbib 100% roheelektrit.

		Eesmärk: Jõuda uuele tasemele taastuenergia tarbimises ja tootmises. Senised tulemused: - Munitsipaalsektor on kaardistanud PV-jaamade paigaldamise võimalused ja vajadused oma hoonetele ning jätkab iga aasta uute jaamade paigaldamisega. - Tartu linn liitus 18. mail 2023 Eesti Vesinikuoru initsiatiiviga. - Kaugkütte firma Gren on paigaldanud esimese suure soojusenergiasalvesti, et emaldada aastaks 2030 kõik fossiilsed energiaallikad kaugkütte võrgust. - Tartu linnaliinibussid sõidavad kohalikult toodetud biogaasil. Eesmärk: Kohaneda kliimamuutustega. Senised tulemused: 2022. algas Tartu Roheringi projekt, mille eesmärgid on suurendada linnas elurikkust, parandada rohealade tervist ja sidusust, korraldada ümber linnalooduse hooldus jne. Läbi selle kõige muudetakse Tartu kliimanõtkemaks. Ühtlasi jätkab Tartu Veevärk pidevat investeerimist lahkvoolulisse sademevee süsteemi. Eesmärk: Süvendada koostööd teiste Euroopa linnadega kliimanetraalsuse saavutamisel ja võtta osa erinevatest Euroopa initsiatiividest, sh „100 kliimanetraalset linna aastaks 2030“. Senised tulemused: Tartu linn on missiooniga liitunud.
3.13. Reisimisel tekkiva heite vähendamine Sihtkohal on eesmärgid sihtkohta ja seal sõitmisel tekkiva heite vähendamiseks ning neid järgitakse, et ohjeldada turismist tekkinud õhusaastet ning kliimakriisi.	✓ ✓	User answer: No User answer: Yes User answer: Eesti riiklik energia- ja kliimakava aastani 2030 (REKK 2030) ajakohastamise tööversioon, mis on avalikule konsultatsioonile suunatud, ei sisalda turismiga seotud transpordiga või jätkusuutliku turismiga seotud teemasid.

[Eesti turismistrateegia 2022-2025](#) nimetab kestlikku turismi kui ühte valdkona mõjutavat trendi. Kuid nimetab turismivaldkonna väljakutsetena järgmist:

väliturismi taastamine

- hooajalisus (u 37% suvekuudel), sh äriturismi madal osakaal
- Eesti vähene tuntus ja eristuvus
- sektori siseriiklik maine ja tööjõupuudus, hariduse innovatsioon
- madal lisandväärtus ja ajakohastamist vajavad ärimudelid
- piisava sagedusega otselennud Eestisse
- reiside pikem kestus ja ühtlasem regionaalne jaotus, suuremad kulutused reisi kohta.

Reisimisega seotud kasvuhooonegaaside vähendamist ei ole riiklikul tasemel eraldi eesmärgina nimetatud.

User answer:

Sihtkohta reisimisega seotud heitkoguste vähendamise eesmärki ei ole Tartu linna omale seadnud. Nii nagu igal pool, nii mõjutas ka Tartus COVID kriis oluliselt turismi ning majutus- ja toitlustusettevõtjaid. Seega on Tartu fookus pigem olnud turismivaldkonna taastamisel ning linn on aktiivselt valmistunud Euroopa kultuuripealinna tiitliaastaks.

Tartu linn on omale seadnud eesmärgid autostumise vähendamiseks ning ühistranspordi ja kergliikluse populariseerimiseks. Sellega seotud eesmärgid on põhjalikumalt lahti kirjutatud punktides 3.14 ja 3.15.

Lisaks julgustatakse ka turiste võimalusel Tartusse reisimiseks ühistransporti eelistama: <https://visittartu.com/bus> ja <https://visittartu.com/train>

User answer:

Tartusse reisimiseks kasutatava transpordi heitkoguste vähendamise kord puudub nii riiklikul kui ka kohalikul tasemel. Turistidel soovitatakse võimalusel Tartusse reisimiseks ühistransporti eelistama: <https://visittartu.com/bus> ja <https://visittartu.com/train>

Tartu linn on omale seadnud eesmärgid autostumise vähendamiseks ning ühistranspordi ja

		kergliikluse populariseerimiseks. Sellega seotud eesmärgid on põhjalikumalt lahti kirjutatud punktides 3.14 ja 3.15. User answer: Tartu linna energia- ja kliimakava keskendub transpordi valdkonnas keskendub kava viie peamise strateegilise eesmärgi saavutamisele (lk 24): • jalgsi käimine, rattasõit ja ühistranspordi kasutus on kasvanud; • autokasutus väheneb; • tagamaa on ühendatud linnaga kiirete säästva transpordi lahenduste abil; • liikuvuskeskuseid ühendavad erinevad transpordiliigid; • transpordi planeerimine on integreeritud kliima-, energia-, keskkonna, tervise ja majanduse planeerimisega. Nende eesmärkide saavutamiseks on Tartu linn astunud samme autostumise vähendamiseks ning ühistranspordi ja kergliikluse populariseerimiseks. Tartu linnaliinibussid sõidavad rohegaasiga ning rattateede võrgustik laieneb iga aastaga. Nimetatud teemadega seotud eesmärgid on põhjalikumalt lahti kirjutatud punktides 3.14 ja 3.15. User answer: Tartu linn on omale energia- ja kliimakavas seadnud eesmärgid autostumise vähendamiseks ning ühistranspordi ja kergliikluse populariseerimiseks. Sellega seotud eesmärgid on põhjalikumalt lahti kirjutatud punktides 3.14 ja 3.15. Rattaliikluse ja rattateede võrgustiku arendamine on üks Tartu prioriteete ning Tartu on koostanud jalgrattaliikluse strateegilise tegevuskava aastateks 2019-2040.
3.14. Vähese keskkonnamõjuga liikumisvõimalused Sihtkohal on vähese keskkonnamõjuga liikumise strateegia, et vähendada turismipiirkondades liiklusest põhjustatud õhusaastet ja liiklusummikuid. Lihtsustatakse ja toetatakse kõndimist ning rattaga sõitmist, samuti kestlike ja vähese heitega sõidukite kasutust.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 (lisatud) peamiseks fookuseks on transpordivahendite ja -süsteemi keskkonnamõju vähendamisel. Tulenevalt Euroopa Liidu poolt seatud kliimaeesmärkidest, on arengukavas seatud eesmärgiks vähendada 2035. aastaks transpordisektori kasvuhoonegaaside heidet 30% võrreldes 2018. aastaga.

Oluline suund on erinevate liikuvusteenuste arendamine, sh. rohkem tähelepanu pöörata jalgrattaga ja jalgsi liikumisele, liinivõrgu arendamisel ka ühistranspordi atraktiivsemaks muutmisel.

Transpordi ja liikuvuse arengukavas on välja toodud liikumisvõimaluste hierarhia, mis näitab ära eelistatud valikud (jalgsi, jalgrattaga) kuni maanteetranspordini. Peaaegu igas linnas on olemas võimalus rentida jalgratast ja/või elektritõukeratast linnas liikumiseks.

User answer:

Tartul ei ole eraldi transpordi ja liikuvuse arengukava, kuid transport on ühe olulise valdkonnana välja toodud [Tartu energia- ja kliimakavas](#). Tartu linna energia- ja kliimakava transpordi eesmärgid (lk 18) on:

- säästlike liikumisviiside osakaalu suurendamine kõikides liikumistes,
- sõiduautode kasutuse vähendamine linnaliikluses,
- aktiivseks liikumiseks vajaliku taristu loomine,
- liikumiste ohutuse tagamine,
- muust liiklusest eraldatud kiire ja minimaalse keskkonnamõjuga ühistranspordi arendamine,
- liikumisviiside parem sidusus,
- teenuste toomine inimestele lähemale,
- innovatsioon teenuste arendamisel.

Tegevuskava tulemusena on aastaks 2030 säästlike liikumisviiside osakaaluks orienteeruvalt 60% kõikidest linnas tehtavatest päevastest liikumistest.

Autoliikluse ning sellega seotud müra ja heitgaaside vähendamiseks on Tartu linn viimastel aastatel teinud märkimisväärseid jõupingutusi jalgratta- ja jalakäijate liikluse edendamiseks. Linnavalitsus pingutab selle nimel, et kergliiklejad end linnaliikluses järjest mugavamalt tunneksid. Viimastel aastatel on Tartusse lisandunud kümneid kilomeetreid uusi kergliiklusteid ning rattaliiklusest on saanud Tartus eelisarendatav transpordiliik.

Tartu linna kodulehel on [jalgrattaliikluse alaleht](#) ning ka [rattateede kaart](#). Linnavalitsus

korraldab jalgrattasõidu propageerimiseks erinevaid üritusi. Näiteks tähistatakse kevadeti jalgrattahooaja avamist mitmete üritustega kesklinnas ning sügisei kutsutakse rahvusvahelisel autovabal päeval loobuma kesklinnas liikumiseks autost ning kasutama jalgratast, ühistransporti või võimalust käia jala. Jalgrattaga sõitmise oskuste parandamiseks korraldatakse kaks korda aastas jalgrattakooli kursusi koolilastele.

Tartu jalgrattahooaja avamise traditsioon ulatub aastasse 2011. kevadeti toimub kesklinnas või kaugemal hooaja avaüritus, kus pakutakse taas linlastele abi ratta korrashoiul, korraldatakse lasteüritusi ning julgustatakse tartlasi oma kahe rattaline sõiduk välja tooma ning hooaega alustama.

Lisaks on Tartus hästi toimiv ja rohegaasiga liikuv ühistransport. Linn on teinud jõupingutusi, et [bussiliikluse info](#) oleks operatiivselt ja mugavalt kättesaadav nii kodulehe, mobiiliäpi vahendusel kui ka bussipeatustes. Oma teekonda saab mugavalt planeerida [reisiplaneeri ja](#) abiga.

User answer:

Visittartu vastav [alalehekülg](#) annab hea ülevaate kõikidest Tartus liikumise võimalustest. Lisaks saavad turistid vajaliku info turismiinfopunktist, kus neid vajadusel alati nõustatakse.

Kuna parkimine on tasuline ning parkimiskohtade arv on piiratud, siis on vähese mõjuga transpordiliikide kasutamine Tartus kokkuvõttes mõistlikum, kui oma autoga liikumine. Lisaks on Tartu kompaktne ning suur osa turismiattraksioonidest on üksteisest lühikese jalutuse kaugusel.

Mugavat ja soodsat liikumisvõimalus pakuvad ka linnarattad. [Rattaringluses](#) on kasutada enam kui 750 ratast ja 94 rattaparklat. Kaks kolmandikku ratastest on elektrimootoriga, mis annab väntamisel lisa jõudu. Linnarataste laenutamine on lihtne ja mugav ning vajalik info on kättesaadav nii eesti kui ka [inglise keeles](#). Lisaks rattaringluse süsteemile saab Tartus kasutada ka Bolt elektritõukerattaid.

Eelnevale lisaks saavad turistid Tartus mugavalt liigelda rohegaasiga sõitvate linnaliinibussidega. Kogu info on kättesaadav [visittartu](#) lehel ning [linna kodulehel](#).

		Turistidele on eesti ja inglise keeles kättesaadav kaart jalutuskäik Tartus. Jalutuskäik südalinnas seob kokku kõik selle, mille üle tunneme Tartus uhkust, ja soovime, et seda saaks kogeda iga tartlane ja Tartu külaline. Lisaks saab linna külaline turismiinfopunkti ning ka Tartu kodulehelt rattateede kaardi. Rattaringluse ning rohegaasiga sõitva ühistranspordi eest on Tartu pääsenud ka Green Destination edulugude hulka.
3.15. Ühistransport Ühistransport on korraldatud nõuetekohaselt ja on tehtud jõupingutusi, et minna üle kestlike vähese heitega sõidukitele. Ühistranspordi kasutamist soodustatakse.	✓ ✓	User answer: No User answer: Tartus on 13 bussiliini, lisaks kaks ööliini. Linna bussiliine teenindab 64 madalapõhjalist bussi. Kõik Tartu linnaliini bussid sõidavad keskkonnasäästliku gaasiküttega. Tartu ühistranspordi kasutamist soodustab mobiilirakendus, mis võimaldab sirvida sõiduplaane ja marsruute ilma võrguühenduseta. Võrguühenduse olemasolul saab vaadata busside väljumisi reaajas. Rakendus näitab ka kaardil, kus telefoniomanik asub ning kus on lähim talle sobiv bussipeatus. Lisaks saab lisada esilehele enda lemmikpeatused igapäevase kasutamise lihtsustamiseks. Liikumismarsruute aitab mugavalt planeerida reisiplaneeri ja. Tartu linnas on linnaliinide bussipeatustesse paigaldatud 44 elektroonilist bussinfo tablood. Tablood on kahe, nelja või kuue inforeaga. Tabloodel kuvatakse sõiduplaani infot (tunnid ja minutid). Esimesena kuvatakse bussi saabumise aeg, seejärel bussiliini number ja lõpuks bussi marsruut. Tartu linn kasutab kaasaegset piletimüügisüsteemi, mis on kasutusel paljudes kohtades üle Eesti ja Euroopa. Kogu bussiliiklusega seotud info on koondatud Tartu kodulehe bussiliikluse alalehele. Info on kättesaadav ka inglise keeles. Alates 1. jaanuarist 2020 sõidavad Tartu linnaliinide kõik 64 bussi taastuvkütusega - biometaani ehk rohegaasiga. Tartu on üks vähestest keskmise suurusega linnadest Euroopas, kus linna kogu ühistranspordisüsteem on viidud üle taastuvkütusele. Tartu rohegaasiga sõitvad

		bussid on nimetatud ka üheks Green Destination edulooks. Energiasäästliku linnatranspordi ja kõigi temaatiliste projektide kohta saab detailsema ülevaate vastava alalehe kaudu. User answer: Ühistranspordi arendamine on Tartu linna üks peamisi prioriteete. Tartu liinivõrgu analüüsi tulemustest selgub, et 99,6% tartlastest elab kuni 500 meetri kaugusel lähimast bussipeatusest ning 88,2% vähem kui 300 meetri kaugusel lähimast peatusest. See tähendab, et Tartu on tegelikult bussipeatustega väga hästi kaetud ning parema kvaliteedi tagamiseks on eelkõige oluline kujundada liinivõrk, mis võimaldaks maksimaalselt ühe ümberistumisega jõuda kõikidesse võimalikesse sihtkohtadesse, optimeerides nii erinevate sihtpunktide vahel liikumisele kuluvat aega. Tartus on kokku 294 bussipeatust. Linnaliini busside graafik on kujundatud nii, et tiptunnil liiguvad bussid tavapärasest sagedamini. Täpsema ülevaate bussigraafikutest peatuse kohta saab bussiliikuse lehelt. Lisaks saab bussiaegade kohta infot ka vastavast mobiilirakendusest. Turismi seisukohast vaadates on oluline, et linnaliini bussiga pääseks kõikide peamiste atraktsioonide juurde ning Tartus on see tagatud. Bussiga saab mugavalt nii ERMi, AHHAAsse kui ka mujale. Kogu bussiliikluse info on Tartu kodulehel ja visittartu lehel kättesaadav ka inglise keeles.
3.16. Energiatarbimise vähendamine Sihtkohas on seatud eesmärgid koguste ja energiatarbimise vähendamiseks ning tõhususe parandamiseks on kasutusele võetud meetmeid.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Statistikaameti andmete järgi oli Eesti 2021 aasta tegelik elektri lõpptarbimine 32 TWh/a ning primaarenergia tarbimine 52 TWh/a. Eesti riiklik energia- ja kliimakava ehk REKK (lisatud) seab 2030. aasta eesmärgiks hoida energia lõpptarbimist tasemel 32 kuni 33 TWh/a ja vähendada primaarenergia tarbimist kuni 14% võrreldes viimaste aastate tipuga (~60 TWh/a). Eesmärk on kooskõlastatud EU direktiivi (lisatud) eesmärgiga vähendada Euroopa Liidu energiatarbimist 2030. aastaks vähemalt 32,5%

Primaarenergia tõhusama tarbimise (ala)eesmärkideks on muuhulgas alternatiivsete kütuste kasutuselevõtu suurendamine transpordis (sh. ka motoriseeritud individuaaltranspordi nõudluse vähendamine), olemasoleva hoonefondi energiatõhususe suurendamine ning energiasääst ka muudes sektorites.

Selleks, et energia säästlikumat kasutamist rakendada, on muuhulgas Eestis olemas riiklikud maksud, toetatakse elumajade ja kohalikele omavalitsustele kuuluvate hoonete rekonstrueerimist (suurendada energiatõhusust vähemalt miinimumnõuetele vastavaks), tänavavalgustuse parendamist ning kaasajastamist (sh. andurid, efektiivsemad lambipirnid), transpordisektori elektrifitseerimist ja korrashoidu.

Eesti energiamajanduse arengukava aastani 2030 elektri-, soojus- ja kütuse- majanduse, transpordisektori energiakasutuse ja elamumajanduse energiakasutusega seonduvad tuleviku tegevused.

User answer:

[Tartu energia 2030](#) sõnastab visiooni: Tartu on hea energiaga targalt arenev kogukond ja roheline teerajaja.

Tartu strateegilised eesmärgid on järgmised:

- Vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga.
- Munitsipaalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest.
- Jõuda uuele tasemele taastuvenergia tarbimises ja tootmises.
- Kohaneda kliimamuutustega.
- Süvendada koostööd teiste Euroopa linnadega kliimaneutraalsuse saavutamisel ja võtta osa erinevatest Euroopa initsiatividest, sh „100 kliimaneutraalset linna aastaks 2030“ (lk 4).

Kava eesmärkide täitmiseks on kõige olulisem tegevus kogukondliku kokkuleppe saavutamine. Leppega saavad liituda kõik Tartu elanikud, siin tegutsevad või Tartuga seotud organisatsioonid ja korteriühistud. Leppe eestvedajaks ja eeskujuks on Tartu Linnavalitsus, kes võtab kohustuse loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid). Ühtlasi võtab

Tartu Linnavalitsus eesmärgi minna avalike teenuste osutamisel järk-järgult üle taastuvatest allikatest pärit energiale ja heitmevabadele transpordikütustele.

Tegevuskava peamised tegevused eratranspordist tuleneva emissiooni vähendamiseks on suunatud linnasisese jalgsikäimise ja rattaliikluse suurendamisele, linnapiiri ületava autoliikluse vähenemisele ja autode arvu vähendamisele linnaruumis. Liikuvuse kavandamisel linnas järgitakse põhimõtet, et liikumisviise eelistatakse sellises järjekorras: jalgsi käimine, rattaliiklus (sh elektrimobiilsus), ühistransport, eratransport (lk 4).

User answer:

Tartu energia- ja kliimategevuskava [Tartu Energia 2030](#) kohaselt on Tartu eesmärk saada aastaks 2050 täielikult kliimaneutraalseks linnaks (Tartu Energia 2030, lk 2). Aastaks 2030 on Tartu eesmärk vähendada CO2 heitkoguseid 40% võrreldes 2010. aastaga (lk 8).

Üheks näiteks Tartus energiatarbimise vähendamisest on motoriseeritud transpordi kasutamise vähendamine. 2030. aasta eesmärk on, et 60% Tartus tehtud sõitudest oleks tehtud säästvalt (kõndimine, jalgratas, avalikud rohelised biogaasibussid). (Transport 5.4, lk 24–28). Selle eesmärgi täitmiseks on Tartu aktiivselt arendanud kergliiklusteid ja käivitanud rattaringlusüsteemi, millest on juba eelnevates punktides 3.14 ja 3.15 pikemalt juttu.

Lisaks on Tartu aktiivselt panustanud nii linna enda, erasektori kui ka korterelamute energiatõhususe suurendamisse. Täpsema ülevaade projektidest ja algatustest saab vastavalt [alalehelt](#). Näiteks renoveeriti projekti [SmartEnCity](#) raames aastatel 2018 kuni 2020 kokku 17 nõukogude liidu aegset kortermaja liginullenergiahooneks.

[Tänavavalgustus](#) on iga linnakeskkonna oluline osa, et tagada elanikele turvaline elukeskkond. Samas kulub teede ja tänavate valgustamisele kogu maailmas hinnanguliselt 2% elektritarbimisest. Tartu linn on viimaste aastate jooksul muutnud tänavavalgustust säästlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks. Tihedama liiklusega tänavatel on vahetatud välja ligi 1500 valgustit (10–11% tänavavalgustite üldarvust) ja üle poole neist on raadio teel juhitud LED-valgustid. Säästlikud LED-valgustid koos valgustite targa juhtimise lahendusega aitavad kohalikel omavalitsustel säästa aastas kuni 85% energiat.

Tartu linna säästvate algatuste kohta saab ülevaate vastavalt [alalehelt](#).

		Tartu energia- ja kliimakava "Tartu Energia 2030" strateegiliste eesmärkide täitmist mõõdetakse iga-aastaselt. Senised tulemused energiatarbimise vähendamisel: Eesmärk: Vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga. Senised tulemused: 2017 - 709 000 tCO2 ekv; 2021 – 444 000 tCO2 ekv. Eesmärk: Munitsipalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiaallikate kasutamisest. Senised tulemused: 90% linna hoonetest kasutab kõrge tõhususega kaugkütet, millest 85% energiast tuleb taastuvatest allikatest. Munitsipalsektor tarbib 100% roheelektrit. Eesmärk: Jõuda uuele tasemele taastuvenergia tarbimises ja tootmises. Senised tulemused: - Munitsipalsektor on kaardistanud PV-jaamade paigaldamise võimalused ja vajadused oma hoonetele ning jätkab iga aasta uute jaamade paigaldamisega. - Tartu linn liitus 18. mail 2023 Eesti Vesinikuoru initsiatiiviga. - Kaugkütte firma Gren on paigaldanud esimese suure soojusenergiasalvesti, et emaldada aastaks 2030 kõik fossiilsed energiaallikad kaugkütte võrgust. - Tartu linnaliinibussid sõidavad kohalikul toodetud biogaasil.
3.17. Taastuvenergia Kogustele on seatud eesmärgid ning taastuvenergia kasutamise suurendamiseks ja fossiilkütustest sõltumise vähendamiseks on võetud meetmeid. Rakendatud on majanduslikke stiimuleid taastuvenergia	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eesti eesmärgid taastuvenergiale üleminekuks on kehtestatud energiamajanduse korralduse

tehnoloogiate kasutuselevõtu soodustamiseks.

seaduses. 2022. aasta oktoobris võeti vastu eesmärk jõuda aastaks 2030 kasutada Eestis ainult taastuvatest energiallikatest tulevat elektrienergiat. Energiamaajanduse arengukava 2030 aastani. 2021. aasta suvel avaldas Euroopa Komisjon uue kliima- ja energiaalase seadusandluse paketi „Eesmärk 55“, et saavutada ELi 2030. aasta kliimaeesmärk teel kliimaneutraalsuseni. Eesti 2035 tegevuskava seab 2035. aastaks kasvuhoonegaaside netoheite eesmärgiks 8 mln tonni CO2 ekvivalenti, mis on 80% vähem heiteid kui 1990 aastal.

Vabariigi Valitsus on kinnitanud "Eesti riikliku energia ja kliimakava" (REKK) aastani 2030, mis koondab Eesti energia- ja kliimapolitiika eesmärgid, nende täitmiseks välja töötatud 71 meetet. Taastuvenergeetika alased eesmärgid on välja toodud ka Eesti 2035 strateegias.

Energeetika sektori ja tööstuse kasvuhoonegaaside heitme piiramisel eelistatakse teadus-, arendus- ja innovatsioonisuundi, millega edendatakse tõhusate energiatehnoloogiate arengut ning kodumaise taastuvenergiaressursi maksimaalset väärimdamist. Muuhulgas soodustatakse taastuvenergia tootmistehnoloogiate arendamist ja biomassi teadmiste põhised, säästlikku ja jätkusuutlikku väärimdamist. Samuti on oluline arendada olemasoleva tööstuse süsinikumahukust vähendavaid ja võrkudega seotud tehnoloogiaid ning nende kasutust.

User answer:

[Tartu energia- ja kliimakava](#) eesmärgid on järgmised:

- Munitsipaalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiallikate kasutamisest.

- Jõuda uuele tasemele taastuvenergia tarbimises ja tootmises.

Senised tulemused:

1. Munitsipaalsektoris (linnale kuuluvad hooned, tänavavalgustus, ühistransport, transpordivahendid) loobuda mittetaastuvate energiallikate kasutamisest.

- 90% linna hoonetest kasutab kõrge tõhususega kaugkütet, millest 85% energiast tuleb

taastuvatest allikatest.

- Munitsipaalsektor tarbib 100% roheelektrit.

2. Jõuda uuele tasemele taastuenergia tarbimises ja tootmises.

- Munitsipaalsektor on kaardistanud PV-jaamade paigaldamise võimalused ja vajadused oma hoonetele ning jätkab iga aasta uute jaamade paigaldamisega.

- Tartu linn liitus 18.mai 2023 Eesti Vesinikuoru initsiatiiviga.

- Kaugkütte firma Gren on paigaldanud esimese suure soojusenergiasalvesti, et aastaks 2030 välistada kaugkütte võrgust kõik fossiilsed energiaallikad.

- Tartu linnaliini bussid sõidavad kohalikult toodetud biogaasil.

Seatud eesmärkide seirega tegeleb linn iga-aastaselt. Seirega tegeleb kliimaspetsialist Kaspar Alev.

Central answer (Estonia Destinations):

User answer:

[Tartu liitus 2023. a kevadel vesinikuoru initsiatiiviga](#). 25.-26.05 toimusid Tartus vesinikupäevad, mille eesmärk on aidata kaasa Eesti vesinikumajanduse käivitamisele, tuues kokku avaliku- ja erasektori valdkondade esindajad ning saada ka uuemat kogemust riikidest, mis on vesinikutehnoloogia arenduses esirinnas. Konverents tõstab ka avalikkuse teadlikkust vesinikutehnoloogia võimalustest.

		Teised Tartu taastuenergiaga seotud initsiatiivid: - Tartu kesklinna külmajaam on kaugjahutusjaam, mille eesmärk on toota külma ja varustada sellega jahutust vajavaid ärihooneid, kaubanduskeskuseid, hotelle jne. Kaugjahutusel on tavapärase jahutusega võrreldes mitu eelist, millest peamine on energiatõhusus. Tartu kaugjahutusjaam kasutab jahutuse tootmiseks nii traditsioonilisi tööstuslikke seadmeid kui ka külma jõevett. - Tartu elektri jaam on koostootmisjaam, kus ühe protsessi käigus toodetakse nii elektrit kui ka soojust. Jaamas toodetud elekter suunatakse elektrivõrku ja müüakse ASi Nord Pool Spot börsile, soojus aga suunatakse Tartu kaugküttevõrku, mille kaudu köetakse Tartu linna kodusid, kaubanduskeskusi, ärihooneid, munitsipaal- ja riigiasutusi, lasteaedu, koole, haiglaid, kultuuriasutusi jne. Elektri ja soojuse koostootmisjaama üldine tööpõhimõte on kasutada maksimaalselt ära kütuses sisalduvat energiat koostootmisprotsessi kaudu, saavutades seeläbi summaarselt protsessi võimalikult kõrge kasutegur. Lisainfo veebilehelt säätav Tartu.
3.18. Tõhus süsinikdioksiidi kompensatsioon Sihtkoht edendab ja võtab vajalikud meetmed, et pakkuda tõhusat süsinikdioksiidi kompensatsiooni sihtkohta reisimiseks, sealt lahkumiseks ning kohapeal liikumiseks.	✓ —	User answer: No User answer: User answer:

Kliimamuutustega kohanemine

2

Action		Details
3.19. Kliimariskidele reageerimine Sihtkoht selgitab välja kliimamuutustega seotud riskid ja võimalused. Turismiettevõtete asukoha, disaini, arenduse ja juhtimise puhul järgitakse kliimamuutustega kohanemise strateegiat, et muuta sihtkoht	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): <i>Suurimad riskid on temperatuuritõus, tormide sagedamine, merepinna tõus ja sademete hulga</i>

vastupidavamaks.

suurenemine. Olemas on kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 (lisatud), kus on välja toodud muuhulgas valdkondlikud probleemid ning mõjud, eesmärgid koos erinevate mõõdikute ja meetmetega. Turismivaldkond on sisse põimitud kliimamuutuste mõju turismile Eestis, kuid ei ole käsitletud turismi mõju sihtkohas. Arengukava sätestab meetmed kliimamuutuste leevendamiseks metsanduses, kalanduses jms. Arengukava soovib turismiarengukava(de)sse kaasata järgmised kliimamuutuste mõjuga kohanemise meetmed: kliimamuutuste mõju analüüsimine (sh mõju piirkondade arengule) ning erasektori teavitamine võimalikest mõjudest.

Aastal 2020 koostas SEI Tallinn CASCADE projekti raames aruande kliimariskidega kohanemisest Läänemere regioonis (lisatud). Aruandes käsitletakse kõiki olulisemaid mõjutegureid, võimalikke tulemeid, mis on tingitud regioonis toimuvast kliimamuutusest.

Rannikul ja saartel asuvates sihtkohtades on suur probleem erosiooniga, tormide põhjustatud veetõusud ja sellest tingitud rannikualade üleujutused. Keskkonnaministeerium on avalikustanud üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad, mis on riiklikult koordineeritud ja strateegiliselt kavandatud kliimakohanemise tegevuses kõige põhjalikumalt läbi töötatud valdkond.

Eestis on mitmeid õigusakte (keskkonnamõju strateegiline hindamine (lisatud), riskianalüüsi tulemuste arvestamine planeeringute koostamisel, ehituskeeluvööndi ning üleujutusosalade selgem määratlemine planeeringutes), mille alusel on võimalik planeeringute koostamisel kliimamuutustega kaasnevaid riske ennetada.

User answer:

[Tartu energia 2030](#) andmetel on Tartuga seotud kliimariskid järgmised (lk 33):

Kõrgeid kliimariske, millega kaasneb oht linlaste elule ning oluline majanduskahju, Tartus ei esine.

Keskmiseks hinnati külmalaine, kuumalaine, tormituule ja Emajõe üleujutusrisiki, kusjuures lähikümnenditel ägeneb järjest kuumalainete risk, kuid seoses kliima soojenemisega on juba vähenemas pakaserisk. Lumevaeste talvede tagajärjel väheneb ka kevadiste üleujutuste risk Emajõel.

Madalaks hinnati hoogsaju, põua, maastikupõlengu, lumetormi ning nullilähedase temperatuuri kõikumise riski. Keskpikas ettevaates suureneb hoogsajurisk, samuti sagenevad põuad, maastikupõlengud ja „nulli ümber päevad“, mis tõstab tulevikus riskitaset (Tartu energia 2030, lk 33).

Kohanemiskavas on püstitatud neli kohanemissuunda (lk 36):

- Roheline. Rohevõrgustiku ja haljastuse parendamine kliimarisikide maandamiseks.
- Sinine. Üleujutusriski, sh valingvihmade tulvariski maandamine.
- Taristu. Tormiriski ja teiste erakordsete ilmariskide maandamine.
- Teadlikkus. Tartlaste (ja küllastajate) ohutuse tõstmine riskiennetusega.

Näiteks teadlikkuse tõstmise puhul on tegevuskavas (lk 38) välja toodud, et teadlikkuse tõus on kõige kiirem ja odavam viis kliimarisike ennetada ja riskide avaldumisel neid oskuslikult ja käitumuslikult maandada. *Hooliva linnana peab Tartu suunama kohanemise ennetustegevusi just kliimatundlikele elanikkonna rühmadele ja nende kaitseks, sh eakad, väikelapsed, kroonilised haiged, vähekindlustatud ja kodutud. See tegevussuund hõlmab tihedat koostööd asjaomaste ametkondadega, et tõsta praktilisi kriisikäitumise oskusi, parandada seiret ja hoiatussüsteeme ning levitada ilmainfot. Kohanemiskava elluviimine eeldab nii ametnike kui ka teiste rakendusasutuste ja ettevõtete töötajate koolitamist. Samuti peavad ülikoolid uurima kliimamuutusi ja pakkuma uuenduslikke kohanemislahendusi nii Tartu kui ka laiemalt Eesti kliimakaitseks. Suhteliselt tagasihoidlik on kliimateadlikkuse tõusus seni ka sotsiaalkampaaniate roll, mis vajab ühendamist hästi sisse töötatud keskkonnateadlikkuse programmidega.*

User answer:

Kliimarisikide **kohanemiskavas** on püstitatud neli kohanemissuunda (Tartu energia 2030, lk 36):

- Roheline. Rohevõrgustiku ja haljastuse parendamine kliimarisikide maandamiseks.
- Sinine. Üleujutusriski, sh valingvihmade tulvariski maandamine.
- Taristu. Tormiriski ja teiste erakordsete ilmariskide maandamine.
- Teadlikkus. Tartlaste (ja küllastajate) ohutuse tõstmine riskiennetusega.

Kõik eelpool nimetatud riskid puudutavad ka turismivaldkonda. Tartu linna ettevõtluse arengu

		osakond ning ka visittartu teevad tihedat koostööd turismivaldkonnaga nii kliimakavas toodud eesmärkide saavutamiseks kui ka kliimariskide kohanemistrateegia rakendamiseks. Korraldatakse erinevaid koolitusi, infopäevi ning tehakse tõhusat koostööd linna külaliste paremaks teavitamiseks.
3.20. Kliimamuutuste teave Elanikke, turismiettevõteteid ja külalaste teavitatakse igasugusest eeldatavast kliimamuutusest, sellega kaasnevatest riskidest ning tulevikutingimustest.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): No User answer: No Central answer (Estonia Destinations): <i>Eestis on loodud Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030, kus käsitletakse prognoositavaid kliimamuutusi. Eestis on 21. sajandi jooksul oodata temperatuuritõusu, mis juba 20. sajandi teises pooles on Eestis olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad jää- ja lumikatte vähenemine; kuuma- ja põua perioodid; muutused taimekasvus; võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused; elanike terviseprobleemide sagenemine jms. Sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemine jms. Merepinna tõus ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms. Tormide sagenemine ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimise võimele.</i> Lõppenud ja käimas on mitu kliimaprojekti ning kliimamuutuste mõju on käsitletud paljudes teaduslikes uurimistöodes, kuid teave on killustatud eri valdkondade ja asutuste vahel. Arvestades, et kliimamuutused mõjutavad nii majandust, keskkonda kui ka tervet ühiskonda, on oluline tagada kõikide asjakohaste valdkondade ja haldustasandite sidumine kohanemismeetmetega ning luua ühiselt kokkulepitud riiklik strateegiline raamistik - riiklik kliimamuutustega kohanemise arengukava, kuhu oleksid koondatud kõik kõnealuse teemaga seotud eesmärgid ja tegevused. Riigi ja ametkondade kohus on luua gruppidele ja indiviididele kohanemiseks soodsad ühiskondlikud struktuurid: õiguslikud raamid, teave ja mentorlus, tehniline tugi. Ühiskonna haavatavust ja kohanemist kliimamuutustega mõjutavad oluliselt ka teaduse ning hariduse tase

riigis, mis määravad selle, kui valmis ollakse kliimamuutusteks ja kui täpselt osatakse nendega kaasnevat hinnata.

User answer:

[Tartu energia 2030](#) on kliimamuutustega kohanemise kavas püstitatud neli kohanemissuunda (lk 36):

- Roheline. Rohevõrgustiku ja haljastuse parendamine kliimarisikide maandamiseks.
- Sinine. Üleujutusrisiki, sh valingvihmade tulvariski maandamine.
- Taristu. Tormirisiki ja teiste erakordsete ilmariskide maandamine.

- Teadlikkus. Tartlaste (ja külastajate) ohutuse tõstmine riskiennetusega.

Kohalike elanike teavitamise suunal on üheks olulisemaks tegevuseks [Tartu kliimakogu](#) käivitamine. Kliimakogu eesmärk on kaasata linnaelanikud aruteludesse, kuidas muuta Tartu tänavaruumis liikumine ja viibimine ohutumaks ning atraktiivsemaks. Esimene kliimakogu toimus 2022. aasta aprillis-mais. Kliimakogus osales 45 juhuvalimi teel valitud tartlast - läbilõige Tartu elanikest, arvestades sugu, vanust, elukohta, tööalast hõivatust ja emakeelt. Kutse kliimakogusse saadeti ligikaudu 15 000 tartlasele. Kliimakogu tegi linnavalitsusele ettepanekud, kuidas suurendada Tartu tänavate turvalisust ja tervislikkust, vähendada liiklusest tulenevat müra- ja õhureostust linnaruumis ning kujundada kliimasõbralikumat tulevikku.

Lisaks panustab linn aktiivselt elanike teadlikkuse tõstmisesse toetades näiteks [keskkonnaalaseid väikeprojekte](#). Tartu loodusmaja on kliimamuutustega seotud teemasid käsitlenud juba 10 aastat, hiljuti rajati [kliimaõpperada](#), mis juhib linnaelanike ja külaliste tähelepanu inimese tekitatud keskkonnaprobleemidele, mis on seotud kliimamuutustega ja elurikkuse vähenemisega, ning tutvustab olemasolevaid kliima- ja keskkonnateadlikke lahendusi.

Elanikke, turismiettevõtjaid ja külastajaid teavitatakse operatiivselt, kui Tartut ähvardab mõni konkreetne ohtlik sündmus või nähtus, näiteks [lumetuisk](#). Lisaks korraldab linn ettevõtjatele regulaarselt erinevaid koolitusi ja infopäevi.

4. Kultuur & Traditsioonid

6

Kultuuripärand

3

Action			Details
4.1. Käegakatsutav kultuuripärand Kultuuriväärtuste – nagu varemete ja ehitiste, tüüpilise või traditsioonilise arhitektuuri, linnakujunduse, kultuurmaastike ning arheoloogiliste väljakaevamiste – hindamine, säilitamine, autentsuse kinnitamine ja esteetiline esitlemine toimub nõuetekohaselt.	✓	✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Kultuurimälestiste register: https://register.muinas.ee User answer: Tartu linnas on riikliku kaitse all Tartu muinsuskaitseala ja 365 kinnismälestist (ehitis-, ajaloo-, arheologia- ja kunstimälestised. Kinnismälestistest umbes kolmandik asub muinsuskaitsealal, peaaegu kolmandik Tartu linna miljööväärtuslikel aladel ja umbes kolmandik väljaspool kaitstavaid piirkondi (Tartu linna üldplaneering 2040). Linnas paikneb 23 arheoloogiamälestist, 79 ajaloomälestist ja 248 ehitismälestist. Kõik mälestised on kantud kultuurimälestiste riiklikku registrisse, kust leiab infot nende ajaloo ja väärtuste kohta. Tartus on muinsuskaitse alla võetud ka 25 arheoloogiamälestist. Vanim neist on 1997. aastal leitud Ihaste hilismesoliitikumiaegne asulakoht. Vanimaid on ka venekirvekultuuri matmispaik Karlovas, mis avastati juba 1911. aastal. Kaitsenimistus on veel eestlaste muinaslinnuse asukoht, ohvikivi Toomemäel, mitu juba arvatavasti muinasajal tekkinud asulakohta ja keskaegset või varasemat kalmistut. Arheoloogiline kaitse kohaldub ka kogu linnamüüri ja muldkindlustustega ümbritsetud linna tuumikalale ja keskaegsete eeslinnade alale. Kinnismälestiste, nende kaitsevööndite ja

muinsuskaitseala ehitamise, restaureerimise, konserveerimise ja linnakujunduse täpsemad põhimõtted annavad muinsuskaitseadus ja selle rakendusaktid ning muinsuskaitsealal ka kaitsekord.

Central answer (Estonia Destinations):

Muinsuskaitseadus (lisatud est/eng) on kehtestatud kultuurimälestiste, muinsuskaitsealade ja neid ümbritseva keskkonna säilitamiseks ja kaitsmiseks. Seadus hõlmab ka arheoloogilisi leide, leiukohti ja vaimse kultuuripärandi kaitsmist. Muinsuskaitseadus käib käsikäes ehitusseadustiku ning maaparandusseadusega.

Eestis on aastatega kujunenud kahe tasandi süsteem: tulenevalt muinsuskaitseadusest tegeleb riigi tasandil mälestiste kaitse korraldamisega riiklik muinsuskaitseamet, kohalikele omavalitsustele on planeerimisseadusega antud õigus ja kohustus oma kultuuripärand määratleda ning seada tingimused pärandi säilimiseks ja kasutamiseks. Allikas: <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/arhitektuur/kes-vastutab-kodukandi-kultuuriparandi-eest/>

Riikliku järelevalvet teostab muinsuskaitseamet, mis haldab ka kultuurimälestiste registrit ning muuseumide infosüsteemi. Samuti väljastab muinsuskaitseamet kultuuriväärtuste väljaveotaotlusi ja pädevustunnistusi. Kultuurimälestiste riiklikus registris on kõik Eestis riikliku kaitse all olevad mälestised (link lisatud). Kultuuripärandi kaitse rahvusparkides, parkides ja puistutes ning ajaloolis-kultuuriliste väärtustega looduslikel üksikobjektidel ning maastikuilme säilitamine maastikukaitsealadel on keskkonnaameti vastutusala.

Muinsuskaitse all olevatele linnaruumi osadele on loodud tegevuskavad, mida reguleerib Muinsuskaitseadus. Tegevus- või arengukavades on välja toodud sobivate ruumiliste ja funktsionaalsete lahenduste, sh rahastamisvõimaluste leidmine, mis tagaksid asumi säästva arengu. Näiteks on olemas eraldi arengukava Tallinna vanalinnale (link lisatud).

Kultuurimälestiste register: <https://register.muinas.ee>

Tallinna vanalinna arengukava 2014-2021: <https://www.riigiteataja.ee/akt/417062014022>
(Vanalinna arengukava 2023-2035 on hetkel koostamisel)

User answer:

Mälestis on riigi kaitse all olev kinnis- või vallasasi, selle osa, asjade kogum või terviklik ehitiste rühm, millel on ajalooline, arheoloogiline, etnograafiline, linnaehituslik, arhitektuuriline, kunstiline, teaduslik, usundilooline või muu kultuuriväärtus, mille tõttu see on kehtiva seadusega tunnistatud mälestiseks.

Mälestised liigitatakse üldisel tasandil kinnis- ja vallasmälestisteks. Tartu linnavalitsuse arhitektuuri- ja ehituse osakonna kultuuriväärtuste teenistus tegeleb Tartu linnas asuvate kinnismälestistega, mille hulka kuulub nii arheoloogia-, ajaloo- kui ka ehitismälestisi. Objekt tunnistatakse mälestiseks valdkonna eest vastutava vabariigi valitsuse ministri käskkirjaga muinsuskaitseametis eksperdihinnangu ja muinsuskaitse nõukogu ettepanekute alusel. Tartu linna territooriumil paikneb 23 arheoloogiamälestist, 79 ajaloomälestist ja 248 ehitismälestist. Kõik mälestised on kantud kultuurimälestiste riiklikku registrisse, kust leiab infot nende ajaloo ja väärtuste kohta.

[Tartu muinsuskaitseala](#) ning sellega seotud teemasid avab Anni Martin artiklis "[Kus elab linna vaim?](#)". Martin kirjutab: "*Muinsuskaitse valdkonnas puutuvad ühtaegu kokku koha ja kogukondade identiteediloo, hea ruum, kestlik arendamine ja rohepööre. /.../ Kestliku arendamise tulemus on see, kui ressursi kasutatakse mõistlikult ja see rahuldab praeguste põlvkondade vajadusi ilma tulevaste põlvkondade võimalusi kahjustamata. See on terviklik lähenemisviis, mis arvestab kogukulu ühiskonnale ja ühendab majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonna aspektid.*"

Üheks heaks näiteks Anni Martini kirjeldatud dilemmast oli ka hiljutine Tõnis Siiguri plaan Tartu Toomkiriku varemetesse restoran rajada. Teemast annab hea ülevaate Sirbi artikkel "[Kuidas suhtuda Toomkiriku varemetesse kavandatavasse restorani?](#)".

User answer:

Tartus on muinsuskaitse reguleeritud [Tartu vanalinna muinsuskaitse põhimäärusega](#). Tartu vanalinna muinsuskaitsealast ja kaitsevööndist annab hea ülevaate vastav [kaart](#).

Tartu muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise protsess on endiselt pooleli, kuid avalikult on kättesaadav [kaitsekorra eelnõu](#) ning selle [seletuskiri](#).

[Tartu linna üldplaneering 2040](#) ütleb järgmist: *Kinnismälestiste kaitse eesmärk on tagada*

ajaloolise mahu, substantsi, konstruktsiooni, ruumistruktuuri, arhitektuursete ja kunstiliste detailide säilimine (hoonete puhul nii eksterjööris kui ka interjööris) ning nende terviklikkuse taastamine ajalooliste andmete alusel. Enamiku kinnismälestiste seisukord on hea või rahuldav, halvas või avariilises seisukorras on u 5% mälestistest. Halvas või avariilises seisukorras mälestise kordategemise soodustamiseks püütakse leida võimalus täiendava ehitusõiguse määramiseks mälestise krundil (kaitsevööndis).

Kui ei ole määratud teisiti, siis on mälestise kaitsevöönd 50 m, tihedalt koos asuvatele mälestistele on määratud ühine kaitsevöönd. Kaitsevööndi eesmärk on tagada mälestise vaadeldavus ja mälestist toetav ruumiline kontekst. Seepärast tuleb mälestise kaitsevööndis püüda säilitada kinnistute struktuur, ajalooliselt välja kujunenud teestik, maastik, pinnavormid, haljastus, väikevormid, ajalooliste hoonete olemasolev maht jm ajastukohane. Uute hoonete ehitamisel mälestise kaitsevööndis tuleb vältida mälestisega võrreldes ebaproportsionaalselt suurt hoonemahtu.

Linnaruumis, kus majad asuvad tihedalt ja ühetaoliselt tüksteise kõrval kindlal ehitusjoonel, on sellise linnalise struktuuri jätkumine olulisem kui mälestise igakülgne vaadeldavus. Hoonete puhul, mis on algupäraselt ehitatud igast küljest vaadeldavana avarasse keskkonda (villalikud elamud, mõisahooned, kirikud, haiglad, tehased jt hooned), on oluline mälestise igakülgne vaadeldavus. Lubatud on mälestise vahetust lähedusest kõrghaljastuse eemaldamine, kui see hakkab mälestist ohustama (nt Uspenski kirikut ja linnamüüri).

Tartu linnas tegeleb kultuuriväärtuste teemaga ehituse ja arhitektuuriosakonna kultuuriväärtuste teenistus. Muuhulgas on teenistuse ülesandeks jälgida [muinsuskaitsealal ja mälestistel tehtavaid töid](#).

Kultuuriväärtuste teenistuse kirjaliku loata on mälestisel ja muinsuskaitsealal keelatud:

konserveerida ja restaureerida; ehitada, sealhulgas ehitada välja katusealune ning ehitada kangialune ja/võidõu kinni ja/või täis; teha uuringuid, millega kaasneb ehitise muutmise (nt eemaldataksedviimistluskihid); muuta maakasutuse sihtotstarvet kinnistul, millel paikneb arheoloogiamälestis või muinsuskaitseala; muuta katusemaastiku ja ehitise fassaadi, sealhulgas uksi, aknaid, treppe, väravaid jms; muuta mälestise või ehitise ilmet, sealhulgas muuta värvilahendust ja paigutada ehitisedetaile ümber; paigaldada mälestisele, ehitisele või muinsuskaitsealale mis tahes seda kahjustav

		või selle ilmet muutev objekt, sealhulgas teisaldatav objekt, näiteks kiosk, müügipaviljon või välikohvik, valgustus- ja muu seade, tehnovõrk ja -rajatis, teabekandja ning reklaam; kasutada algupärasest erinevaid ja algupäraseid matkivaid ehitusmaterjale; teha haljastus-, raie-, kaeve- ja maaparandustöid; muuta ajalooliselt väljakujunenud tänavatevõrku, ehitusjoont ja kinnistute piire. Lisaks on mälestisel kultuuriväärtuste teenistuse kirjaliku loata keelatud: teha pinnase eemaldamisega seotud töid; eemaldada ja rikkuda siseruumis avatud arhitektuurseid ja konstruktiivseid elemente ja detaile ning eemaldada konstruktsioone nende algsest asukohast, neid katta või muul viisil rikkuda; rajada teid, trasse ja võrke.
4.2. Toimetulek turismi mõjuga kultuurile Ebasoovitava mõju vältimiseks aidatakse kaasa sellisele turismile, mis hindab kultuuriväärtusi, kultuuripärandit, kultuurile olulisi maastikke ja maakasutust. Igasugust mõju, sh kahjustusi, kohaliku kultuuri häirimist ja seisundi halvenemist, jälgitakse hoolikalt ning sellega tegeletakse.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Tartus ei ole täheldatud turismi mõjuga seotud negatiivset mõju kultuuriobjektidele, ehituspärandile, kultuuriliselt olulistele maastikele, maakasutusele ja kohalikule kultuurile. Pigem on fookus olnud sellel, et erinevaid linnas asuvaid kultuuriväärtuseid veelgi atraktiivsemalt tutvustada ning seeläbi nende külastatavust suurendada. Tartu muinsuskaitseala kaitsekorra eelnõu sõnastab muinsuskaitseala väärtused ja nende hoidmise põhimõtted. Üheks Tartu muinsuskaitseala väärtuseks on mitmekesine, inimõõtmeline ja kultuurimälu hoidev elu-, töö-, õppe- ja puhkekeskkond, milles on võimalik tunnetada linna ajalugu selle erinevate etappide kaudu. Eelnõu seletuskiri täpsustab (lk 14): <i>Puhkekeskkond on mõistetav ennekõike turismi ja ettevõtluse kontekstis. Tartu ajalooline linnatuumik on atraktiivne puhkamise eesmärgil külastatav ala nii Tartu teistest asumitest, linna ümbritsevatest valdadest kui ka Eestist ja maailmast laiemalt, et siin aega veeta ja nautida pärandirikkast linnaruumi. Tartu on atraktiivne nii sise- kui ka välituristile.</i>

Samuti on oluline, et muinsuskaitsealal asuvad haridus-, munitsipaal- ja riigiasutused ning ärid, mis annab võimaluse ajaloolist linna jätkuvalt mitmekesises funktsioonis kasutada ja põhjust muinsuskaitseala erinevatel kellaaegadel ja nädalapäevadel külastada.

Central answer (Estonia Destinations):

Muinsuskaitse all olevatele linnaruumi osadele on loodud tegevuskavad, mida reguleerib Muinsuskaitseadus. Tegevus- või arengukavades on välja toodud sobivate ruumiliste ja funktsionaalsete lahenduste, sh rahastamisvõimaluste leidmine, mis tagaksid asumi säästvat arengu. Näiteks on olemas eraldi arengukava Tallinna vanalinnale (link lisatud).

Eesti Teadusagentuur viis 2021. aastal läbi uuringu "Päranditurism Eestis: potentsiaal ja arenguvõimalused" (lisatud). Uuringu põhjuseks on asjaolu, et vaatamata väga rikkalikule ajaloo- ja kultuuripärandile on Eesti potentsiaal turismi, eeskätt väliturismi arendamiseks suuresti kasutamata ning välituristide raha jääb peamiselt linnadesse, eeskätt Tallinna. Maapiirkondadesse, v.a mõned paremini turundatud regioonid nagu Saaremaa ja Setomaa, jõuavad välituristid harva.

Päranditurism kujutab endast Eestis tugevasti alakasutatud potentsiaaliga valdkonda, millest võiks saada oluline tuluallikas nii riigi, regioonide, omavalitsuste kui ka ettevõtjate ja kohaliku elu tasandil. Päranditurismi arendamiseks leidub Eestis rohkelt kasutamata võimalusi ning see võiks etendada väga olulist osa regionaalarengus ja elu hoidmisel Eesti maapiirkondades.

Tallinna vanalinna arengukava 2014-2021: <https://www.riigiteataja.ee/akt/417062014022>
(Vanalinna arengukava 2023-2035 on hetkel koostamisel)

User answer:

Tartu muinsuskaitseala kaitsekorra koostamise protsess on endiselt pooleli, kuid avalikult on kättesaadav [kaitsekorra eelnõu](#) ning selle [seletuskiri](#).

Nagu juba eelpool nimetatud, on päranditurism Eestis tugevasti alakasutatud potentsiaaliga valdkonda, millest võiks saada oluline tuluallikas nii riigi, regioonide, omavalitsuste kui ka ettevõtjate ja kohaliku elu tasandil. Päranditurismi arendamiseks leidub Eestis rohkelt kasutamata võimalusi ning see võiks etendada väga olulist osa regionaalarengus ja elu hoidmisel

		Eesti maapiirkondades. Tartu ja Lõuna-Eesti kultuuripärandi tutvustamisega tegeleb Euroopa kultuuripealin Tartu 2024 programmiliin "Omapära ja Euroopa". Üheks programmiliini projektiks on "Toomemäe taasavamine". Kunsti ja teadust põimiv installatsioon "Elupäästjad" teeb kummarduse Tartu Ülikooli Eesti Geenivaramu tööle. Hämaras süttivad tuled Toomkiriku tornidel, müüril ja kooriosas. Belgia disainiagentuuri LIGHT-TO-LIGHT loodud efektne lahendus rõhutab Ida-Euroopa omaaegse suurima kiriku ilu ja jõudu. Projekti elluviimise tulemusena on Toomemägi ja Tartu Ülikool pärast 2024. aastat suuremad kultuuripärlid - nii kohalike kui välisküllastajate seas. Projekt aitab väärtustada ja esile tõsta ülikooli 400-aastast pärandit ning aitab kaasa tulevaste teadussaavutuste sünnile ja teaduspõhise mõtteviisi levikule. Tänu valgusprojektile loodud elektritaristule saab Toomemäel edaspidi mugavalt sündmusi korraldada ning elavdada Tartu kultuurielu.
4.3. Kultuuriliste artefaktide kaitse Ajalooliste ja arheoloogiliste artefaktide müük, väljapanek, kinkimine või nendega kauplemine on nõuetekohaselt reguleeritud. Seadustest antakse avalikult teada, sh turismiettevõtetele ja küllastajatele.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Kultuuri/arheoloogiliste esemete müüki ja kauplemist Eestis reguleerib muinsuskaitseaduse (lisatud) § 37. Vastavalt seaduse §-le 24 kuuluvad kõik arheoloogilised leiud riigile. Kultuuriväärtuste väljaveo ja importi reguleerib Kultuuriväärtuste väljaveo, ekspordi ja sisseveo seadus (lisatud); väljaveo luba on vajalik juhul, kui esemed on kultuuriväärtused vastavalt seaduse §-le 2. Luba on vajalik ka Euroopa Nõukogu määruse alusel kultuuriväärtusteks tunnistatud esemete eksportimiseks Euroopa Liidust. Lisateavet kultuuriväärtuste ühendusesisese veo loa taotlemise kohta (eesti keeles) leiata ameti kodulehelt. Kultuurimälestiste riikliku registri andmebaas sisaldab teavet kõigi Eestis riikliku kaitse all olevate mälestiste (ca 26 000) kohta. Eesti on ühinenud mitmete rahvusvaheliste konventsioonidega, mille põhimõtted on muinsuskaitsetöö aluseks. Need kokkulepped on järgmised: UNESCO 1972, 1970; Haagi konventsiooni esimene ja teine protokoll;

		Euroopa Ülemkogu konventsioonid. Veealuse kultuuripärandi kaitse konventsioon (lisatud) User answer: Tartus on kaitse all kokku 969 muinsusobjekti, mille hulka kuuluvad kultuurimälestised, muinsuskaitsealad ning ka arheoloogilised leiud ja leiud. Mälestiste nimekiri on leitav Kultuurimälestiste riiklikust registrist. Tartus asub ka Eesti Rahva Muuseum, mis on Eesti kultuuri peamine kaitsja, hoidja ja säilitaja. Tartus ei ole teadaolevalt viimasel ajal kultuuriteoste ebaetilise müümise või reklaamimisega seotud juhtumeid olnud. See on heaks tõestuseks, et riiklikud ja kohalikud regulatsioonid toimivad ning siinsed kultuuriteosed on kaitstud.

Inimesed ja traditsioon

3

Action		Details
4.4. Mittemateriaalne kultuuripärand Mittemateriaalset kultuuripärandit, sh kohalikke traditsioone, kunsti, muusikat, keelt, gastronoomiat ning muid kohaliku identiteedi ja eripärade aspekte, kaitstakse ja hoitakse nõuetekohaselt au sees.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Eesti kultuuri arengukava kultuur 2030 on seadnud eesmärgiks (lk 11): <i>Eesti kultuurimälu on hoitud ja hinnatud. Eesti rikkalik vaimne ja aineiline kultuuripärand on hästi hoitud, uuritud ja teadvustatud, kultuuripärand on elavas kasutuses ja inimestele oluline, tagatud on kultuuripärandi pikaajaline füüsiline ja digitaalne säilimine ning kättesaadavus. Eesti kultuurilugu on väärtustatud ja teaduslikult uuritud, avaldatakse ja uuritakse Eesti kultuuri seisukohast olulisi tüvitekste.</i> Olulisemaks vaimse kultuuripärandi hoidjaks on Eestis Eesti rahva muuseum. rahvakultuuri

valdkonna hoidmise ja arendamise eest seisab [Eesti rahvakultuuri keskus](#).

Tartus on rahvakultuuri valdkonnas oluline ära nimetada koolilaul ja rahvatants. Aastatel 2017–2019 tegutses Tartus vähemalt 137 koori ja umbes 4700 koorilauljat. Tartu linnas linnas vähemalt 123 avalikku koorikontserti.

(Allikas: <https://sirp.ee/s1-artiklid/c5-muusika/kas-teate-et-tartus-tegutseb-130-koori/>).

Tartumaa tantsupeol osales linnast 2022. aastal 79 tantsurühma kokku 1267 tantsijaga. Lisaks on rahvakultuuri puhul oluline ära nimetada ka folkloori valdkond, mis Tartus nii populaarne ei ole, kuid näiteks on viimasel ajal tänu algatusele "[Hakkame santima](#)" kasvanud laste ja noorte huvi mardi- ja kadripäeva vastu.

Iga aasta aprilli viimasel päeval toimuvad Tartu Tudengipäevad ja selle üks populaarsemaid üritusi Volbriöö, mis on kantud ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse. Volbriöhtul annab linnapea üheks öhtuks kogu oma võimu Tartu tudengitele. [Traditsiooni jätkati ka koroonakriisi ajal](#).

Alates 2015. aastast kuulub Tartu [kirjanduslinnana](#) UNESCO loovlinnade võrgustikku. Üheks Tartu kirjandusvaldkonna tippündmuseks on kirjandisfestival "[Prima Vista](#)".

Peamiseks vaimse kultuuripärandiga seonduvaks väljakutseks on piiratud ressursid, suhteliselt madalad palgad ning valdkonna tegijate vähene järelkasv.

Central answer (Estonia Destinations):

Vaimse kultuuripärandi kaitse on sätestatud muinsuskaitseaduses (lisatud) § 4. Vaimse kultuuripärandi kaitse tähendab vastavate tingimuste loomist kultuuripärandi elujõulisuse tagamiseks - väljaselgitamine, uurimine, dokumenteerimine ja populariseerimine.

2009. aastal loodi kultuuriministeriumi juurde vaimse kultuuripärandi nõukogu, Eesti Rahvakultuuri keskus (link lisatud), mis lähtub oma tegevusest UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsioonist. Eesti Rahvakultuuri keskus koostab ka Eesti vaimse kultuuripärandi nimekirja (lisatud). Nõukogu peamised ülesanded on:

Kultuuriministeriumi ja Eesti Rahvakultuuri Keskuse nõustamine vaimse kultuuripärandiga seotud küsimustes; Eesti vaimse kultuuripärandi nimistu sissekannete

kinnitamine; vaimset kultuuripärandi hoidmist ja väärtustamist puudutava teabe vahetamine ja levitamine.

Eesti on asutanud UNESCO Eesti Rahvusliku Komisjoni, mis on spetsialiseerunud rahu ja julgeoleku tagamisele maailmas, edendades rahvusvahelist koostööd erinevates valdkondades. Eesti kuulsaim UNESCO nimekirja kantud vaimne pärand Eestist on Baltimaade laulu- ja tantsupidude traditsioon.

Lisaks on olemas ka Hõimurahvaste programm (link lisatud), mille eesmärk on toetada uurali (st soome-ugri ja samojeedi) põlisrahvaste hõimurahvaste keelte ja kultuuride säilimist ja arengut. Hõimurahvaste programm sai alguse 2015. aastal ning seda rahastab Eesti Vabariik Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu. Varasemate programmide tulemusena on üle 200 hõimurahvaste noore saanud õppida Eesti ülikoolides ning programmi raames on rahastatud mitmeid kõrgetasemelisi rahvusvahelisi üritusi.

Eesti Rahvakultuuri Keskus: <https://rahvakultuur.ee>

UNESCO loetletud: <https://www.puhkaeestis.ee/et/puhka-eestis/mis-kuuluvad-unesco-maailmaparandisse-eestist>

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon: <https://unesco.ee/index.php>

Hõimurahvaste programm: <https://fennougria.ee/toetused/hoimurahvaste-programm/>

User answer:

Tartul on Eesti kultuuriloos ja ka vaimse kultuuripärandi valdkonnas väga oluline roll. Näiteks 1869. aastal toimus Tartus esimene laulupidu. Laulupidusid korraldatakse kord viie aasta jooksul ning laulupidude traditsioon jätkub siiani - järgmine tartu laulupidu toimub aastal 2024. Laulupidude ajalugu tutvustab [Tartu laulupeomuuseum](#). Ka esimene kutseline teater on sündinud Tartus. 1870. aasta 24. juuni on Eesti teatri ajalukku kirjutatud kui rahvusliku teatri sünnipäev, sest just sel päeval kanti Tartus Jaama tänaval [Vanemuise seltsi](#) majas ette [Johann Voldemar Jannseni](#) tütre [Lydia Koidula](#) kirjutatud näidend "Saaremaa onupoeg" – esimene eestikeelne näitemäng.

		Tartus on mitmekesine ja aktiivne kultuurielu ning see on üks olulistest põhjustest, miks turistid Tartusse tulevad. Kultuurielu sh vaimse kultuuripärandi peamiseks hoidmise meetodiks on valdkonna rahaline toetamine. Näiteks 2023. aastal toetab Tartu erinevaid kultuurisündmusi kokku 1,1 miljoni euroga. Rahvakultuuri valdkonda juhib ja arendab Tartus Tiigi Seltsimaja, kelle ülesandeks on põhimääruse järgi tegutseda rahvakultuuri huvi-, teabe- ja kompetentsikeskusena Tartus koordineerides valdkondlikku koostööd, kogudes, analüüsides ja vahendades valdkondlikku infot ning viies ellu valdkonna arendustegevusi. Lisaks annab Tartu linn igal aastal välja Tartu kultuuri aasta aunimetusi, millega kaasneb rahaline preemia. Üheks tunnustuskategooriaks on aasta rahvakultuuri kandja tiitel.
4.5. Ehtsusest lugupidamine Turism peab lugu ja austab elavat kultuuri ning traditsioone ega sega vahele tavadele. Turismi eesmärk on jälgida, jäljendada ja tõlgendada elavat kultuuri ning traditsioone. Selle siirus ja autentsus kaasab kohalikke kogukondi ning toob neile kasu.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Ainelise, aga ka vaimse kultuuripärandi olulisemaks hoidjaks ja tutvustajaks Eestis on Tartus asuv Eesti Rahva Muuseum. Eestis ja ka Tartus on oluliseks eesmärgiks siinse kultuuri ja traditsioonide tutvustamine. Läbi selle tõuseb ka külaliste teadlikkus ning lugupidamine siinsete traditsioonide vastu. Ka riikliku kultuurivaldkonna arengukava kultuur 2030 üldeesmärk ütleb: <i>Eesti kultuur on elujõuline, arenev ja maailmale avatud ning kultuuris osalemine on loomulik osa iga inimese elus</i> (lk 10). Vaimse kultuuripärandiga seotud teadlikkuse tõstmisesse panustab oluliselt määral Ka Euroopa kultuuripealinna programm. Tartu on aastal 2024 Euroopa kultuuripealinn koos Lõuna-Eestiga ning seega on ka programm tihedalt seotud siinse pärandi ja kultuuriga. Neljast programmiliinist 3 panustavad otseselt Tartu ja Lõuna-Eesti kultuuri ja selle traditsioonide tutvustamisse: omapära ja Euroopa, inimene ja oskused, elu ja keskkond. Näited projektidest: Metsavaimud masinas: “Metsavaimud masinas” on ühteaegu Eesti Rahvaluule Arhiivi kogudest koostatud uus looduspärimuse veebiantoloogia ning pärimusele kaasaegses kultuuriruumis häält

		andev rahvusvaheline tehnoloogilise kunsti näitus. Pärandusfestival: UNESCO pärandilinn Viljandi näitab, et pärand parandab: festivalil arutatakse, kuidas rahvakultuuri teadmised aitavad leida säästlikke lahendusi majandus- ja keskkonnaprobleemidele ning huvilised saavad ka ise pärandoskusi õppida. Lõuna-Eesti kogukonnaprogramm: See on kogu Lõuna-Eestit hõlmav arendus- ja kaasamisalgatus, kus sõna on meie vägevatel kogukondadel! Üheskoos tutvustame siinsete paikade ja inimeste lugu kogu Euroopale. Lõuna-Eesti, see on ju ilusaim paik maailmas.
4.6. Pärismaine intellektuaalne omand Põliselanike, kohalike elanike ja kogukondade intellektuaalse omandi õigust kaitstakse nõuetekohaselt seaduste ning põhimõtetega.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Kultuuriministeerium rahastab Setomaa, Kihnu, Vana-Võromaa, Peipsiveere, saarte, Mulgimaa ja Virumaa kultuuriprogramme. Toetusmeetmete kaudu aitab riik kaasa kultuuriruumide vaimse kultuuripärandi säilimisele, edasikandmisele ja kogukonna tegevusele selles sfääris. Setomaa arenguprogramm on loodud selleks, et aidata kaasa piirkonna elujõulisusele läbi jätkusuutliku kohaliku ettevõtluse ja inimkapitali arendamise. Setomaa piirkonnas hinnatakse eriti pärandkultuuri püsivust, seto keele õpetamist, kohaliku ajalehe ja ajakirja väljaandmist ning Seto Kongressi Vanematekogu tegevust ja Seto Kuningriigi päevade läbiviimist. Võru keelt ja kultuuri edendab Võru Instituut, mis on tegutsenud alates 1995. aastast. Võrumaal antakse välja oma lehte ning iga-aastaselt valmivad ka mõned võrukeelsed tele- ja raadiosaated. Kihnu ja Manõja piirkonnas hoitakse elus kihnu kultuuri. Kihnlastel on oma murre ning Kihnu kultuuriruum on kantud ka UNESCO suulise ja vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja. User answer: Vastavalt tehnilise kontrolli ettepanekule märgime, et teema ei kohaldu Tartule. Nagu juba eelpool nimetatud, on Eesti kultuurivaldkonnas üheks oluliseks eesmärgiks seadnud

siinse kultuuri aktiivse tutvustamise. Üheks heaks meetodiks kultuuri säilitamiseks ning samas selle autentsel kujul kättesaadavaks tegemiseks on digiteerimine ning see on olnud ka Eestis viimastel aastatel oluline prioriteet, mida on riigi tasemel ka rahaliselt toetatud.

Eesti kultuuri arengukava [kultuur 2030](#) ütleb: *Avame kooskõlas autoriõiguse regulatsioonidega digitud kultuuripärandi võimalikult vabaks ja laialdaseks uuskasutuseks kogu elanikkonnale, et võimaldada pärandi seostamist elava nüüdiskultuuriga ning uute kultuurivormide ja tähendussüsteemide orgaanilist väljakasvamist pärandkultuurist. Toetame digitud pärandi uuskasutuse kampaaniate ja sündmuste korraldamist, materjali väljapakkumist enamkasutatud digikeskkondades ning digikultuuri ja teiste uuskasutusvormide kaasamist kunstioppesse üldharidussüsteemis. Peame oluliseks autorite õiguste ja huvidega arvestamist pärandi avaldamisel (lk 15).*

Nagu juba eelnevates punktides mainitud, [Tartu linn toetab rahaliselt](#) siinsete rahvakultuuriühingute ning asutuste ja festivalide tegevust.

Muuhulgas toetatakse ja näiteks [asumiseltside](#) ning [rahvusvähemuste](#) tegevust. Linna sooviks on, et asumiseltsid oleks tugevad ja linnale strateegiliseks partneriks. Lisaks soovime, et Tartus elavad rahvusvähemused saaksid võimaluse oma kultuuri hoida ja seda tutvustada.

5. Sotsiaalne heaolu

18

Sotsiaalne heaolu

6

Action			Details
5.1. Ümberasumine Elanike ümberasumine on võimalik vaid varasemal teadlikul nõustumisel ja õiglase kompensatsiooniga.	✓	✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Freedom House'i 2020. aasta raporti kohaselt on Eesti hindeks 94/100: demokraatlikud institutsioonid on tugevad ning poliitilisi ja kodanikuõigusi austatakse Eestis laialdaselt. üksikisikutele on tagatud põhiõigused põhiseaduse, seadusandlike aktide ja Eesti valitsuse poolt ratifitseeritud inimõiguslepingutega. Eestis pole olnud ühtegi juhtumit, kus elanikud oleksid sunnitud ümber asuma turismi arendamiseks maa omandamise tõttu, kuna turismi arendamiseks korraldab maa omandamise erasektor. Kodanikud ja elanikud nautivad vaba liikumist Eesti piires ja vabadust riigist lahkuda. Programm Work in Estonia pakub inimestele tuge Eestisse kolimisel. User answer: Elanike ümberasustamine ei ole Tartu kontekstis teema - ei ole vajadust ega põhjust ümberasustamiseks ja seega puudub ka sellekohane õigusakt. Tartu linn ja kõrgoolid on viimastel aastatel aktiivselt panustanud hoopis Tartusse ajutiselt või alaliselt saabunud välismaalaste sisseelamise toetamisse. Selle eesmärgiga on asutatud Tartu Welcome Center, mis on kohalikest nõustajatest koosnev meeskond. Tartu Welcome Centre pakub Tartus ja Lõuna-Eestis uutele tulijatele järgmisi tasuta teenuseid:

		- konsultatsioon - registriteenused - kultuuri- ja võrgustikkude üritused - muu kasulik informatsioon. Tartu kultuuristrateegia KU30 visioon on: TARTU ON AASTAL 2030 AVATUD, JULGE JA SÕBRALIK KULTUURILINN. - Avatud - see tähendab olla rahvusvaheliselt ligitõmbav ja vaimselt inspireeriv elava loomemajanduse linn. - Julge - see tähendab olla uuele avatud ja pärandit tänapäevaga põimiv linn, kus kultuur on heaolu looja ja arengu eestvedaja. - Sõbralik - see tähendab olla kaasav, keskkonnateadlik ja tugeva kogukonnatunnetusega linn. (lk 6)
5.2. Loodusvarade omandi- ja kasutusõigused Omandi- ja veekasutusõigused ning muud oluliste loodusvarade kasutus- ja ligipääsuõigused on nõuetekohaselt registreeritud, kaitstud ning vastavad kohalikele ja kogukonnaõigustele. Jõustatud eeskirjad tagavad avalikkusega konsulteerimise.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eesti Vabariigi põhiseaduse § 32 kohaselt on iga inimese omand puutumatu ja võrdselt kaitstud. Omanikult võib ilma tema nõusolekuta vara ära võtta üksnes avalikes huvides, seaduses sätestatud juhtudel ja korras ning õiglase ja kohese hüvitamise eest. Igaühel on õigus esitada kohtusse hagi vara äravõtmise, hüvitise või hüvitise suuruse vaidlustamiseks. Igaühel on õigus sekkuda oma vara valdamisse ja kasutamisse. Vara ei tohi kasutada viisil, mis on vastuolus avalike huvidega. Asjaõigusi reguleerib asjaõigusseadus (lisatud). Eestis on loodus- ja kultuurmaastikul lubatud liikuda jalgsi, jalgrattal, suuskadel, paadiga või ratsa - kehtib igäüheõigus. Piiramata ja tähistamata eramaal võib liikuda igal ajal ja korjata marju, seeni, ravimtaimi ja maha langenud või kuivanud oksa, kui omanik seda suuliselt ei keela. Välismaa eraisikutel ja ettevõtetel on lubatud kinnisvara soetada kohalike võimude loal. 10 hektari või suurema põllu- ja metsamaa omandamisel on seadusega kehtestatud piirangud.

Välismaistel isikutel ei ole lubatud omandada maad, mis asuvad väiksematel saartel või Venemaa piiriga külgnevatel loetletud territooriumidel.

Eesti veealasiid ning joogivett reguleerib veeseadus (lisatud). Veeseadus reguleerib ka erikasutuslubasid (link lisatud), mis reguleerivad mineraalvee kasutust, heit- ja reovee käitlust jms. Vee erikasutuslubasid väljastab keskkonnaamet.

KOTKAS: <https://kotkas.envir.ee>

User answer:

Kõik omandiõigused on reguleeritud Eesti seadustega. Kohalikud saavad oma maa ja kinnisvaraga seotud küsimustes abi saada Tartu [linnaplaneerimise ja maakorralduse osakonnast](#).

[Keskkonnaseadustiku üldosa](#) ütleb: avalikud veekogud kuuluvad riigile, veekogude kallasrajal on igatihel õigus liikuda: *Igatihel on õigus kallasrada kasutada veekogu ääres viibimiseks, veekogu kaldal liikumiseks, veesõidukite randumiseks, kalastamiseks ja veekogu muul viisil kasutamiseks. Veekogu kaldaäärsed rohealad kuuluvad keskkonnas KOVile.*

Eestis on loodus- ja kultuurmaastikul lubatud liikuda jalgsi, jalgrattal, suuskadel, paadiga või ratsa. Piiramata ja tähistamata eramaal võib liikuda igal ajal ja korjata marju, seeni, ravimtaimi ja maha langenud või kuivanud oksid, kui omanik seda suuliselt ei keela.

Piiramata või tähistamata eramaal võib telkida kuni üks ööpäev, kui omanik seda suuliselt ei keela. Telkimise korral tuleb hoiduda väljapoole elumaja arvestatavat nähtavus- ja kuuldekaugust. Nii võõral maatükil viibides kui ka telkides tuleb hoiduda omandi kahjustamisest ja keskkonnahäiringute tekitamisest. Maaomanik võib lubada oma maal liikumist, kuid näiteks keelata telkimise või loodussaaduste korjamist. Sellisel juhul peab keeld olema selge – kas kirjalik (silt) või suuline keeld. Lõkke tegemiseks tuleb küsida maaomaniku luba.

Kõiki õigusi ja kohustusi, mis seovad inimest loodusega, nimetatakse kokkuvõtvalt [igatiheõiguseks](#). Igatiheõigus ei puuduta spordi- ja muude massiürituste korraldamist maastikul. Nende organiseerimiseks tuleb taotleda maaomanike või teiste maavaldajate, vajadusel ka kohaliku omavalitsuse nõusolek.

		User answer: KeÜS kohaselt puudub avalikult kasutataval veekogul kallasrada sadamas, joogi- ja tootmisvee veehaarde vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas, enne asjaõigusseaduse jõustumist õiguspäraselt kallasrajale ehitatud ehitisel, hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisel, kalakasvatusehitisel, hüdroelektrijaama vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas. Emajõe kui laevatatava veekogu kallasraja laius on 10 meetrit. Kallasraja võib sulgeda ülekaaluka avaliku huvi korral ja üksnes üldplaneeringuga. (Tartu linna üldplaneering 2040). Üldplaneeringuga seatakse eesmärgiks planeeritud rohealade ning puhke-, spordi- ja kultuurirajatise maa-alade ja supelrandade avaliku kasutuse tagamine eraldi kokkuleppe sõlmimise teel või vajadusel sundvalduse seadmise või sundvõõrandamise rakendamise. User answer: Tartu linna üldplaneeringu 2040+ kaasamiskavaga saab tutvuda üldplaneeringu lehel.
5.3. Traditsioonilised juurdepääsuõigused Sihtkoht jälgib, kaitseb ja annab vajaduse korral kohalikule kogukonnale tagasi juurdepääsuõiguse looduslikele ning kultuuriväärtustele.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eesti looduskeskkond on meie ühine rahvuslik rikkus, millest igäihel on õigus osa saada. Samas paneb see matkajale, puhkajale, aga ka maaomanikule või maaomandi valdajale kohustuseksloodust hoida. Kõiki õigusi ja kohustusi, mis on seotud loodusega, mis on kõigile inimestele kättesaadav nimetatakse ühiselt rändlusvabaduseks (ehk igäiheõigus). Need eetilised põhimõtted toetuvad nii seadustele kui tavadele ning neid on austanud juba meie esivanemad (link lisatud). Eestis tegeleb Eesti Rahva Selts (link lisatud), mis edendab Eesti põlisrahva kogukonna ja ühistegevuse tugevdamise, rakendab õiguseid, proovides säilitada maa ja rahva keelt ja kultuuri. Põlisrahva päritolukogukonna liikmetele laienevad ÜRO Põlisrahvaste deklaratsiooniga (UNDRIP) rahvusvaheliselt tunnustatud õigused (link lisatud). Samuti on loodud Rahvakultuuri Keskus, mille missiooniks on luua tingimused eesti

		rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi elujõulisusele ja kestlikule arengule kogu selle mitmekesisuses. Rahvakultuuri arengukava lisatud. Igäiheõigus: https://www.eesti.ee/et/eluase-ja-keskkond/looduskaitse/liikumine-looduses-ja-igaeheoigus ÜRO põlisrahvaste deklaratsioon: https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html User answer: Eestis ja Tartus ei ole loodus- ja kultuuriobjektidele ligipääs probleemiks. Eestis kehtib eetiliste põhimõtete kogu, mis on koondatud keskkonnaalase käitumiskoodeksisse (igäiheõigus). Täiendavat infot ja täpsemaid seadusandlikke akte leiab veebilehelt loodusega koos. User answer: Kuna ligipääsuõigused jms on enamasti piisaval tasemel reguleeritud riiklikul tasemel, siis ei ole olnud otsest vajadust valdkonda kohalikul tasemel detailsemalt reguleerida. Tartus ei ole olnud olulisi teemaga seotud probleeme, mis oleks täiendava reguleerimise vajaduse tekitanud.
5.4. Inimõigused Sihtkoht peab kinni rahvusvahelistest inimõiguste standarditest. Sihtkohas on seadused, tavad ja väljakujunenud käitumistavad inimkaubanduse, tänapäeva orjanduse, kaubandusliku, seksuaalse või muud tüüpi eksploatatsioonimise, diskrimineerimise ning ükskõik kelle, eriti laste, alaealiste, vanurite, puuetega inimeste, naiste, LGBT+ ja teiste vähemuste ahistamise ennetamiseks ning sellest teatamiseks.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Eesti Vabariigi põhiseaduse (lisatud) II peatükk sätestab põhiõigused, vabadused ja kohustused. Põhiseaduses loetletud põhiõigused ja -vabadused on Eestis tagatud nii kõigile Eesti kodanikele kui ka Eestis viibivatele välisriikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele. Inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon sätestab kogu Eesti inimõigusi puudutava seadusandliku teabe. Lastekaitseadus (lisatud) sätestab kohustused ja funktsioonid laste õiguste ja heaolu

tagamiseks, seab keelud ja piirangud lastega töötavatele isikutele, samuti laste kohtlemise põhimõtted.

Eesti vabariigi välispoliitika arengukavas (lisatud) on sätestatud üheks peamiseks prioriteediks on naiste ja tüdrukute inimõigused. Eesti keskendub rahvusvahelise koostööga naiste poliitilisele mõjuvõimu suurendamisele, naistevastase vägivalda ja seksuaalse vägivalda vähendamisele.

Inimõiguste instituut: <https://www.humanrightsestonia.ee/tegevus/>

Eesti.ee inimõigused: <https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/inimoigused/inimoigused>

Inimõiguste keskus: <https://humanrights.ee/tegevus/keskus/>

Inimõigustega tegelevad institutsioonid

Eestis: <https://www.inimoigustegiid.ee/ee/teemad/inimoiguste-institutsioonid>

Inimõiguste giid: <https://www.inimoigustegiid.ee/ee/teemad/>

Organisatsioonid, kellelt abi saab: <https://www.inimoigustegiid.ee/ee/teemad/organisatsioonid>

User answer:

Inimõiguste teema on Eestis piisaval määral reguleeritud ning kohalike omavalitsuste tasemel selle teema täiendava reguleerimisega ei tegeleta.

User answer:

Abivajajatele abi ja kaitse pakkumisega tegeleb tartu linnas [sotsiaal- ja tervishoiuosakond](#). Osakonna ülesandeks on korraldada sotsiaalhoolekannet ja tervishoidu Tartu linnas. Osakonna hallata on viis linna hoolekandeesutust: Tartu Laste Turvakodu, Tartu Hooldekodu, Päevakeskus Tähtvere, Päevakeskus Kalda ja Varjupaik.

Lisaks tegutseb Tartus [naiste tugi- ja teabekeskus](#), kes töötab selle nimel, et üheskoos aidata hättasattunuid ja kasvatada kogukonda vägivalda mitte taluma ja vajadusel appi minema, et

võimalikult paljudeni jõuaks (baasiline) inimõigus: elada hirmust vabalt ja saada ise otsustada oma elu üle, pakkuda lastele õnneliku lapsepõlve ja elamisväärse elu.

Välisriikide kodanikud saavad vajadusel nõu ja abi ka [Tartu Welcome Centre](#)’ist. Keskus vahendab olulist infot, aitab registritoimingutega, korraldab erinevaid sündmusi jne.

Tartu linn toetab ka LGBT+ kogukonda ja nende festivali. 2024 aastal toimub Tartus Järgmise aasta paraad toimub Euroopa kultuuripealinnas Tartus ning ühtlasi on LGBT+ kogukonnaga koos loodud projektid osa [tiitliaasta programmist](#).

Üheks oluliseks teemaks, millega Tartu tegeleb on [koolikiusamise ennetamine](#). Tartu linna kui koolipidaja roll on luua tingimused ennetustegevusteks haridusasutustes. Igapäevane ja järjepidev tegevus ennetuse valdkonnas toimub koolides, kes osalevad erinevates projektides ja koolitustel, mis on suunatud nii kooli personalile, õpilastele kui ka lapsevanematele. Ennetusele suunatud tegevuste eest vastutavad koolides üldjuhul tugispetsialistid, kuid nii vastutusliin kui ka ennetavate või sekkuvate tegevuste sagedus on iga kooli otsustada ja on vajaduspõhine ([Tartu heaoluprofiil, lk 113-114](#))

Tartu Linnavalitsusel on soolise võrdõiguslikkuse kava (2023-2026), mis määratleb võrdsete võimaluste tagamiseks seatud eesmärgid ja tegevused. Tegevuskava eesmärk on eelkõige toetada linnavalitsuse põhiväärtuste rakendumist ning tagada töötajatele võrdsete võimalustega töökeskkond. Võrdsete võimalustega keskkond tugevdab küll asutuse usaldusväarsust ja toob kaasa suurema arengu mitte vaid linnavalitsuse, vaid ka Tartu linna arengusse. Tegevused väljapoole: keelekasutuse jälgimine ning soostereotüüpide taastootmisest hoidumine, meeste ja naiste esindatuse jälgimine illustratiivsetes materjalides (trükised, fotod, koduleheküljed), avalike ürituste korraldamisel esinejate soolise tasakaalu arvestamine.

Central answer (Estonia Destinations):

LISA: Seirearuanded, statistika. Kas on probleeme ja tegevusi omavalitsustes?

Selle eest vastutab riiklik personali osakond ja inimõigusi jälgib Eestis Inimõiguste Keskus. Värskeim aruanne inimõiguste kohta Eestis, sh LGBT, sooline ja rassiline võrdõiguslikkus, sõna-, usu- ja ühinemisvabadus, on avalikult kättesaadav siin:
<https://humanrights.ee/et/materials/inimoigused-eestis-2020/>

Aruande peamised leiud, soovitused ja esiletõstmised on avaldatud inglise keeles siin:
<https://humanrights.ee/app/uploads/2019/12/EIK-infovoldik-EST.pdf>

Vastavalt USA saatkonna raportile inimkaubanduse kohta Eestis 2020. aastal on Eesti valitsus täitnud inimkaubanduse likvideerimise miinimumkriteeriumid. Vaata lisa siit EST:
<https://ee.usembassy.gov/et/2020-07-02-3/>

Vabaduse baromeetri 2019 andmetel on Eesti koondindeks 78,91:
<http://freedombarometer.org/country/estonia/183/2019/> Ajakirjandusvabaduse skoor on paranenud 0,37 ning korruptsiooniskoor 0,2 ja inimõiguste kaitse 0,44 võrra; aga kohtusüsteemi sõltumatus langes 0,51 jne.

Eestit ootab 2021. aasta mais ees ÜRO Inimõiguste Nõukogu kolmas universaalne perioodiline ülevaade. Inimõiguste ülevaade põhineb erinevatel üksteisest sõltumatutel aruannetel. Vastuseks Eesti riiklikule raportile esitas võrdse kohtlemise võrgustik oktoobris ÜRO-le variraporti.

User answer:

Tartus järgitakse kõiki inimõigusi puudutavaid seadusi. Inimõiguste kohta Tartu tasandil eraldi

		statistikat ei koguta ja eraldi järelevalvet ei korraldata, kuna inimõiguste teema ei ole Tartus olnud teravaks probleemiks.
5.5. Inimõiguste avalik kommunikatsioon Vastu on võetud kriteeriumis 5.4 „Inimõigused“ kirjeldatud seadused ja tavad inimeste kaitsmiseks ekspluateerimise ja ahistamise eest ning nendest on avalikult teada antud.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Oma õiguste kaitseks on võimalik peale kohtu pöörduda veel õiguskantsleri või võrdõigusvoliniku poole. Töövaidluse lahendamiseks võib pöörduda töövaidluskomisjoni poole või kohtusse. Eestis tegutseb arvukalt organisatsioon, kes tegelevad erinevates valdkondades inimõiguste kaitse ja teavitamisega. Lähemat teavet saab Inimõiguste Instituudist. Samuti on võimalus pöörduda Euroopa Inimõiguste Kohtusse. Eesti inimõigustega seotud seadused, konvensioonid jms reguleerivad aktid on välja toodud eesti.ee portaalis inimõiguste osas (link lisatud). Eestis tegutseb Inimõiguste Instituut (link lisatud) mis on esimene ja kõige pikaajalisem aktiivselt ning süsteemselt inimõiguste kaitsega tegelev sõltumatu organisatsioon. Inimõiguste Instituudi eesmärk on koguda, süstematiseerida, analüüsida ja edastada inimõiguste valdkonda puudutavat infot, suurendada ühiskonna teadlikkust ning teha ettepanekuid inimõiguste paremaks kaitsmiseks. Instituut teeb koostööd vabaiühenduste, ülikoolide ja riiklike institutsioonidega, korraldab koolitusi ning konverentse, avaldab artikleid ja raporteid ning osaleb rahvusvahelistes võrgustikes. Eesti inimõiguste keskus ehk EIK (link lisatud) fookuseks on võrdne kohtlemine ja mitmekesisuse edendamine, varjupaigataotlejate ja pagulaste inimõigused ning andmekaitse ja digitaalõigused. EIK jälgib üldist inimõiguste olukorda Eestis, on ÜRO pagulasameti UNHCR partnerid Eestis ning avaldavad igaastaselt Eesti inimõiguste olukorra aruannet (lisatud) Inimõiguste instituut: https://www.humanrightsestonia.ee/tegevus/ Eesti.ee inimõigused: https://www.eesti.ee/et/eesti-vabariik/inimoigused/inimoigused Inimõiguste keskus: https://humanrights.ee/tegevus/keskus/ User answer:

		Inimõiguste reguleerimise, järelevalve ja ka kommunikatsiooniga tegeltakse Eestis riiklikul tasemel ning KOV tasandil selle etemaga eraldi ei tegeleta. Ärakasutamise ja ahistamise kontekstis on Tartus olulised asutused, kes pakuvad infot, nõustamist ja abi Tartu laste turvakodu, naiste tugi- ja teabekeskus, Tartu Welcome Centre, aga loomulikult ka politsei. Noorte heaolu jälgivad ja neid nõustavad aktiivselt ka Tartu noorsootöö keskuse piirkondlikud noortekeskused.
5.6. Ligipääsetavus Võimaluse korral on kultuuriväärtused, asutused ja teenused (ka looduslikult ning kultuuriliselt olulised) ligipääsetavad kõigile, sh puuetega, eriliste juurdepääsu nõuetega või muude erivajadustega isikutele. Raskesti ligipääsetavate kultuuriväärtuste ja -asutuste juurde võimaldatakse juurdepääs lahenduste loomise ning elluviimise abil, võttes arvesse kultuuriväärtuse terviklikkust. Teave kultuuriväärtuste, asutuste ja teenuste ligipääsetavuse kohta on avalik.	✓ ✓	Central answer (Estonia Destinations): Yes User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Eestis kehtib määrus (lisatud) ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel puuetega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele. Määrusega kehtestatakse erivajadustega inimeste vajadusi arvestades nõuded ehitisele, et tagada puudega inimeste takistusteta ehitise kasutamine. Määrus kohaldub avalikele ehitistele, teedele või teenust osutavatele kohtadele. Eesti Puuetega Inimeste Koja (EPIKoja) (link lisatud) kodulehelt leiab täpsema kirjelduse erivajaduste inimeste ligipääsetavusega seotud probleemidest ja võimalustest. EPIKoja tegevuse eesmärk on puuetega inimeste toimetuleku, elukvaliteedi ja ühiskonnaellu kaasatuse parandamine. Strateegias „Eesti 2035“ (lisatud) on puuetega inimeste kaasamise teema laienenud valdkondadeüleseks, olles varasemalt esinenud kitsa sotsiaalteemana. Näiteks on ruumi ja liikuvuse teemas esile tõstetud universaalsidaini põhimõtet ning rõhutatud kõigile ligipääsetava ühistranspordi olulisust. EPIKoja koduleht: https://epikoda.ee/mida-me-teeme/ligipaasetavus User answer: Tartu heaoluprofiili (lk 44-45) andmetel on puudega isikutele vajalikud teenused on Tartu linnas hästi korraldatud, sh kontserdid viipekeeletoel, teatrietendused kirjeldustõlkega/subtiitritega. Liikumispuudega inimestele on linnaruumis liikumine teatavate

takistustega (kehv ligipääsetavus avalikule ruumile ja teenustele), mida kompenseeritakse sotsiaaltranspordi, isikliku abistaja teenusega jne. Teatud asutustes on tagatud parem ligipääsetavus, nt Aura veekeskuses võimalus ratastooliga liikujal basseinis käia ning treenimisvõimalus pneumaatiliste treeningseadmetega Dorpat Tervisekeskuses ja A. Le Coq spordihoones. Konkreetse puudega seotud teenused (viipekeeletõlge, juhtkoerte toetus, sotsiaaltransport, häirenupp, trepironi ja rentimine jne) on hästi välja arendatud ning toimivad hästi. Universaalsed teenused ning linnaruumi ja avalike teenuste ligipääsetavus on kehvapoolne ning vajab oluliselt parendamist. Selles suunas ka liigutakse, nt sõidavad Tartu linnas madalapõhjalised häälteavitusega bussid, valgusfooridel on vaegnägi jatele vajalik häälteavitus, teeületuskohtadele lisatakse osaliselt sensoorseid materjale, mis läbi talle annavad märku ületuskoha lähenemisest. Linnaruum tervikuna vajab universaalse disaini põhimõtetest lähtuvaid lahendusi.

Tartu easõbraliku linna strateegia [Easõbralik Tartu 2030](#) seab linnaruumi kontekstis järgmise eesmärgi: *Tartu linnaruum on ligipääsetav, turvaline, mugav ning tegevusterohke kohtumispaik. Katkematu kergliiklus- ja kõnniteede võrgustik pakub liikumismugavust ja head ühendust Tartu linnapiirkonnas* (lk 10).

Ligipääsetavuse teemaga on tegelnud ka Euroopa kultuuripealinn 2024 ettevalmistamise faasis ning ligipääsetavus on ka üks olulisi teemasid, mida on programmi koostades käsitletud. 2020. a sügisel toimus Viljandis [Kultuurikompassi foorum “Kuidas korraldada ligipääsetavat kultuuri?”](#).

Nii tartu.ee ja visittartu.com veebilehtedel on vaegnägi jatele mõeldud versioon.

Central answer (Estonia Destinations):

Upload pictures etc.

User answer:

Virtuaalne ligipääsetavus: Covid kriisi ajal tegelesid väga paljud asutused, sh turismiga tegelevad asutused sellega, et nende pakutavad teenused oleks kättesaadavad ka distantsilt.

	Tartuga on võimalik tutvuda läbi virtuaaltuuri: https://virtual.visittartu.com/en/panorama-of-tartu Näiteks Tartu linnaajaloo muuseumid on koostanud 3 virtuaalkaarti: Ülejõe paigad ja lood, Saksa Tartu, jalutuskäik baltiksaksa tudengilinnas. Eesti rahva muuseum pakub püsinäituse virtuaaltuuri. Lisaks saab Tartus tutvuda virtuaalnäitusega VR Tartu 1913. Füüsiline ligipääsetavus: Iga turismiobjekti juures on visittartu.com lehel kirjas, kas see on ligipääsetav ka näiteks ratastooliga (Features ja amenities). Lisaks on info olemas ka turismiobjektide lehel - näiteks Eesti Rahva Muuseumi kodulehel. Kirjeldustõlked: Mitmed Tartu kultuuriasutused on aktiivselt tegelema kirjeldustõlgete tellimisega. Näiteks Vanemuise teatris saab mitmeid etendusi vaadata kirjeldustõlkega. Tartu Kunstimuuseumi näitustest on olemas kirjeldustõlked. Suur osa kirjeldustõlkeid on valminud Tartu linna sotsiaal- ja tervishoiuosakonna toetusel. 2020. aastal valiti Vanemuise teatri kirjeldustõlkeid üheks "Aasta teo" nominendiks.

Kogukonna osalus

4

Action		Details
5.7. Kogukonna osalus planeerimisel Sihtkoht lubab avalikkusel osaleda kestliku sihtkoha planeerimisel ja juhtimisel ning toetab seda.		User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Planeerimisseaduses(lisatud) § 9 ja § 10 on kirjeldatud protsess, mis tagab, et kohalikel elanikel on osaleda planeerimismenetluses ja selle ajal avaldada arvamust planeeringu kohta. Planeerimisalase tegevuse korraldaja peab arvesse võtma erinevaid huve loimides need planeeringulahendustesse. Seaduse kohaselt on detailplaneeringute koostamisel vajalik avaliku

		arvamuse küsimine ja ärakuulamine. User answer: Tartu järgib oma tegevustes ka Vabariigi Valitsuse koostatud kaasamise head tava, mis näeb ette, et eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjasse puutuvad huvirühmad. Loe lisa siit: https://www.tartu.ee/et/kaasamine Planeerimisseaduses on kirjeldatud protsessi kirjeldus, mis tagab, et kohalikel elanikel on arutelude käigus oma arvamuse avaldamise õigus arenduste ruumilise detailplaneeringu nõutava etapina. Tartu üldplaneering 2040+ koostamise kava: https://www.tartu.ee/et/uldplaneering2040#%C3%9Cldplaneeringu-koostamise-protsess Toimus kümme avalikku arutelu nii linnaosade kui ka teemade kaupa: 3. mai - Jalaka, Ropkamõisa, Ropka, Karlova; 4. mai – Supilinn, Kesklinn, Toometaguse, Vaksali, Tähtvere; 5. mai – Ränilinn, Tammelinn, Maarjamõisa, Veeriku, Variku; 6. mai– Ihaste, Annelinna, Jaamamõisa; 10. mai – Raadi, Kruusamäe, Kvissentali, Ülejõe; 12. mai – Ilmatsalu alevik ja küla, Tüki, küla, Rahinge küla, Kandiküla; 13. mai – Märja alevik, Pihva küla, Haage küla, Rõhu küla; 17. mai –Tähtvere küla, Vorbuse küla, Kardla küla; 18. mai – Emajõe matkarada, 19. mai – kergliiklus. Arutelusid saab järele vaadata Tartu linna YouTube'i kanalil. Tartu Energia 2030 koostamise protsess: https://tartu.ee/et/kliima-ja-energiakava-koostamise-protsess
5.8. Elanike osalus ja tagasiside Sihtkohas on süsteem, millega parandada kohalike elanike arusaama kestliku turismi võimalustest ja probleemidest ning suurendada kogukondade reageerimisvõimet.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Vastavalt Tartu linna arengudokumentidele lähtutakse Tartu linna juhtimisel järgmistest põhimõtetest: avatus, osalus, innovatiivsus, sünergia ja säästlikkus. Osaluse all peetakse silmas linlaste laialdast kaasamist otsustusprotsessidesse. Eeldatakse kogukonnaliikmete vastutustunne linna arengu eest ning nende osalemist oma elukeskkonna

kujundamises.

Kaasamine erinevates eluvaldkondades on lisatud linna arengudokumentidesse, kuid lisaks on kaasamise teemat Tartus ka laialdaselt arutatud (nii poliitilisel tasemel kui ka vabakonnaga) ja selles osas mitmeid olulisi samme astutud.

Tartu järgib kaasamisel ka riiklikke õigusakte, mis kohustavad linnaelanikke erinevate strateegiate, planeeringute ja eelnõude koostamisse kaasama, kuid ei piirdu vaid seadusest tuleneva kaasamiskohutusega, vaid kutsub linlasi kaasa rääkima neil teemadel, kus linlaste tagasiside ja ettepanekud on vajalikud, et teha paremaid otsuseid.

Tartu järgib oma tegevustest ka Vabariigi Valitsuse koostatud [kaasamise head tava](#), mis näeb ette, et eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisse kaasatakse asjasse puutuvad huvirühmad.

Üheks oluliseks kogukonda kaasavaks algatuseks on [kaasav eelarve](#). Näiteks [2022. aasta kaasava eelarve projektidest](#) ligi pooled olid seotud vaba aja veetmise ja turimiga.

Lisaks on Tartul [kaasamise ja koostöö tegevuskava](#).

[Lisainfo: https://www.tartu.ee/et/kaasamine](https://www.tartu.ee/et/kaasamine)

User answer:

Kohaliku turismiga seotud teemad on lahutamatuks osaks erinevatest Tartu linna arengudokumentidest ning seega on turismiga seotud arutelud olnud osa üldistest linna arenguga seotud aruteludest.

Üheks heaks näiteks viimasest ajast on 5.05.2023 toimunud [Tartu visioonikonverents "Meie linna lood"](#), kus käsitleti ka Tartut sihtkohana ning räägiti sellest, milline on Tartu peale Euroopa kultuuripealinna tiitliaastat. Visioonikonverents oli sissejuhatus uue Tartu linna arengukava koostamise protsessile.

Tartu tellib regulaarselt uuringuid [Tartu ja tartlased](#) ning [tartlane ja keskkond](#). Lisaks seostub turismi ja Tartu kui sihtkohaga 2021. a valminud [Tartu linnaruumi arvamusuuring](#). Ka [Tartu linna arengukava lähteotsuse ülevaade](#) puudutab turismi teemat öeldes (lk 7): *Oluline on*

		Tartu Euroopa kultuuripealinna 2024 programmi nii edukas läbiviimine kui ka selle järelprogrammi kaudu turismi ja loomeettevõtluse alaste tekkinud kontaktide arendamine. Transpordisidemete osas on ülioluline taastada lennuühendus Helsingiga ja luua hea raudteeühendus Riiaga.
5.9. Huvirühmade panus Ettevõtetele, külastajatele ja avalikkusele pakutakse võimalusi panustada kodaniku- ja kestlikkusalgatustesse kas vabatahtlikuna, sularaha või muude hüviste kaudu.	✓ ✓	User answer: No User answer: Tartu kodanikke kutsutakse igal kevadel oma naabruskonda koristama ja osalema ühisvara korrashoiu kampaanias. See traditsioon pärineb aastast 1998 ja on tartlaste seas väga populaarne. Ühisvara korrashoiu kampaaniat korraldab linnamajandusosakond, kes varustab osalejaid tööriistadega ja teevad koostööd partneritega, et pakkuda suupisteid ja parimatele auhindu jagada. Algatus "Kingi oma vanad töökorras sülearvutid!". 2020. aasta kevadel, kui pandeemia algas ja kõik lapsed pidid kodus õppima, julgustasid Tartu linn ja kohalik ettevõtte Mooncascade ettevõtteid oma vanu töökorras sülearvuteid abivajajatele kinkima. Tartu piirkonna ettevõtted ja organisatsioonid said ühendust võtta Tartu linna haridusosakonnaga, kes aitas seejärel koordineerida sülearvutite koolidesse tarnimist. Loe uudist siit: https://tartu.ee/et/uudised/tarkvaraettevotte-mooncascade-kutsu-asutusi-loovutama-seisma-jaanud-sulearvuteid Algatus "Kasvatage elurikkust, istutades linnaparki metslilli!" Euroopa kultuuripealinna Tartu 2024 projekti "Kureeritud elurikkus" raames rajati Tartu kesklinna heinamaa ja istutati koos tartlaste abiga sibullilli. Üheks oluliseks kestlikkusega seotud algatuseks on Tartu kliimakogu, kus osales 45 juhuvalimi teel valitud tartlast - läbilõige Tartu elanikest, arvestades sugu, vanust, elukohta, tööalast hõivatust ja emakeelt. Vabatahtlikke kaasab ka Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024, Tartu noorsootöö keskus, Tartu Kunstimuuseum, Eesti Rahva Muuseum ning mitmed teised asutused Tartus.

5.10. Elanike rahulolu Kohaliku kogukonna püüdlusi, muresid ja rahulolu seoses turismi kestlikkuse ning sihtkoha juhtimisega jälgitakse regulaarselt. Tulemustest teavitatakse avalikult ja nende põhjal võetakse vajalikud meetmed.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Tartu linn kogub regulaarselt linlaste tagasisidet. Uuringu eesmärgiks on teada saada, kuidas tartlased hindavad linnaelu erinevaid valdkondi ja välja selgitada need valdkonnad, mille arendamisele edaspidi rohkem tähelepanu tuleks pöörata. Viimane Tartu ja tartlased uuring valmis 2023. a kevadel. Lisaks saavad tartlased nõu ja abi Tartu linnavalitsuse ja -volikogu infokeskuses, Tartu infotelefonil 1789 või panna oma mõtted kirja vastaval veebilehel. User answer: Üheks Tartu ja tartlased uuringu teemaks on ka turvalisus. Oluliste teemadena on tartlased nimetanud: loomaomanike käitumist, lärmakaid kampe, purjus inimesi ning ühiselureegleid eiravaid naabreid (lk 49). Turismiga seotud probleeme ei ole tartlased välja toonud. Turistidele peaks tartlaste arvates Tartu linnas rohkem eksponeerima või pakkuma eelkõige Ema jõe, selle võimalusi ja looduskeskkonda, muuseume, Ahhaa Keskust ning linna ajalugu, Toomemäge, erinevate linnaosade omapära ja arhitektuuri, Tartu Ülikooli ja akadeemilisust, kuid ka kultuuri- ja meelelahutusüritusi ja kesklinna. (lk 85). Tartu linna erinevatest valdkondadest hinnatakse kõrgeimalt Tartu linna kui elukohta. Lisaks on väga kõrge üldine rahulolu Tartu haridus- ja õppimisvõimalustega kui ka linna laste- ja noortesõbralikkusega (sh keskmisest rahulolevamad on nende osas õppurid), samuti Tartu kui töökeskkonnaga. Kõige vähem rahul ollakse Tartus töö saamise võimalustega. Samas töötav elanikkond ise hindab nii Tartu töökeskkonda kui ka Tartus töö saamise võimalusi keskmisest kõrgemalt. Võrreldes 2018. aastaga on hinnangud kõigile nimetatud teguritele veidi langenud, kuid võrreldes 2013. aastaga veidi tõusnud. (lk 104) User answer: Uuringu Tartu ja tartlased tulemused annavad linna juhtimiseks ning erinevate valdkondade tööks väga palju olulist sisendit alates tänavate hooldusest lõpetades investeringuteni välja.

Turismivaldkonnas on viimaste aastatel aastatel panustatud Emajõe äärsesse arendamisse (Lodjakoda, Delta esine ala, Atlantise esine ala, jõekohvikud jne). Lisaks toetab linn aktiivselt Tartu kultuurielu. Näiteks 2023. aastal [toetatakse kultuurivaldkonna erinevaid ettevõtmisi 1,1 miljoni euroga](#).

Kohalik majandus

4

Action			Details
5.11. Majandusliku mõju jälgimine Turismi otsest ja kaudset panust sihtkoha majandusse jälgitakse ning sellest antakse avalikult teada. Teave peaks sisaldama asjakohaseid andmeid, näiteks külastajate hulka ning nende tehtud kulutusi, investeerimis- ja tööhõive andmeid ning majandusliku kasu jaotamise tõestust.	✓	✓	User answer: Yes User answer: Turismivaldkonna üheks olulisemaks näitajaks on majutus- ja ööbimisstatistika. Andmeid Eestis kogub Statistikaamet, nendest tehakse eraldi piirkondlikud väljavõtted ning need on avalikult kättesaadavad visittartu kodulehel. Turismi majandusliku mõju hindamine on keeruline ning selles osas Tartus hetkel veel väga head praktikad ei ole. On hinnatud üksikute sündmuste sotsiaalmajanduslikku mõju (nt Metallica kontsert, Autovabaduse puistee), kuid ühtset ja hästi toimivat meetodikat ei ole, kuna andmeid on väga raske kätte saada või on nende hankimine liiga kulukas. Tartu osaleb pilootalana kahes andmeprojektis: Smart Tourism Destinations ja Impactour. Smart Tourism Destination keskendub tarkade andmepõhiste lahenduste leidmisele. Eesmärk on jagada põhiteadmisi ja arusaamu praegustest kogu maailmas täheldatud turismi megatrendidest ja turismi ökosüsteemis toodetud andmete tüüpidest kuni väljakutseteni turismi juhtimise andmepõhiste lähenemisviiside rakendamisel. Projektis osalemine on olnud väga kasulik, et astuda samme muutumaks veelgi nutikamaks ja hästi toimivaks turismissihtkohaks. https://smarttourismdestinations.eu/selected-destinations/

		Teine dataga seotud projekt on ImpacTOUR, mis keskendub kultuuriturismile ning mille eesmärgiks on säästva arengu poliitika ja tavade täiustamine Euroopa piirkondades. Projekti raames kogus enam kui 20 Euroopa sihtkohta kokku andmeid külastajate voogude, kultuuriväärtuste, infrastruktuuri, majanduslike ja sotsiaalsete näitajate kohta, mis koondati kokku projekti raames loodud tööriista. Tööriista abil saab osalev sihtkoht määratleda enda jaoks olulised eesmärgid ning saama suunitlusi ja nõuandeid, kuidas antud eesmärgid saavutada. Tööriist on alles katsetamise faasis ning põhjalikke järeldusi turismimõjude hindamiseks teha ei saa, kuna sihtkohtade andmete kogumise praktikad ja meetodid on väga erinevad. https://www.impactour.eu/pages/tartu-estonia Mõlemad projektid on andnud ülevaate Tartu andmekorje, haldamise ja kasutamise hetkeolukorrast ning aidanud seada plaane edasisteks tegevusteks. Tartu positsioneerub "management stage" alla.
5.12. Kohalike ettevõtjate toetamine Sihtkoht ärgitab turismisektorit panustama raha kohalikkude majandusse kohalike ettevõtete, tarneahela ja kestliku investeerimise kaudu.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Eesti turismiettevõtted on valdavas enamuses VKE-d, Eestis on esindatud vähe rahvusvahelisi keti (Radisson, Hilton, Accor). Turismiettevõtete arv (kõik majutusasutused, reisibürood/reisikorraldajad, toitlustus) on 2021. aastal 7303 ettevõtet, neist 7300 (99,9%) VKEd. VKEde osakaal on olnud stabiilne vähemalt alates 2005. aastast (allikas: Statistikaamet 02.2023). Turismil on oluline roll Eesti üldises majandusarengus. Koos kaudse mõjuga on turismi osakaal Eesti SKTs ja tööhõives ca 8% (2010 seisuga, Statistikaamet 02.2023.) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium vastutab turismisektori, sealhulgas turismiettevõtete arendamise eest. Turismiamet on riiklik asutus, mis viib tihedas koostöös KOV-ide ja muude ühendustega ellu Eesti riiklikku turismiarenduskava 2014-2020 (lisatud est). Eesti turismpoliitika põhieesmärk on Eesti turismi rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine ning jätkusuutliku majanduskasvu tagamine turismiteenuste ja siseturismi arendamise kaudu. Turismiettevõtete arengut toetatakse aastatel 2014-20 järgmiste toetuskeemidega: - Turismiattraksioonide arendamine

- Rahvusvaheliste ürituste toetamine

- Turismitoodete arendamine sihtkohtades.

Vastavalt riiklikule turismiametite strateegiale aastateks 2021-24 (lisatud) on visioon Eesti turismiarengule sama järjepidev: "Põhimõttelised muutused mõtteviisis on soodustanud elujõulise turismitööstuse teket, pakkudes meie külastajatele laia valikut autentseid kogemused." Loe ingliskeelset kommenteeritud kokkuvõtet lk. 4.

Turismiamet toetab turismiettevõtteid toetustega nende ärimudelite uuendamiseks. Kus digitaliseerimine ja jätkusuutlik ärimudel on peamised toetuse kriteeriumid. Lisaks saab riiklikku toetust taotleda rahvusvaheliste konverentside ning spordi- ja kultuuriürituste korraldamine. Täpsem info turismiettevõtete toetuskeemide kohta: <https://www.eas.ee/teenused/>

Turismi ettevõtlikkust toetavad ka sellised üritused nagu Garage48.

Järgmine programm aastateks 2021-24 on praegu väljatöötamisel ja säästev turism sihtkohtades on üks kolmest 2035. aasta visiooni põhisambast.

Eesti Reisi- ja Turismiliit esindab reisibüroosid ja korraldab iga-aastast turismimesi Tourest. Eesti hotellide ja restoranidega liitub ja neid toetab Eesti Hotellide ja Restoranide Liit. Eesti äriturism on esindatud Eesti Konverentsibüroos. Eesti Spaades on Eesti Spaaliit ja maaturismiettevõtteid esindab Eesti Maaturism.

User answer:

Seni on Tartus enamasti turismiettevõtteid kohalikku päritolu. Vanalinnas ei ole suuri rahvusvahelisi ketihotelle ega ka keti- või kiirtoidurestorane. Kuna suurte ja rahvusvaheliste kettide domineerimine ei ole Tartus probleem, siis ei ole ka vastavat strateegiat, mis soodustaks kohalikke ettevõtjaid. Pigem on Tartu puhul teemaks see, kuidas siia rohkem rahvusvahelisi investeeringuid ja suurüritusi meelitada.

Näiteks 2023. aastal toimub Tartus juba kolmandat aastat WRC Rally Estonia, mis toob siia palju rahvusvahelisi külalisi ja ka rahvusvahelisi tähelepanu. Tartu tuntust ja atraktiivsust

		sihtkohana tõstab kindlasti 2024. aastal Euroopa kultuuripealinna tiitliaasta. Tartu on aktiivselt arendanud ka konverentsiturismi pakkudes konverentsitoetuse taotlemise võimalust. Toetuse eesmärgiks on suurendada konverentsidel osalejate arvel ööbimiste arvu Tartu majutusettevõtetes ja kasvatada Tartu kui konverentside toimumise koha tuntust. Lisaks on turismi hooajalisust mõjutanud näiteks maitseelamuste kampaania "Maitsev Tartu". 2023. aastal telliti kampaania jooksul restoranides erimenüüsid kokku ligi 28 000 korda, mis on üheksal aastal toimunud maitsetekuu parim tulemus. Tartu linna ettevõtlusosakond pakub kohalikele ettevõtjatele erinevad toetusi, korraldab valdkonnale koolitusi jne. Ettevõtlusega infot leiab ka visittartu lehel.
5.13. Kohalike toodete ja teenuste reklaamimine Sihtkoht aitab kaasa selliste kohalike kestlike toodete arendamisele ning ostule, mis peegeldavad piirkonna loodust ja kultuuri ning mis on loodud ausa kaubanduse põhimõtteid järgides. Siia võivad kuuluda toit ja joogid, käsitöö, etenduskunstid, põllumajandustoodang jne.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda korraldab toiduainete kvaliteedi hindamist ja annab välja kvaliteedimärgiseid. Tunnustatud Eesti Maitse ehk TEM – tuntud ka kui pääsukese sümbol – antakse kvaliteetsetele Eesti toiduainetele, mille esmane tooraine on Eesti päritolu. Tunnustatud Maitse ehk TM – tuntud ka kui ristiku sümbol – antakse Euroopa Liidus valmistatud kvaliteetsetele toiduainetele. Kvaliteedimärke saavad taotleda kõik toiduainete tootjad vastavalt märgiseid reguleerivatele seadustele. Märgistuse taotlemiseks tuleb esitada tootekirjeldused ja laborianalüüsid ning lisaks pääsukesümboli puhul esmane tooraine kodumaist iseloomu tõendavad dokumendid. Toote kvaliteeti hindab neutraalne ekspertkomisjon, kes kontrollib ka toodete vastavust kvaliteedinõuetele perioodil, mil tooted märgistavad. Samuti kontrollib komisjon pimetesti toote omadusi – välimust, maitset, konsistentsi ja lõhna. Hindamise käigus kogub toode punkte ning nõutava punktide hulga saavutamisel antakse tootele õigus märgistusele. Alates 1998. aastast on märgi kandmise õiguse saanud üle 600 toote. Märgist kandvate toodete nimekirja leiab kodulehelt www.epkk.ee.

Ökoloogilistele toiduainetele saab taotleda kvaliteedimärki Öko (Mahe) <http://www.maheklubi.ee/margistus/> 2019. aastal oli Eestis 175 mahetootjat, kellest enamik on väikeettevõtted. Toitlustajatele on olemas ka Eesti riiklik mahemärgistus sõltuvalt kasutatud mahetooraine protsendist (20–50%, 50–80% või 80–100%). Maaeluministerium koostas Põhjamaade näidete põhjal lihtsustatud reeglid mahetoitlustajatele, et julgustada restorane mahesüsteemi sisenema. 2017. aastal jõustusid uued 3-astmelise märgistusega reeglid, mis näitavad kasutatud mahepõllumajanduslike koostisosade osakaalu. 2019. aasta lõpuks teatas mahetoitu pakkuvast kokku 35 kööki, 2018. aastal aga 18 kööki, mis viitasid mahepõllumajanduslikule toidule. mahetoidu kasutamine.

Eestis on riiklik mahepõllumajanduse kontrollsüsteem. Mahepõllumajanduse tootmise järelevalve eest vastutab Põllumajandusamet, mahetoidu ja -sööda töötlemine, turustamine (sh import) ja toitlustamine on aga Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) pädevuses. Sertifitseerimise aluseks on kas AB-le või VTA-le esitav kooskõlastustaotlus. Toitlustajad esitavad oma teate VTA-le. Maheettevõtteid kontrollitakse vähemalt kord aastas. Lisaks viiakse läbi riskipõhiseid ja etteteatamata kontrole ning võetakse tootmisest kontrollproove. Kui avastatakse nõuete rikkumine, võidakse teha ettekirjutus, määrata sunniraha, jõustada uue ümberarvestusperioodi alustamise nõuet või teha kooskõlastuse kehtetuks tunnistamise otsus. Iga ettevõtja kohta avaldatakse dokumentaalsed tõendid mahepõllumajanduse registris aadressil www.pma.agri.ee.

Lisaks reklaamivad oma piirkondlikke tooteid Põhja-Eesti Kohaliku Toiduna mitmed kohalikud kvaliteedimärgid: <http://kohaliktoit.arenduskoda.ee/> ja EHTNE Saaremaa <https://ehtnesaaremaa.ee/>

Fairtrade on Eestis esindatud ja sertifitseerib Eesti tooteid, kasutades Aafrikast, Aasiast või Ladina-Ameerikast pärit toorainet. Eesti suurimal magusatootjal Kalvel on UTZ märgis ning õiglase kaubanduse sertifikaadi omavad Chocolala, Loodusvägi ja Friends Textile.

User answer:

Kohalike toidutootjate kohta saab hea ülevaate [Tartu turu](#) kodulehe vahendusel. Kohaliku toidu tutvustamise ja müügiga tegeleb ka [Taluturg](#).

Piirkonna restoranide, kultuuriasutuste ning muude kohalike turismiatraktsioonide ja -teenuste kohta saab hea ülevaate lehelt visittartu.com.

		Tartu osaleb Lõuna-Eesti maitsete nädalal "Metsast taldrkule" tutvustades kohalikke maitseid. 2023. a juulis startis Tartumaa toidusündmust sari "Tirin", mis tutvustab maakonna parimaid toiduvaldkonna praktikaid. Üheks oluliseks kohaliku ja maheda toidu kasvatamise ja tootmise innustajaks on kindlasti ka Tartu linna koolitoidu hange, mille reeglid nägid ette, et toitlustajatele anti lisapunkte kui vähemalt 60% kogu kasutatavast toorainest pärineb kuni 300 km kaugusel Tartust. Veelgi rohkem punkte sai toitlustaja, kes kasutab vähemalt 30% ulatuses Tartust kuni 130 km kauguselt pärinevat toorainet. Tartu disainerite ja kunstnike tööd tutvustab, vahendab ja müüb Tartu Loomemajanduskeskuse disainipood HOPP. Oluliseks Tartut tutvustavaks märksõnaks on tartumaine, mida on kasutatud erinevates Tartut ja Tartumaad tutvustavates kampaaniates, näiteks Tartumaine talvemuinasjutt, Tartumaine suvekampaania. Teemaga seostuvad ka viiad, mis tutvustavad Tartut sihtkohana ning kus mitmed tartlased räägivad oma Tartu loo, näiteks Diana Timberg.
5.14. Kohalike turismisektorisse töölevõtmisele kaasa aitamine Sihtkoht edendab ja toetab karjäärivõimalusi ning koolitusi turismivaldkonnas.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Sotsiaalse ettevõtluse võrgustik ehk SEV (link lisatud) on 2012. aastal asutatud MTÜ. Organisatsiooni missiooniks on sotsiaalsete ettevõtete arvu, suutlikkuse ja ühiskondliku mõju suurendamine Eestis. SEV-i toetavad nii riiklikud (nt Rahvuslik Kodanikuühiskonna Sihtasutus, Kultuuriministeerium) kui ka rahvusvahelised rahastajad (nt Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Briti Nõukogu). Noorte lipulaev Changemakers Academy on intensiivne tehes õppimise programm keskkooliõpilastele. Viieliikmelistes meeskondades täidavad mitmekeelsed noored loomingulisi ja professionaalselt nõudlikke ülesandeid, luues selle tulemusena sotsiaalsetele ettevõtetele turunduslahendusi. See on korraldatud võistkondadevahelise võistlusena, hoides põnevuse taset kõrgel. Kodanikuühiskonna Sihtkapital ehk KÜSK (link lisatud) on toetanud sotsiaalset innovatsiooni ja ettevõtlikkust toetusmeetmete ja seminaridega.

		SEV: https://sev.ee/et/esileht/ KÜSK: https://kysk.ee User answer: Tartu rakenduslik kolledž pakub muuhulgas ka turismivaldkonna õppekavadel õppmise võimalust. Turismikooli all on järgmised õppekavad: aktiivtegevuste instruktor, eripuhastustöötaja, puhastusteenindaja, puhastusteenindaja-juhendaja, puhastustööde juht, turismiettevõtte ja sihtkoha arendaja, turismikorraldaja, turismiteenindus. Lisaks atesteerib Tartu linn giide. Atesteerimise võivad läbida kõik soovijad alates 18. eluaastast, kellel on vähemalt keskharidus. Esmase atesteerimise puhul peab atesteeritav esitama vähemalt 20-tunnise juhendatud giidipraktika, erialase koolituse läbimise tõendi või tööandja kinnituse varasema giiditöö osas. Giidide atesteerimise süsteem on värskelt uuendatud. Muudatusprotsessis osalesid lisaks sihtasutusele Tartumaa Turism ja linnale ka Tartu Giidide Ühing ja Tartu Rakenduslik Kolledž.

Sotsiaal-majanduslik mõju

2

Action			Details
5.15. Liigse turismi vältimine Külastajate sotsiaalset mõju kohalikule kogukonnale ja teistele külastajatele jälgitakse piisavalt.			User answer: Yes User answer: Nagu punktis 5.10 juba nimetaud, kogub Tartu linn kogub regulaarselt linlaste tagasisidet. Uuringu eesmärgiks on teada saada, kuidas tartlased hindavad linnaelu erinevaid valdkondi ja välja selgitada need valdkonnad, mille arendamisele edaspidi rohkem tähelepanu tuleks pöörata. Viimane Tartu ja tartlased uuring valmis 2023. a kevadel.

		Üheks Tartu ja tartlased uuringu teemaks on ka turvalisus. Oluliste teemadena on tartlased nimetanud: loomaomanike käitumist, lärmakaid kampasid, purjus inimesi ning ühiselureegleid eiravaid naabreid (lk 49). Turismiga seotud probleeme ei ole tartlased välja toonud. Turistidele peaks tartlaste arvates Tartu linnas rohkem eksponeerima või pakkuma eelkõige Emajõe, selle võimalusi ja looduskeskkonda, muuseume, Ahhaa Keskust ning linna ajalugu, Toomemäge, erinevate linnaosade omapära ja arhitektuuri, Tartu Ülikooli ja akadeemilisust, kuid ka kultuuri- ja meelelahutusüritusi ja kesklinna. (lk 85). Turismivaldkonna statistikast saab ülevaate visittartu kodulehelt.
5.16. Vara kasutamine Sihtkohal on planeerimisjuhised, eeskirjad ja/või määrused kinnisvaraarenduste ning -tehingute, sh turismi eesmärgil kinnisvara üüri ja kasutusloa andmise sotsiaal-majandusliku mõju optimeerimiseks.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): <i>Planeerides (planeerimiseadus lisatud) nii linna- kui ka maakonnaplaneeringuid, on kohustus väärtuslike maastike ja looduskooslusi (sh üksikobjekte) säilitada. Rohestruktuuri planeerimisel on oluline saavutada olukord kus avalik ja erasektor teeksid nii rohestruktuuri väärtuste säilitamise kindlustamisel kui ka haldamisel koostööd ühiste eesmärkide saavutamisel. Kaitsealuse maa kasutamise täpsemad tingimused määratakse looduskaitseaduse kohaselt kehtestatud detailplaneeringute ja kaitsekorralduskavaga.</i> <i>Lühiajalise üürimise järele on nõudlus suur populaarsemates turismisihtkohtades (Tallinn, Tartu, Pärnu), eriti turismihooajal, kus üüride hinnad võivad olla tavahindadest 2, vahel isegi 3 korda kallimad olla. Seetõttu on ka kohalikel rohkem probleeme elukoha leidmisel teatud hooaegadel. (turismiseadus lisatud)</i> User answer: Tartu on ülikoolilinn, mis tähendab, et augustist juunini on linnas tudengid ja see mõjutab oluliselt ka kohalikku türiturgu. Suvisel hooajal on ka osa tudengite kasutuses olevast kinnisvarast turistide kasutuses, kuid selle kohta statistika kogumine on keeruline, kuna suur osa rentijatest on eraisikud.

Tartu majutusasutuste valik on mitmekesine ning seetõttu leiab erinevate vajadustega külaline endale sobiva variandi. Suvisel ajal ja suursündmuste ajal on majutusasutused täis ja hinnad kõrgemad. Majutusasutuste hinnad tõusevad lakke erinevate suurürituste ajal. Nii juhtus näiteks 2019. aasta juulis ja 2020. aasta septembris, kui Tartus toimusid Metallica kontsert (2019) ja WRC Rally Estonia (2020). Arvestades turismi hooajalisust võib öelda, et Tartu majutusvõimaluste valik on piisav ja katab turismiga seotud vajadused. samasuguse trendi jätkumist prognoosime ja järgmiseks viieks aastaks.

Tartu kogub regulaarselt majutusasutuste statistikat. Eesti Statistika andmetel oli Tartumaal 2020. aastal majutus- ja toitlustus- ja joogisektoris 418 ettevõtet ning meelelahutussektoris 515 ettevõtet, millest enamik on kohaliku omandusega ning on väikese või keskmise suurusega ettevõtted. 2023. aastal on majutus- ja toitlustussektoris 330 ettevõtet (Tartus 242). Statistikaameti andmetel on Tartumaal 84 majutusasutust, neist 36 linnas. Ettevõtete registrijärgsete aadresside andmed võetakse välja igal aastal, kuid puudub täpsem andmebaas, mis annaks ülevaate sellest, kui palju Tartus asuvatest ettevõtetest on siin tegelikult registreeritud.

AirDNA andmetel (juuni, 2023) on Tartu piirkonnas 416 aktiivset rendimajutust keskmise päevamääraga 71\$ ja täitumusega 45%.

Majutusasutuste statistika annab linnale olukorrast piisava ülevaate ning täiendava uuringu vms järele vajadust ei ole. Eraldi on plaanis monitoorida Euroopa kultuuripealinna tiitliaasta mõju Tartu majutussektorile 2024. aastal.

User answer:

Tartu linna üldplaneering 2040+ peatükid 1.2 [hoonestus](#) ning 1.3 [ehistustingimused](#) piirkondades annavad hea ülevaate sellest, mis on Tartus lubatud, mis mitte ning mida peetakse heaks tavaks.

Lisaks korraldab linn vajalike teenuste toomiseks linna enampakkumisi hoonestusõiguse seadmiseks. Üheks kitsaskohaks Tartus on näiteks see, et siin on ainult üks nn täismõõdus ujula. Probleemi lahendamiseks korraldab linn enampakkumise hoonestusõiguse seadmiseks [Lõunakeskuse juures](#).

			Märkimisväärne osa Tartu kesklinna hoonetest kuulub linnale, kes ruume välja rendib. Vaba aja veetmise ja meelelahutusasutuste puhul peetakse silmas, et need sobituks ümbritevasse keskkonda, ei häiriks kohalike elanike öörahu ning ei tekitaks heakorruga seotud probleeme. Rendileandjana saab linn määrata rendileandmise tingimused. User answer: Kuna üldplaneering on kõikide ehitus- ja arendusprojektide aluseks, siis on üldplaneeringu nõuete täitmine kohustuslik. Vastasel juhul linn projekti ei kooskõlasta ja ehitusluba ei väljasta. Eesti seadusandlus ei võimalda kohaliku omavalitsuse tasandil tüürileandjatele või ka hotellidele täiendavaid tingimusi seada - piirata külastajate arvu, täiendavaid makse kehtestada või öelda, kui mitu päeva aastas võib ruumi rendile anda.

Tervishoid ja ohutus

2

Action			Details
5.17. Tervishoid ja ohutus Külastajate ja elanike kuritegevuse, turvalisuse ning terviseprobleeme ennetatakse, neile reageeritakse, neid jälgitakse piisavalt ja neist teavitatakse avalikult.	✓	✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Rahvatervise seadus (lisatud) kehtib inimeste tervise kaitseks, haiguste ennetamiseks ja tervise edendamiseks, see kõik saavutatakse riigi, kohalike omavalitsuste, avalik-õiguslike ja eraõiguslike juriidiliste isikute ülesannete täitmise ning riiklike ja kohalike meetmete süsteemse lähenemise kaudu. Maailma Majandusfoorumi andmebaasi järgi oli 2019. aastal Eesti turvalisuse poolest maailmas 12. Kohal. Justiitsministeeriumi lehel uuendatakse järjepidevalt kuritegevuse statistikat (link lisatud). Terviseameti kodulehelt (link lisatud) leiab informatsiooni keskkonna,

veekvaliteedi, haiguste ning õnnetusjuhtumite kohta. Eestis on suviti kõrgendatud risk sinivetikate õitsemiseks. Kriitilisest tasemest teavitab Terviseamet ning seda kommu­ni­keeritakse edasi suuremate meediakanalite poolt.

Õhusaaste info on nähtaval World Air Quality Indexi lehel (link lisatud).

Maailma majandusfoorum 2019: http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2019/rankings/?doing_wp_cron=1590589113.7268118858337402343750#series=TTCLA.02

WAQI: <https://waqi.info/et/>

Kuritegevuse statistika: <https://www.just.ee/kuritegevuse-statistika>

2022 poolaasta kuritegevuse statistika:
<https://public.tableau.com/app/profile/kriminaalpoliitika/viz/2022Ipoolaasta/2022Ips>

Terviseamet: <https://www.terviseamet.ee/et>

User answer:

[Visioon Tartu 2030](#) ütleb, et Tartu on tegusate, loovate ja õnnelike inimeste linn. Tartu on ülikoolilinn, Eesti vaimupealinn ja nooruslinn, nutika ettevõtluskeskkonnaga teenuskeskus. Inspireeriv, unikaalse kultuuripärandiga, looduslähedane ja turvaline linn ning atraktiivne reisisiht. (lk 8)

[Tartu easõbraliku linna strateegia](#) ütleb, et Tartus on turvaline ja mugav linnaruum. **Turvaline linnaruum** – erinevate vajadustega linlastele liiklemiseks ohutu linnaruum (st füüsiline keskkond), jalakäijate liiklemiseks ohutud ning heas korras kõnniteed ja tänavad, piisav valgustus. Ohutuse edendamine eri sihtgruppide teadlikkuse suurendamise abil (ohutusõpe, viidasüsteem, nutikad ohutuse parandamisele suunatud lahendused).

Mugav linnaruum – kogu elukaare jooksul mugavalt kasutajasõbralik taristu, linnamööbel, kaubaruum, transpordivõimalused, hästi suunav ja suurekirjaline viidasüsteem. Linnaruumi disain on universaalne, inimsõbralik, lahendused on vajadus- ja nõudluspõhised. Linnakeskkonna planeerimine on innovaatiline (nutilahendused, kaasaegsus ja uuendusmeelsus) ning hõlmab

katseprojekte koostöös teadusasutuste ja teiste easõbraliku linna partneritega. (lk 10)

Peamiseks allikaks turvalisusega seotud riskide kaaristamisel on valdkonna statistika ning otsesuhtlus politsei- ja piirivalve ametnikega. Linnal on politseiga tihe ja sisuline koostöö ning infovahetus toimib hästi. Suvel on N-P õhtuti kesklinnas linna poolt korraldatud täiendav turvavalve, et linlaste ja küllastajate turvalisust tõsta.

Tartlaste tervise ja heaoluga seonduvat on käsitletud kahes uuringus: [Tartlane ja keskkond](#) 2021. aastal ning [Tartu ja tartlased](#) 2023. aastal.

Uuringu Tartu ja keskkond andmetel näevad tartlased oma tervisele ohuna eelkõige kolme keskkonnategurit – sõidukite heitgaasid, suits/tahm ja müra. Kõige suurem on mure heitgaaside mõju pärast, millega tuleks võimalusel tegeleda eelisjärjekorras. Positiivne on see, et võrreldes eelmise uuringuga on hinnangud kahele häirivamale tegurile vähenenud – nendeks on sõidukite heitgaasid ning suits ja tahm. (lk 65)

Tartu ja tartlased uuringu andmetel on otsese vägivallega on ise või pereliikme kaudu kokku puutunud 20% tartlastest, lisaks 5% ei osanud või soovinud vastata. Kõige vähem on vägivallega kokku puutunud Ropka ja Variku linnaosas (mõlemas 10%). Kõige levinum on vägivald koolis – seda töid keskmisest sagedamini välja kooliealiste laste vanemad (19%). Vägivald lasteaedades töid keskmisest sagedamini välja just lasteaialaste vanemad (8%). Lisaks eristub, et noored, kuni 29-aastased on sagedamini kokku puutunud nii vägivallega mujal Tartus (9%) kui ka küberkiusamisega (9%) ja koduvägivald on sagedasem Supilinna elanike seas (14%). Varasemate aastatega võrreldes on kokkupuude enamust liiki vägivallega pigem vähenenud, kuid oluliselt on vähenenud kokkupuude vägivallega nn mujal Tartus. (lk 50)

User answer:

Nagu juba eelnevas punktis nimetatud, on peamiseks turvalisusega seotud riskide maandamise meetmeks valdkonna statistika ning otsesuhtlus politsei- ja piirivalve ametnikega. Linnal on pilteiga tihe ja sisuline koostöö ning infovahetus toimib hästi.

Näiteks noorsootöö valdkonnas kohtuvad vähemalt korra aastas noorsoopolitseinikud, noortekeskused, mobiilse noorsootöö tegijad, lastekaitse ning Tartu linna esindajad. Koos vaadatakse üle valdkonna statistika, tehakse kokkuvõtteid ning seatakse uusi sihte.

		Lisaks teeb linnavalitsus erinevatesse nn probleemsetesse kohtadesse regulaarseid kontrollkäike, et olukorda kontrollida. 2020. aasta teenustasemete tulemuste põhjal on Tartu teistele omavalitsustele heaks eeskujuks liikuvuse, tervise ja turvalisuse vallas.
5.18. Riski- ja kriisijuhtimine Sihtkohal on sobiv plaan riskide vähendamiseks, kriisijuhtimiseks ja hädaolukordadele reageerimiseks. Olulisimatest osadest antakse elanikele, külastajatele ja ettevõtetele teada. Plaani uuendatakse regulaarselt ja selle täideviimiseks määratakse kindlaks plaani tegevuskava ning vajalikud abinõud.	✓ ✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): <i>Päästeameti poolt on koostatud käitumisjuhised kriisiolukordadeks. Juhistes on muuhulgas välja toodud mida tuleks teha kui puuduvad igapäevased mugavused, kuidas toimub ohuteavitus, kuidas leida varjumiskohti, näpunäited küberruumi turvalisena hoidmiseks, vaimse tervise abi ja mida teha nakkushaiguse puhangu ajal. Käitumisjuhised saadetakse posti teel igale leibkonnale ning tervikversioon sellest on saadaval Ole Valmis (link listaud) veebilehelt. Samuti on soovitatav omada Ole Valmis äppi.</i> <i>Avalikud varjumispaigad (link lisatud) on märgitud ära spetsiaalse varjumisvärgisega ning kohad on avalikustatud ka Päästeameti kodulehel. Antud kodulehel on info ka ohusireenide võrgustikust, ilmastikust tingitud hädaolukordadest, gaasi-, kiirgus- ja keemiaõnnetustest, metsa- ja maastikutulekahjustest, rannikureostusest ja transpordiavariidest.</i> <i>Kriisiolukorras jälgib ja analüüsib üleriigilise kriisireguleerimise korraldust Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud kriisikomisjon, hädaolukorra seadusest lähtuvalt (lisatud).</i> <i>Ole Valmis - https://www.olevalmis.ee/</i> <i>Kriisi info - https://www.kriis.ee/</i> <i>Avalikud varjumiskohad - https://www.rescue.ee/et/juhend/avalikud-varjumiskohad</i> <i>Hädaolukorra seadus - https://www.riigiteataja.ee/akt/121052014029</i> User answer:

Linna elutähtsate teenuste – kaugkütte, joogivee ja -kanalisatsiooni ning teede ja tänavate – toimepidevuse tagamise korraldus on toodud elutähtsat teenuste korraldavate ettevõtete riskiplaanides. Tartu linna hädaolukorra lahendamise plaan määrab kindlaks elutähtsate teenuste ulatuslikust katkestusest põhjustatud kriisidele reageerimise korralduse.

Lisaks käsitleb hädaolukorra lahendamise plaan muid Tartu linna territooriumil kriisi tekitada võivaid loodus- või inimtegevusest tingitud eriolukordi, mille lahendamist juhivad teised ametiasutused, kuid kus Tartu Linnavalitsus peab tegema koostööd, nt. äärmuslikud ilmastikutingimused, üleujutused, ulatuslikud elektrikatkestused, uudne nakkushaigus või epideemia, suur tulekahju elurajoonides jne.

Kavas täpsustatakse Tartu Linnavalitsuse kriisimeeskonna hädaolukordade lahendamise struktuur ja ülesanded, kaasatud asutuste või isikute ülesanded, infovahetuse juhtimine ja hädaolukorrast teavitamise korraldamine ning muud olulised küsimused.

Infot kohalikele elanikele kriisiolukorra lahendamise kohta saab Tartu linna kodulehelt: <https://tartu.ee/et/kriisideks-valmisolek>

Hädaolukorra lahendamise plaani täisdokumenti pole üleslaadimiseks saadaval, kuna see on mõeldud ainult sisekasutuseks.

Peamiseks avalikkuse teavitamise kanaliks on linna veebilehekülg. Eriolukorras on kõige kiiremaks ka operatiivsemaks info edastamise kanaliks raadio ja televisioon ning loomulikult ka trükimeedia. Kui kriis puudutab ka linna külalisi, siis edastatakse nende jaoks oluline info ka inglise keeles. Näiteks Ukraina sõjapõgenike kriisi ajal tõlgiti kogu [vajalik info](#) pidevalt ka vene ja ukraina keelde. Selleks, et lihtsustada Ukraina lastele lasteaiakohtade ja koolide leidmist, palgati ukraina keelt kõnelev spetsialist.

Covid kriisi olukorras tõestas Tartu hästi, et on võimeline kiirelt reageerima, otsuseid langetama ning oli mitmes aspektis Eestis kriisi lahendamisel eestkõnelejaks. Ka Covid kriisi info oli kättesaadav eesti- ja [inglise keeles](#).

User answer:

Kogu kriisidega seotud info on koondatud lehele: <https://www.tartu.ee/et/kriisideks-valmisolek>

Kriisiolukorras on linnal väga oluline roll info vahendajana, seda tõestasid nii Covid kui ka Ukraina sõjapõgenike kriis. Tartu linn on nendes olukordades hästi hakkama saanud ning kriiside juhtimisega hästi toime tulnud.

User answer:

Nagu juba eelnevas punktis nimetatud on Tartu linnal hädaolukorra lahendamise plaan. Hädaolukorra lahendamise plaani täisdokumenti pole üleslaadimiseks saadaval, kuna see on mõeldud ainult asutusesiseseks kasutamiseks.

Hädaolukorra lahendamise plaani uuendatakse jooksvalt. Iga-aastaselt toimuvad kriisimeeskonna koolitused kriisideks valmisoleku parandamiseks ning iga kahe aasta järel toimub linna kriisiõppus.

6. Ettevõtlus & Kommunikatsioon

12

Ettevõtete kaasamine

9

Action			Details
6.1. Kestlikkuse edendamine ettevõtetes Sihtkoht teavitab turismiettevõtteid regulaarselt kestlikkuse probleemidest ning julgustab ja toetab neid oma tegevuse kestlikumaks muutmisel.	✓	✓	User answer: Yes User answer: Senini on tegeletud ennekõike ettevõtjate teadlikkuse suurendamisega. Näiteks Tartu linnavalitsuse ettevõtluse arengu osakond on 2023 aastal koostöös Tartu Regiooni Energiaagentuuriga korraldanud ettevõtjatele energiatõhususe infopäeva. Samuti oleme alates 2019. a andnud ettevõtjatele digitaliseerimistoetust. Digitaliseerimine aitab protsesse, sh energiatarbimist optimeerida. Turismiettevõtjaid julgustatakse taotlema Green Key või roheline muuseumi tunnustusi. (Näiteks kutsuti Green Key eest vastutav organisatsioon esinema Tartu ja Lõuna-Eesti turismikonverentsile novembris 2022). Toiduvaldkonna ettevõtjaid innustatakse kasutama rohkem kohalikku toorainet ja toodangut. Aastal 2022 viidi läbi toiduturismi teemaline uuring, mis keskendus toiduturismi hetkeolukorra väljaselgitamisele ja suundade seadmisele. Uuringus osales üle 80 ettevõtja. Maakonnas tegutseb lisaks toiduvõrgustik ja on käivitatud toiduvõrgustiku suhtlusgrupp. Tartu 2024 programmiga seotud sündmused ja teenused peavad lähtuma keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendist, juhendit soovitatakse järgida ka teistel külastajatega tegelevatel ettevõtetel. Näiteks, kui toimub koolitus, siis ka seal toimuv toitlustus peab olema korraldatud vastavalt juhendile. Lisaks on juhendi tingimuste täitmine oluline, kui soovitakse linnalt rahalist toetust taotleda (kultuuri valdkonna toetused paragrahv 6 punkt 13) või avalikku sündmust registreerida. Lisaks juurutatakse keskkonnahoidlikke lahendusi Tartu linna konverentsisaadikute ja

		konverentside korraldajate seas. Korraldajatele on tutvustatud juhendit seminaridel. Tartu linna konverentsitoetuse taotlejad peavad vastama oma taotluses aspektid, kuidas nad tagavad oma sündmusel keskkonnahoidlikkuse. Kui need aspektid ei ole tagatud, siis ei pääse taotleja hindamisvoorust edasi. https://tartu2024.ee/ellujaamise-kunstid/keskkonnajuhend
6.2. Kestlikkuse standardid Sihtkoht soodustab turismiettevõtete kestlikkusstandardite omaks võtmist, edendades vajaduse korral GSTC tunnustatud standardite ja GSTC volitatud sertifitseerimisskeemi kasutuselevõttu.	✓ ✓	User answer: No User answer: 36/59 User answer: 4 User answer: 14 User answer: Ettevõtjaid julgustatakse kestlikkuse standardeid kasutusele võtma läbi kommunikatsiooni. Näiteks on tutvustatud Green Key märgisega seotud infot ettevõtjatele kohtumistel, lisaks edastatakse infot ka ettevõtjate listi uudiskirja ja turismiettevõtjate grupi kaudu. Kõik ettevõtjad, kes saavad linnalt rahalisi toetusi (nt sündmuste korraldamine, konverentside ja koolituste läbiviimine jm) peavad lähtuma oma tegevuses keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendist. Varasematel aastatel on antud Eesti Maaturismi Ühingu poolt välja ettevõtjatele ka EHE märgist, sihtkoht aitas kaasa ettevõtete esitamisele konkursil. Lisandunud on roheline muuseumi tunnustus, mille tegevusi samuti sihtkoht aitab ettevõtjateni kommunikeerida. Tartus on 4 Green Key märgisega majutusasutust, 2 toitlustusasutust ja maakonnas üks toitlustusasutus. Lisaks on Tartu 3 restorani märgitud ära Michelline Guide soovitusel, ning White Guide nimekirjas on 11 Tartu restorani. Tartus on 3 roheline muuseumi tunnustusega muuseumit. Infot kommunikeeritakse välja visittartu veebilehel nii külastajatele kui ka ettevõtjatele. https://visittartu.com/et?category=news&subCategory=19006 Kuna white guide ja Michellini tunnustusega kohad kattuvad, siis on kokku Lisatunnustuse/sertifikaadiga ettevõtjaid 14.
6.3. Sertifitseeritud ettevõtete avaldamine	✓ ✓	User answer: Yes

Nimekirja kestlikkusertifikaadiga turismiettevõtetest või toodetest on avalikult kättesaadavat.		User answer: Hotell Lydia. hotell SOHO. hotell Sophia. Art hotell Pallas. ja restoran Hõlm. restoran Humal. Juulamõisa kohapärimuskohvik (Green Key) Lisainfo: https://visittartu.com/et/green-key-m%C3%A4rgisega-ettev%C3%B5tted-tartumaal Rohelised muuseumid: https://visittartu.com/et/tartu-rohelised-muuseumid User answer: https://visittartu.com/et?category=19103https://visittartu.com/et?category=news&subCategory=19006 https://visittartu.com/?category=19103&fbclid=IwAR0M7SnYhbGiQTiLAKWrBCPtKHPDIEzM-XzoyNDcClgJyZ6R0t4DI65uU3E https://visittartu.com/?category=19103%2Cnews&subCategory=19006&fbclid=IwAR0BXsmSOKLPQTnwCr7u9YGxRaEW0ip5E3qA9XEN-Cc88mlA9Tt16YGVK8I
6.4. (Ettevõtete) veetarbimine Ettevõteteid julgustatakse veekasutust mõõtma, jälgima ja haldama ning sellest avalikult teada andma.	✓ ✓	User answer: No User answer: Tartu linn ei kohusta ettevõtjaid avaldama oma veetarbimise andmeid ning olemas ei ole ka otsesest regulatsioonist, mis neid seda tegema kohustab. Ettevõtteid, kes on võtnud eesmärgiks olla keskkonnahoidlikud ja on taotlenud Green Key tunnustuse, peavad registreerima vee kogutarbe vähemalt korra kuus. Võimaluse korral märgitakse ära vee päritolu, ja kui vesi ei tule ühisveevärgist, siis kontrollitakse, kas veevarustus on kestlik ega avalda keskkonnale ega kohalikule veevarustusele halba mõju. Andmeid tuleks analüüsida ja aktiivselt kasutada, et veetarvet vähendada. Soovitatav on registreerida vee kogutarvet tihedamini kui korra kuus, kuna nii on teave täpsem. Auditi ajal esitatakse vähemalt igakuine vee kogutarve. Ettevõtte esitab uurimise ja parandusmeetmete korra, mis on kehtestatud juhiks, kui veetarbes on äkilisi muutusi. Kui vesi

		ei tule ühisveevärgist, tõendab ettevõtte, et veevarustus on kestlik ega avalda keskkonnale ega kohalikule veevarustusele halba mõju. Lisaks seab regulatsioon ette, et töötajatele on kehtestatud kord, mille kohaselt nad kontrollivad korrapäraselt, et kraanid ei tilguks ja WC-potid ega ujumisbasseinid ei lekiks. Selleks, et vähendada vee kokkuhoiu abil keskkonnamõju ja kulusid, ei tohi veehulk vähemalt 75% numbritubade, avalike, töötajatele mõeldud ja muude alade, näiteks spaade ja jõusaalide duššidest, ületada 9 liitrit minutis ning ei tohi veehulk vähemalt 75% numbritubade, avalike, töötajatele mõeldud ja muude alade, näiteks avalike tualettide, spaade ja jõusaalide kraanidest, ületada 8 liitrit minutis. Kuna Tartu linn on seadnud omale ambitsioonikad kestlikkusega seotud eesmärgid, näitab selles osas eeskujuna ka tarbijad teevad üha teadlikumaid valikuid, siis see mõjutab ka piirkonna ettevõtteid kesklikkumaks muutuma. Võrreldes eelmise raportiga on näiteks suurenenud Green Key tunnustuse saanud ettevõtete arv. See on heaks tõestuseks, et linna "nügimine" ettevõtlusvaldkonna kestlikumaks muutumise suunal töötab.
6.5. (Ettevõtete) tahked jäätmed Ettevõtteid ärgitatakse tahkeid jäätmeid (sh toidujäätmeid) mitte tekitama, vähendama, korduskasutama ja ringlusse võtma. Ühekorrannõude (eriti plasti) kasutusest kõrvaldamiseks või vähendamiseks võetakse meetmeid. Kõikidest tahketest jäätmetest, mida ei taas- ega korduskasutata, vabanetakse ohutul ja kestlikul viisil.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): <i>Eestis on olemas nii Euroopa Rohelise Kontori standard kui ka erinevad ökomärgised nagu Green Key ja Ehtne ja Huvitav Eesti (EHE).</i> <i>Rohelise Kontori (link lisatud) eesmärgiks on kontori tegevuse keskkonnamõju pidev jälgimine ja vähendamine (sealhulgas kulude kokkuhoid, loodusressursside säästev kasutamine, töökeskkonna tervislikumaks muutmine). Kõik Rohelised kontorid peavad koguma jäätmeid liigiti (vastavalt seadusele vähemalt kolme kategooriasse).</i> <i>EHE (link lisatud) on Eesti ökoturismi kvaliteedimärgis, millega tunnustatakse loodussõbralikke maapiirkonnas pakutavaid turismiteenuseid.</i> <i>Green Key (link lisatud) on rahvusvaheline ökomärgis turismiettevõtetele, millega tunnustatakse keskkonnahoidlikkust ning kestlikku tegevust. Sertifikaat nõuab ettevõtete tegevuste käigus</i>

tekkivate jäätmete jälgimist, vähendamist ja taaskasutamist. Samuti soovitatakse jälgida oma jäätmekoguseid ning sõlmida lisakokkuleppeid jäätmete sorteerimiskohtadega, et tagada nende liigitatud jäätmete nõuetekohane käitlemine.

Roheline Võti

- <https://www.puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/tootearendus-ja-kvaliteet/greenkey>

EHE - <https://www.puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/tootearendus-ja-kvaliteet/ehe>

Roheline Kontor - <https://ekja.ee/et/roheline-kontor/>

User answer:

Jäätmetega seonduvat reguleerib Tartu linna jäätmekoolduseeskiri. Üdnõuded ütlevad järgmist:

1. Jäätmete nõuetekohase käitlemise eest vastutab jäätmevaldaja.
2. Iga tegevuse juures tuleb püüda jäätmeteket vältida või vähendada. Tekkinud jäätmeid tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ega ole muude käitlusviisidega võrreldes ülemäära kulukas.
3. Jäätmed tuleb koguda liigiti, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Jäätmekäitleja on kohustatud vältima liigiti kogutud jäätmete segunemist teiste jäätmeliikidega kogumise ja veo erinevatel etappidel. Liigiti kogutud jäätmeid ei tohi segada teiste jäätmete ega muude materjalidega, millel on liigiti kogutud jäätmetest erinevad omadused.

Tartu jäätmekava põhieesmärk on vähendada nii eramajade kui ka kohalike ettevõtete jäätmete hulka, kuna Tartus pärineb suurem osa tahketest jäätmetest (91%) kohalikest ettevõtetest (Tartu jäätmekava 2020-2024 lk 12-13). Jäätmekava sisaldab tegevuskava tahkete jäätmete vähendamise ja jäätmete liigiti kogumise olulisuse teadvustamiseks (lk 78-83). 2017. aastal oli jäätmekava andmetel Tartus olmejäätmete kogus inimese kohta aastas 419 kg. Arvestades asjaolu, et elanike arv Tartu linnas kasvab, on eesmärgiks, et olmejäätmete hulk inimese kohta ei kasvaks aastaks 2024 (lk 54). Teiseks oluliseks eesmärgiks on elanike teadlikkuse tõstmine liigiti sorteerimise vajalikkuse osas.

		Tartu linn on seadnud omale ambitsioonikad kestlikkusega seotud eesmärgid, näitab selles osas eeskuju ning ka tarbijad teevad üha teadlikumaid valikuid. See mõjutab piirkonna ettevõtteid kesklikumaks muutuma. Võrreldes eelmise raportiga on näiteks suurenenud Green Key tunnustuse saanud ettevõtete arv (vt 6.3). See on heaks tõestuseks, et linna "nügimine" ettevõtlusvaldkonna kestlikumaks muutumise suunal töötab. Tartu 2024 programmiga seotud sündmused ja teenused peavad lähtuma keskkonnahoidlike sündmuste korraldamise juhendist, juhendit soovitatakse järgida ka teistel külastajatega tegelevatel ettevõtetel. Lisaks on juhendi tingimuste täitmine oluline, kui soovitakse linnalt rahalist toetust taotleda (kultuuri valdkonna toetused paragrahv 6 punkt 13) või avalikku sündmust korraldada. Keskkonnahoidlikke lahendusi juurutatakse ka Tartu linna konverentsisaadikute ja konverentside korraldajate seas. Korraldajatele on tutvustatud juhendit seminaridel. Tartu linna konverentsitoetuse taotlejad peavad vastama oma taotluses aspektid, kuidas nad tagavad oma sündmusel keskkonnahoidlikkuse. Kui need aspektid ei ole tagatud, siis ei pääse taotleja hindamisvoorst edasi. https://tartu2024.ee/ellujaamise-kunstid/keskkonnajuhend User answer: Green Key tunnustuse saanud ettevõtete puhul jälgitakse kriteeriumite all väga täpselt ka jäätmetega seotud peatükki ning ettevõtted peavad oma tegevuse kohta regulaarselt aru andma. Jäätmekavas seatud eesmärkide täitmist monitooritakse regulaarselt kogudes statistikat ning korraldades jäätmesortimise uuringuid. Kestlikkusega seotud pingutusi on Tartu tunnustanud näiteks "Aasta tegu" tunnustusega. 2021. aastal valiti välja 3 kõige tõhusamalt kestlikkuse põhimõtteid rakendanud sündmust.
6.6. (Ettevõtete) energiakulu Ettevõtteid ärgitatakse energiakulu mõõtma, jälgima ja vähendama ning sellest avalikult teada andma.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Tartu energia ja –kliimakava seab eesmärgiks, et Tartu on hea energiaga targalt arenev

		kogukond ja roheline teerajaja. Oluliseks strateegiliseks eesmärgiks on vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga. Olulisim osa süsihappegaasi tekkimisest on seotud energiatarbimise vähendamisega. Tartu energia ja -kliimakava koostamisel kaasati üle 40 erineva valdkonna ja sektori esindaja. Lisainfo: https://tartu.ee/et/kliima-ja-energiakava-koostamise-protsess#T%C3%B6C3%B6grupid Turismivaldkonnas on üheks oluliseks motivaatoriks energiatarbimise vähendamisel Green Key märgis. Green Key märgise taotlenud ettevõtjad jälgivad oma energiatarbimist vastavalt seotud kriteeriumitele. Lisaks on oluliseks energiatarbimise vähenemise mõjutajaks ka energia kõrge hind. Üheks oluliseks partneriks energiatarbimise ja süsinikuheite vähendamisel ja kogu energia teema tutvustamisel on TREA - Tartu Regional Energy Agency, kes pakub nõustamist, konsultatsioone ja muid teenuseid ning on seotud mitmete teemaga haakuvate rahvusvaheliste koostööprojektidega. Energiatarbimise ja süsinikuheite vähendamisega seotud teemad ja algatused on koondatud lehele säästev Tartu.
6.7. (Ettevõtete) kasvuhoonegaaside heide Ettevõteteid julgustatakse kõikide tööde käigus (sh tarnijate ja teenuseosutajate juures) tekkivate kasvuhoonegaaside heidet mõõtma, jälgima ja vähendama ning sellest avalikult teada andma. Soodustatakse mistahes järelejäävate heidete tõhusat hüvitamist.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Tartu energia- ja kliimakava 2030 seab eesmärgiks vähendada süsihappegaasi heitkogust 2030. aastaks 40% võrra (216 320 tonni võrra aastas) võrreldes 2010. aastaga. (lk 9) Lisaks on saavutatud kogukondlik kokkulepe (lk 11), selle vorm on veel arendamisjärgus. Missiooni eesmärgiks on saavutada 40% heitgaaside vähendamise asemel kliimanetraalsus (minimaalselt 80% heite vähendamist ja ülejäänud 20% sidumist). Strateegia kohaselt on 2030. aastaks elektrienergia tarbimisest tekkiv süsinikuheide Tartu munitsipaalsektoris (v.a veekäitlus) on 0 tonni ning energia tarbimisest tekkiv süsinikuheide era- ja avalikus sektoris on väiksem kui 179 000 tonni CO2 aastas.

		Tartu on seadnud eesmärgiks olla heaks eeskujuks ning nii ka teisi innustada. Nagu juba eelnevalt on juttu olnud, kasutab kogu munitsipaalsektor juba täna ainult taastuvat energiat. <i>Kava eesmärgiks on kaasata kõiki ühiskonnagruppe – linnakodanikke, ettevõtjaid jt huvigruppe. Kaasamine on laiaulatuslik protsess ja ühe võimalusena nähakse kogukondlikku kokkulepet.</i> (lk 6) Energia- ja kliimakava eesmärkide täitmist toetab olulisel määral ka energiahindade tõus. Ettevõtjaid motiveerib eelkõige soov ja vajadus kulusid kokku hoida ning see on suurendanud ka motivatsiooni keskkonnahoidlikumate lahenduste otsimiseks. Senised tulemused: 2017 - 709 000 tCO2 ekv, 2021 – 444 000 tCO2 ekv. Ehk et toimunud on juba märkimisväärne areng. Kliimakava jaoks vaadatakse Tartu linna territooriumi heidet igaaastaselt üle. User answer: Üheks oluliseks partneriks energiatarbimise ja süsinikuheite vähendamisel ja kogu energia teema tutvustamisel on TREA - Tartu Regional Energy Agency, kes pakub nõustamist, konsultatsioone ja muid teenuseid ning on seotud mitmete teemaga haakuvate rahvusvaheliste koostööprojektidega. Energiatarbimise ja süsinikuheite vähendamisega seotud teemad ja algatused on koondatud lehele säästev Tartu.
6.8. Võrdne ja aus tööhõive (ettevõtted) Sihtkoha turismiettevõtted on kohustatud pakkuma kohalikele töö saamiseks võrdseid võimalusi, koolitusi ja arenguvõimalusi, turvalist ning ohutut töökeskkonda ja äraelamist võimaldavat palka.	✓ ✓	User answer: No Central answer (Estonia Destinations): <i>Võrdse kohtlemise seaduse (lisatud) eesmärgiks on tagada isikute kaitse diskrimineerimise eest. Diskrimineerimise tunnuste alla kuulub rahvus (sh etniline kuuluvus), rass, nahavärvus, usutunnistus ja/või veendumused, vanus, puue ja seksuaalne sättumus. Antud seaduse §12 järgi peab tööandja teavitama töötajat seaduses sätestatud õigustest ja kohustustest.</i> <i>Soolist võrdõiguslikkuse edendamist ja kohtlemist kui üht põhilist inimõigust ja üldist hüve kõigis ühiskonnaelu valdkondades tagab soolise võrdõiguslikkuse seadus (lisatud). Antud seaduses on</i>

kirjeldatud mida peab tegema tööandja, et edendada soolist võrdõiguslikkust (ptk 3 § 11). Samuti on tööandjal kohustus koguma soopõhiseid tööalaseid statistilisi andmeid, millega on võimalik institutsioonidel võimalik jälgida ning hinnata võrdse kohtlemise põhimõtte järgimist töösuhetes. Vabariigi Valitsuse määrusega on kehtestatud andmete kogumise kord ning andmete loetelu.

User answer:

Olulisemad töötamisega, töölepingu ja võrdse kohtlemisega seotud reeglid on seatud riigi tasandil eelkõige töölepinguseadusega. Peamiseks järelevalve teostajaks on [tööinspeksioon](#), mille põhiülesanneteks on viia ellu töökeskkonnapoliitikat; teha järelevalvet töökeskkonnas töotervishoidu, tööohutust ja töösuhteid reguleerivate õigusaktide nõuete täitmise üle; teha järelevalvet töövahendusteenust osutavate ja renditööjõudu vahendavate ettevõtjate majandustegevuse nõuete ja piirangute täitmise üle; teavitada üldsust, töotajaid ja tööandjaid töökeskkonna ohtudest ning lahendada töövaidlusi ja viia läbi lepitusmenetlusi kohtuvälises töövaidlusi lahendavas organis.

Tartu Linnavalitsusel on soolise võrdõiguslikkuse kava (2023-2026), mis määratleb võrdsete võimaluste tagamiseks seatud eesmärgid ja tegevused. Tegevuskava eesmärk on eelkõige toetada linnavalitsuse põhiväärtuste rakendumist ning tagada töötajatele võrdsete võimalustega töökeskkond. Võrdsete võimalustega keskkond tugedab küll asutuse usaldusväärset ja toob kaasa suurema arengu mitte vaid linnavalitsuse, vaid ka Tartu linna arengusse. Tegevused väljapoole: keelekasutuse jälgimine ning soostereotüüpide taastootmisest hoidumine, meeste ja naiste esindatuse jälgimine illustratiivsetes materjalides (trükised, fotod, koduleheküljed), avalike ürituste korraldamisel esinejate soolise tasakaalu arvestamine.

Külalislahkuse edendamiseks on SA Tartu 2024 loonud külalislahkuse võrgustiku, millega on juba liitunud ja saavad liituda Tartu ja Lõuna-Eesti turismi- ja teenindusettevõtted. Võrgustikus jagatakse nõuandeid ja soovitusi külalislahkuse arendamiseks nii ettevõtte omanikele ja juhtidele kui ka klienditeenindajatele. Lisaks on loodud ka video, mis rõhub võrdsete võimaluste pakkumist ja kõigiga arvestamist.

Külalislahkuse võrgustiku

uudis: <https://www.tartu.ee/et/uudised/tartu-2024-kutsub-ettevotteid-liituma-kulalislahkuse-vorgustikuga>

Külalislahkuse võrgustiku veebilehekülj: <https://tartu2024.ee/kulalislahkus>

		Tartu linnavalitsuse ettevõtlusosakond pakub nõu ja toetusi ning vahendab ettevõtjatele suunatud koolitusi. Info leivtamiseks on ettevõtjatele suunatud infolist.
6.9. Teenuseosutajate tegevusjuhend Teenuseosutajad ja giidid peavad vastutustundlike ning kestlike ekskursioonide korraldamisel järgima asjakohast tegevusjuhendit, et vähendada ringreisi mõju.	✓	User answer: Yes User answer: Eestis on mitmeid õppimis ja koolitusvõimalusi giididele ja matka/retkejuhtidele ning õppekavad sisaldavad tavaliselt nii reise ettevalmistamist, ekskursioonide läbiviimist, kutse-eetikat, turismitrende ja - geograafiat ja muud. Tartus tegeleb giidide koolitamisega Tartu Rakenduslik Kolledž ning tegev on Tartu Giidide Ühing. Professionalne Tartu giid on väärikas ja lojaalne Eesti ja Tartu linna esindaja, kes kujundab linna head mainet ja tagab kvaliteetse giiditeenuse. Tartu on välja töötanud giidide atesteerimise korra, kus toimuvad nii esmased kui ka kordusatesteeringud. Atesteerimist viib läbi SA Tartumaa Turism koostöös linnavalitsuse ja giide ühendavate organisatsioonidega. Atesteerimise kord paneb paika giidide hea tava. Lisaks seadusekuulekusele, erapooletusele ja koostöövalmidusele sisaldab hea tava asjatundlikkuse punkti, mille all on sõnastatud: Giid palub turistidelt austavat ja hoolivat suhtumist nii kohalikkude elanikkonda, loodusesse kui ka kultuuripärandisse. Samuti kannab giid hoolt selle eest, et tundlikumat lähenemist eeldavate objektide puhul, nagu memoriaalid, lahingu- ja matmispaigad, pühamud jms, käitub turismigrupp vastavalt eetilistele tõekspidamistele ja kohalikele tavadele. Giidieksami edukad läbijad saavad kehtiva atesteeringu kuni viieks aastaks. Suuremad muudatused atesteerimise korras toimusid 2021. 2023 läbis kord uuendamise vaid atesteerimisprotsessi tehnilise teostamise punktides. User answer: Kord aastas toimub kõikidele, kes soovivad atesteerimises osaleda konsultatsioon, kus selgitatakse antud korras sätestatud ning sihtkoha poolseid ootusi. Kord ja kogu info on aastaringelt kättesaadav veebilehel visittartu.com

Giidide ettevalmistava koolitamisega tegeleb Tartu Rakenduslik Kolledž, kellega koostöös soovitakse arendada välja ka Tartu atesteerimise uus kord. Kutseliste giidide koolitamisega tegeleb kutsekoda.

Teave & turundus

3

Action			Details
6.10. Lugupidav & adekvaatne turundus Sihtkoha kampaaniad, turundussõnumid, külastajate reklaammaterjal ja muu kommunikatsioon peegeldab sihtkoha väärtusi ning kestlikkuse põhimõtteid. Need kirjeldavad tooteid, teenuseid ja kestlikkuse argumente adekvaatselt. Kampaaniad on usaldusväärsed ja selles koheldakse kohalikke kogukondi ning looduslikke ja kultuuriväärtusi lugupidamisega.	✓	✓	User answer: Yes Central answer (Estonia Destinations): Riiklikud reklaammaterjalid on loodud ühtse ning esteetilisena. Eesti on võimaldanud kõigil sihtkohtadel kasutada Visiti visuaale. Täiendavalt hoolitsetakse selle eest, et kaasataks kohalikke (link lisatud). Eesti liigub üha hoogsamalt rohelisema turismi poole, seega on puhkaeestis.ee lehel leitavad Green Key ettevõtted eeliskuvamisena ning Green Destinations sihtkohad. Reklaamvideo "Eesti on koht iseseisvatele meeltele": https://vimeo.com/290272603 Puhkaeestis.ee : https://www.puhkaeestis.ee/et/puhka-eestis Vistisaaremaa: https://visitsaaremaa.ee/tule-meitele-ka-talvel/ User answer: Visit Tartu turismileht tutvustab Tartut kui turismisihtkohta. Viimastel aastatel on sihtkoha tutvustamisel olulisem roll just kodulehel, kuna see on trükitud infomaterjaliga võrreldes keskkonnahoidlikum, lihtsamini kättesaadav, mugavam kasutada ning infot saab pidevalt kaasajastada. Jätksuutlikkusega seotud info:

https://visittartu.com/et?category=19103https%3A%2F%2Fvisittartu.com%2Fet%3Fcategory%3Dnews&subCategory=19006&fbclid=IwAR1eudxizX6NMCtkoHxNqgf_hHgJknDyfluuOtVBhJosPxYYCo5vSSa8QjA

<https://visittartu.com/?category=19103&fbclid=IwAR0K8iFpaElCgEzKEHfYmdXFV315OcJ0AtyOrG6lnFhLyDHh0ql6iU1OWc0>

https://visittartu.com/?category=19103%2Cnews&subCategory=19006&fbclid=IwAR3nkW48pluFrVqLI0lkyc6azgVlq804lVkeydPAibUitizhk690uf_F_Go

10 põhjust Tartu külastamiseks: <https://visittartu.com/10-reasons-visit-tartu>

Ajalugu ja

kultuur: https://visittartu.com/see-do?category=yldine_kategooria_kultuurjaajalugu&sort_by=popularity

Loodus: https://visittartu.com/see-do?category=yldine_kategooria_loodus&sort_by=popularity

User answer:

Visit Tartu ja Visit Estonia kontrollivad ja ajakohastavad pidevalt oma kodulehekülje kaudu edastatavat infot. Kõik avalikkusele suunatud materjalid on üles laaditud ja tasuta kasutamiseks: vaadake turundusmaterjalide loendit: <https://visittartu.com/promotional-materials>

Kohalike objektide leidmiseks vaadake jaotist "see and do" saidil visittartu.com: <https://visittartu.com/see-do>

Vaata Tartu sihtkoha videot siit:

https://www.youtube.com/watch?v=KeUdPHA325o&t=51s&ab_channel=VisitTartu

User answer:

		https://visittartu.com/et?category=19103 https://visittartu.com/?category=19103
6.11. Külastajate teavitamine kestlikkusest Külastajaid teavitatakse piisavalt olulistest sihtkoha kestlikkuse probleemidest, sh looduslikest, kultuurilistest ja sotsiaalsetest probleemidest, ning ärgitatakse nendega tegelemisest osa võtma.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Visittartu.com turismiveebis on loodud eraldi roheline Tartu rubriik, kus külastajatele antakse infot kestlikkusega seotud tegevuste kohta. Lisaks on eraldi ka uudiste rubriik "roheline Tartu", kus kajastatakse kõiki kestlikkuse valdkonnaga seotud uudiseid ja tegevusi. Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 keskendub oma loovkontseptsiooniga "Ellujäämise kunstid" inimeste ühendamisele ja tugeva regionaalse alustala loomisele kultuurivaldkonnas. Loovkontseptsioonil on neli alustala, milleks on Omapärasus, Jätkusuutlikkus, Ärksameelsus ja Koosloovus. Jätkusuutlikkuse all esitatakse küsimusi ja otsitakse vastuseid, kuidas elada tulevikus hästi inimesena, ühiskonnana, keskkonnana – linnas ja maal. Jätkusuutlik kultuur on sotsiaalselt ja keskkondlikult vastutustundlik. See tähendab, et Euroopa kultuuripealinna sündmused, tegevused ja suhtlus publikuga on korraldatud keskkonnahoidlikult ning kättesaadavalt erinevate vajadustega inimestele. Seda kommu­ni­keeritakse välja nii programmi korraldajatele kui külastajatele kõikides tegevustes ja kanalites. Säästva linna teemad on koondatud ka tartu.ee kodulehele, mis on peamiseks kohaliku elaniku infoallikaks: https://tartu.ee/et/saastev-tartu#saastev-tartu Külastajatele on kättesaadav ka juhend: https://www.loodusegakoos.ee/kuidas-looduses-kaituda User answer: Turismikampaaniasse ja turundustegevustesse kaasatakse ettevõtteid, kes lähtuvad oma tegevustes keskkonnahoiust. Külastajatele jagatakse teavet Green Key kohtade olemasolust, samuti roheline muuseumi sertifikaadi saanud muuseumitest, looduse ja keskkonnahoiuga seotud sündmustest, näitustest ja tegevustest. Uudiseid ja infot jagatakse nii visittartu.com

		veebilehel, sotsiaalmeedias kui ka reklaamides ja kampaaniates. Lisaks Tartu Külustuskeskuse turismiinfos. Inimesi julgustatakse kasutama ühistransporti, sh rattaringlust, kõndima jala ning jätma autot koju. Tartu 2024 raames toimuvad sündmused peavad lähtuma sündmuskorralduses keskkonnasäästlike sündmuste korraldamise juhendist ning selle kasutamist kommuniqueeritakse välja ka külastajatele ning sõnumit levitatakse nii kampaaniates kui tegevustes. Suveks suletakse terveks kuus linnas üks peamine tänav ning nimetatakse see autovabaduse puisteks, kus on nii kohalikel kui ka külalistel võimalus tulla ja nautida Emajõe äärset linnaloodust, nautida head kohalikku toitu, kohalikku kultuuri.
6.12. Tõlgitud teave Tõlkmaterjal on kättesaadav kõige olulisemate loodus- ja kultuuriobjektide juures ning teavitab külastajat nende väärtuste tähtsusest. Teave vastab tõele, on lugupidav teiste kultuuriväärtuste suhtes, loodud koostöös seal elava kogukonnaga ja antud selgelt edasi kõige olulisemates keeltes, sh kohalikes keeltes.	✓ ✓	User answer: Yes User answer: Tartu ja selle turismiobjekte tutvustav info on ajakohane ning kättesaadav nii eesti keeles kui ka võõrkeeltes. Vaata manusena näidisfotosid Tartu 2024 (Euroopa kultuuripealinn) projektist "Kureeritud elurikkus" ja nende silte, mis selgitavad, miks muru ei niidetud. Sildil oli projekti kirjeldus ja selgitus eesti, inglise ja vene keeles. Lisaks paigutati linnaparkidesse informatiivsed taimenimedega sildid, et tõsta teadlikkust elurikkusest. Vt lisatud fotosid. Visittartu.com veebilehel on eraldi rubriigid loodus ja kultuurimälestiste objektide väljatoomiseks: Rahvuspargid ja looduskeskused, looduskaunid kohad: Ajaloolised ehitised; Varemed ja ajaloolised paigad; Skulptuurid ja monumendid.

User answer:

Iga turismiobjekti või ka avalikkusele suunatud projekti üks osaks on avalikkusele suunatud kommunikatsioon. Milline see kommunikatsioon täpselt on, sõltub projektist või objektist ning sihtrühmast, kellele teavitus suunatud on.

2023. aasta suveks valmis Tartus uus [viidasüsteem](#). Uue süsteemi moodustavad viidad alates suurest valgustatud linnakaardist kuni väiksemate tänavanurgal paiknevate suunajateni. Sel aastal on paigaldatud keskmise suurusega tulpasid, kuhu on kantud nii Tartu kaart kui mõned põnevad lood lähiümbruse kohta.

Lisaks leidub linnaruumis erinevaid infotahvleid ja viitasid alates skulptuuridest, tähtsate inimestega seotud hoonetest kuni juba eelpool nimetatud "[Kureeritud elurikkuse](#)" või "[Jutupeatuse](#)" projektini.